

ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2555

ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ศิริธร สาวเสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

มีนาคม 2555

ศิริธร สลาวเสม. (2555). *ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์, รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาดนตรี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชาวกะเหรี่ยง และวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยได้ใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยดุริยางควิทยาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในภาคสนาม

ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่วิจัยมีเครื่องดนตรี คือ แคน กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ และกรับไม้ ซึ่ง แคนเป็นประเภทแคน๗ ใช้บรรเลงประกอบการร้องเพลง และประกอบการแสดง ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง บทบาทในแต่ละช่วงชีวิต เช่น เพลงนิทาน เพลงในงานแต่งงาน และเพลงร้องในงานศพ สำหรับ เพลงร้องเป็นเพลงที่สืบทอดกันมาด้วยวิธีมุขปาฐะ เนื้อหากล่าวถึงธรรมชาติ ศาสนาและคำสอน มี ลักษณะเป็นบทเพลงสั้น ๆ ร้องเข้าไปเข้ามา นิยมร้องคลอไปกับการบรรเลงแคนเพื่อความบันเทิงใน โอกาสต่าง ๆ และการประกอบพิธีกรรม โดยมีลีลาของจังหวะและทำนองดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ใช้ภาษากะเหรี่ยงในการขับร้อง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภาษาของตนไว้

วัฒนธรรม ของชาวกะเหรี่ยง มีดนตรีเข้าไปมีบทบาทสำคัญในด้านความบันเทิง สำหรับ พิธีกรรมในรอบปี เช่น งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ พิธีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งมีต่อง) และพิธีไหว้ ต้นไม้ใหญ่ (ป่าเขี้ยผ้าตัว) ดนตรีมีหน้าที่เป็นสื่อกลางและเพื่อนำจิตใจของผู้เข้าร่วมพิธีให้มีความศรัทธา ความภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง

จากทฤษฎีรากแก้ว ทั้ง 8 ประการ เป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชาว กะเหรี่ยง ในด้านการอยู่อย่างกะเหรี่ยงที่มีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ใฝ่ใจศึกษาในวัฒนธรรม ของตนเอง มีการเสาะหาความรู้ด้านดนตรีกับกลุ่มชนใกล้เคียง เข้าสู่ค่านิยมรักษาประเพณีอันดีงาม ทั้งการสร้างสมอุดมการณ์ให้คนรุ่นใหม่รักความเป็นตัวตนในชาติพันธุ์ ส่งผลให้เห็นถึงความเข้มแข็ง ในการร่วมกันสืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโพล่งราชบุรี แม้จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายนอกบ้าง ชาวกะเหรี่ยงก็ยังร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟู สนับสนุนให้ลูกหลานเรียนรู้วัฒนธรรมด้านดนตรีกันม ากขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนิน กิจกรรมประเพณีอันดีงาม และสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็ง ความภาคภูมิใจในคุณค่าของชาติ พันธุ์ตนเอง

KAREN' S MUSIC : A CASE STUDY OF BAN PONGKRATINGBON, TAMBONBANBUENG,
AMPOEBANKA, RAJCHABURI PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine and Applied Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University

March 2012

Sirithon Saosem. (2012). *Karen's Music : A Case Study of Ban Pongkratingbon, Tambon BanBueng Ampoe Banka, Rajchaburi Province*. Master Thesis. M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor committee: Assoc.Prof.Dr. Kanchana Intarasunanon, Assoc.Prof.Dr. Manop Visudthipat.

The proposes of this research aims to study the music and the music of Karen and analyze the strength of the culture in Ban pongkratingbon, Banbueng sub district, Banka district, Rajchaburi Province by using the methods in the study from Ethnomusicology principle to the study. The data obtained from surveys, interviews and analysis of data obtained from in the field.

The results showed that Preveous research in the area of the instruments in BanPongkratingbon consist of the Kan, Long drum, cymbals and Krabmai, which is based on Kan seven of the ensemble singing And the drama. Karen's music plays in the life cycle, such as tales songs, wedding song and song sung at funerals. For music is a song by legendary oral method. The nature of content. And religious teachings. There is a short songs sung over and over again. Duncan sang in the musical entertainment for all occasions and rituals. The style of rhythm and melody to the simple. Using the Karen in the chorus. In order to preserve their language.

Karen culture, the music plays an important role in the field of entertainment. For example, an annual ritual in the year to measure progress over the spirit to eat rice warp (Angmithong) and respect their tree (Barchephado). Music has served as a mediator and to the minds of the faithful to attend the ceremony. Pride in their own identity.

From the eight taproot theory, It is suggested to strengthen the culture of the Karen people. In the Karen live in a life style of simplicity. Absorbed in their own culture. Are seeking to know the music and the people nearby. To maintain the traditions, values and aesthetic ideals to build a new love and ethnic identity. This suggests a strong tradition of mutual recognition of the unique culture of the Karen people I pass in Ratchaburi. Although affected by some external social change. Karen also shared his support for conservation culture, music and more. As part of its activities is a good tradition and reflects the strength. The valve of ethnic self-esteem.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ดนตรีกะเหรี่ยง ทัศนศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ของ

ศิริธร สาวเสม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยดุริยางควิทยา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำในการเก็บข้อมูลทั้งหมด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ ประธานสอบปริญญานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาตรวจสอบเพื่อแนะนำสำหรับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พีระชัย ลีสมบูรณ์ผล ผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ผู้ให้คำแนะนำและเอื้อเฟื้อข้อมูลด้านบทเพลงแก่ผู้วิจัย นายรววย ชีช่วง นายวัลลภ กะพุก นายบุญมี พอชู นายสง อยู่สุขเกษม และนางสาวอุไร กะพุก ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลอย่างเต็มที่ และการต้อนรับที่อบอุ่นในหมู่บ้านโป่งกระทิงบน รวมถึงชาวบ้านหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ที่ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณอาจารย์ปรีชา นวมนาม ผู้ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลด้านโน้ตสากล การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนกำลังใจ ที่มีให้กับผู้วิจัยเสมอมา นายณัฐภัทร นางสาวกันทิมา และ นายรุ่งโรจน์ สาวเสมอ ที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุนด้านการเก็บข้อมูล เพื่อน ๆ ปริญญาโท สาขา มานุษยวิทยา ภาควิชา ภูมิ '50 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ให้ประสบการณ์ ความห่วงใย และกำลังใจต่อกันจนจบการศึกษา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่รัชนีกร สาวเสมอ คุณยายสำราญ ลีประเสริฐ และครอบครัวลีประเสริฐ ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น ตลอดจนสนับสนุนให้ได้ศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผู้วิจัยได้มีสติปัญญา และประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ศิริธร สาวเสมอ

สารบัญ

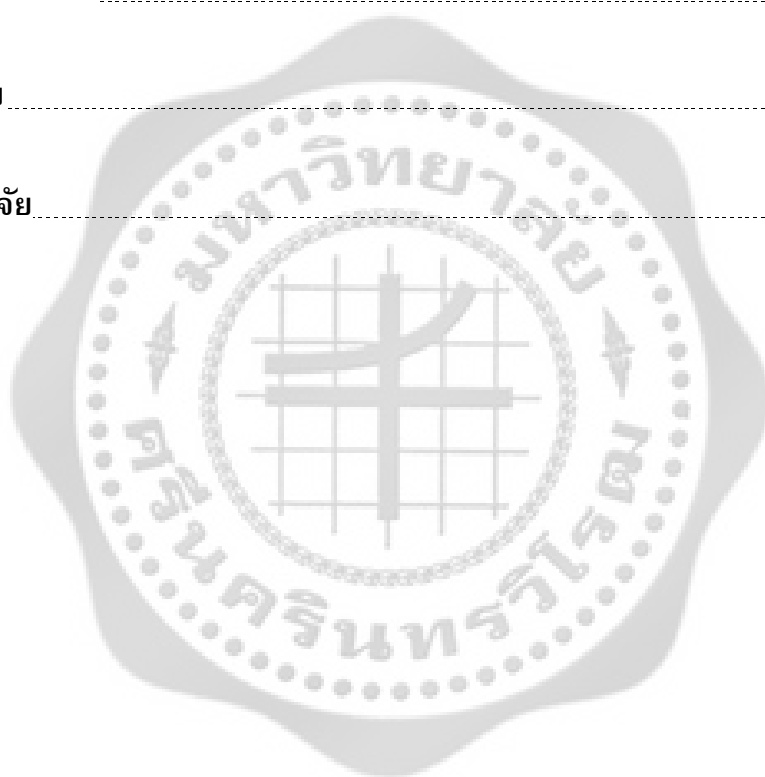
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารตำราและหนังสือวิชาการ	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
3 วิธีการศึกษาค้นคว้า	17
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	17
การศึกษาข้อมูล	19
การวิเคราะห์ข้อมูล	21
4 ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษามุ่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี	22
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี	22
ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน	22
ประวัติชาวกระเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน	25
สภาพภูมิศาสตร์	25
จำนวนประชากร	28
ศาสนาและความเชื่อ	29
ภาษากะเหรี่ยง	32
การแต่งกายของชาวกระเหรี่ยงโป่ง	34
ลักษณะบ้านเรือน	38
การประกอบอาชีพ	39
การศึกษาของชาวกระเหรี่ยง	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 2 ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน.....	42
ประวัติความเป็นมาของดนตรี.....	42
เครื่องดนตรี.....	43
วิธีการบรรเลง.....	46
การประสมวงดนตรี.....	49
นักดนตรี.....	50
บทเพลง.....	56
เพลงร้องประกอบวงแคน.....	56
เพลงสำหรับประกอบการแสดง.....	82
วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี.....	85
กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอด.....	85
ดนตรีในประเพณี และพิธีที่เกี่ยวกับชีวิต.....	85
การเกิด.....	85
การแต่งงานและความรัก.....	88
งานศพ (ทะพุปลิ่ง).....	89
ดนตรีในพิธีสำคัญในรอบปี.....	91
งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ.....	91
ประเพณีก่อพระทรายเวียนเจดีย์ แรม 14 ค่ำ เดือน 5.....	93
พิธีไหว้ต้นไม้ หรือ บ่าแซ่ย์ผ้าตู.....	95
ประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง).....	97
พิธีแห่ฉัตรรับพุทธรองค์ (ส่งทะเล็ง).....	99
การวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม.....	101
อยู่อย่างไทย.....	101
ใส่ใจศึกษา.....	102
เสาะหาความรู้.....	103
เข้าสู่ค่านิยม.....	103
สร้างสมอุดมการณ์.....	104
สืบสานวัฒนธรรม.....	104
จดจำประเพณี.....	106
ของดีศาสนา.....	106

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	108
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย.....	108
ขอบเขตของการวิจัย.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผล.....	117
ข้อเสนอแนะ.....	118
 บรรณานุกรม.....	 119
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร ตำบลบ้านบึง.....	28
2 จำนวนครัวเรือน ตำบลบ้านบึง.....	28

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ทางหลวงหมายเลข 3313 จากอำเภอปากท่อสู่ตำบลบ้านบึง.....	23
2 เส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านโป่งกระทิงบน.....	23
3 แผนที่ตำบลบ้านบึง.....	27
4 วัดแจ้งเจริญ ศูนย์รวมจิตวิญญาณของชาวกะเหรี่ยง.....	30
5 พิธีสักการะหลวงพ่อนวม ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5.....	30
6 ประเพณีป่าเขี้ยวพาดู (พิธีไหว้ต้นไม้ประจำหมู่บ้าน).....	31
7 พิธีผูกแขนเรียกขวัญกินข้าวห่อ ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9.....	32
8 พญานาคในภาษากะเหรี่ยง.....	33
9 สระในภาษากะเหรี่ยง.....	33
10 การแต่งกายเด็กผู้หญิงอายุไม่เกิน 13 ปี ชุดไซ้อั่ว.....	34
11 การแต่งกายของหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี ถึงวัยชรา.....	35
12 การแต่งกายของเด็กผู้ชาย ชุดไซ้ซังอั่ว.....	36
13 การแต่งกายของผู้ใหญ่ ชุดไซ้ซังโหว่.....	37
14 คุณีอง.....	37
15 บ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม.....	38
16 บ้านแบบสมัยใหม่.....	39
17 การปลูกข้าวไร่.....	39
18 การปลูกสับปะรด.....	40
19 การทอผ้าของชาวกะเหรี่ยง.....	40
20 ป้ายโรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน.....	41
21 บริเวณโรงเรียนบ้านคาวีทยา.....	42
22 แคน (เป้ย).....	43
23 กลองยาว.....	44
24 ฉิ่ง.....	45
25 ฉาบ.....	45
26 กรับไม้.....	46
27 แผนภูมิแสดงการวางนิ้วแคนมือขวา.....	47
28 แผนภูมิแสดงการวางนิ้วแคนมือซ้าย.....	48
29 กลุ่มนักดนตรีที่แสดงในงานวัฒนธรรม.....	50
30 การร้องเพลงประกอบรำฉียง.....	83

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
31 หลวงพ่อนวม วัดแจ้งเจริญ.....	92
32 การแสดงดนตรีในงานประจำปีวัดแจ้งเจริญ.....	93
33 ชาวกะเหรี่ยงช่วยกันก่อเจดีย์ทราย.....	94
34 เจดีย์ที่ก่อจากทรายของชาวกะเหรี่ยง.....	94
35 อาหารคาว หวานและเครื่องสักการะในพิธีป่าชัยฟ้าตู้.....	96
36 การร้องเพลงประกอบแคนหลังเสร็จพิธีป่าชัยฟ้าตู้.....	97
37 พิธีเรียกขวัญกินข้าวห่อ ที่บ้านโป่งกระทิงบน.....	98
38 เครื่องเซ่นในพิธีเรียกขวัญ.....	98
39 หม่อมสาวชาวกะเหรี่ยงช่วยกันสานตัวแมลง.....	100
40 ขบวนแห่ทะเล่.....	100
41 วงแคนร่วมในขบวนแห่ทะเล่.....	101
42 การร่วมกันก่อพระเจดีย์ทราย ในประเพณีเวียนเจดีย์.....	102
43 ผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมต่างหมู่บ้าน.....	103
44 ศูนย์วัฒนธรรม กิ่งอ.บ้านคา.....	104
45 ดนตรีกะเหรี่ยง (ภาพถ่ายสมุดราชบุรี).....	105

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีการสั่งสมจากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว รวมทั้งสิ่งที่ได้สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จนมีความเจริญงอกงามแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละสังคม โดยแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะของตัวเองไม่ว่าจะเป็นประเพณี ภาษาคำพูด ดนตรี หรือแม้แต่ค่านิยมในการดำเนินชีวิต สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีแบบแผนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดังนั้น คำว่า วัฒนธรรมจึงมีความหมายว่าทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสมและถ่ายทอดวิธีการประพฤติปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วย (ตำรา ฐานดี. 2520: 30) นอกจากการศึกษาในตัววัฒนธรรมแล้วยังมีองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ที่แตกต่างกันแต่คล้ายคลึงกัน เช่น พิธีกรรม และประเพณี ในพิธีกรรม ประเพณีนี้ก็ประกอบด้วย บทเพลง พิธีการ และสิ่งประกอบอื่น ๆ ที่อยู่ใน ค่านิยมของกลุ่มนั้น สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์คตินิเวศน์ คำประพันธ์ต่าง ๆ ภาษาถิ่น และเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ (กาญจนา อินทรสุวานนท์. 2536: 52) ดนตรีนับได้ว่าเป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่เราสามารถพบเห็นได้ใหญ่กลุ่มชน ซึ่งการแสดงออกด้านดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ นั้นจะมีเรื่องวิถีการดำเนินชีวิต ธรรมชาติรอบตัว การเป็นสื่อกลางระหว่างคนกับเทพเจ้า ผสมผสานอยู่ด้วยกัน

ดนตรีมีความสำคัญในทุกระดับชั้นของสังคมไทย การดำรงชีวิตของคนไทยก็จะมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรมหรือประเพณีต่าง ๆ วิถีชีวิตของคนไทยจะเชื่อมโยงประเพณี พิธีกรรม และศาสนาเข้าไว้ด้วยกัน มีการใช้ดนตรีประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การเกิด การบวช ฃนแต่งงาน การตาย ซึ่งจุดประสงค์ของการปฏิบัติอยู่ภายใต้ความเชื่อ ศาสนาและองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น เพื่อเป็นการบวงสรวงเทพยดา เทพเจ้าต่าง ๆ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในวาระสำคัญ เพื่อเป็นการประกาศให้ชุมชนได้ทราบถึงผลบุญที่กระทำ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงฐานะของตนเองในสังคมและเพื่อสิ่งที่ปฏิบัติจะได้สมบูรณ์ ดนตรีจึงก้าวเข้าสู่บทบาทแห่งขนบธรรมเนียมและเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กัน (อารีรัตน์ เรื่องกำเนิด. 2543: 1) เราจะเห็นว่าดนตรีจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและเกิดขึ้นในวัฒนธรรม ซึ่งไม่ว่าชาติใด ภาษาใดล้วนแล้วแต่มีดนตรีเป็นเอกลักษณ์ประจำเผ่าพันธุ์ของตนเอง เสียงของดนตรียังสามารถแสดงออกถึงสำเนียงภาษาของแต่ละชาติ แต่ละภาษาและแสดงถึงอารยธรรมของมนุษยชาติ (พูนพิศ อมาตยกุล. 2527: 5) ดนตรีของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มไหน ในประเทศไทยก็ตาม โดยเฉพาะชาวเผ่ากะเหรี่ยงนั้น เป็น ดนตรีที่แฝงจิตวิญญาณและมีเพื่อรับใช้ท้องถิ่นอย่างแท้จริง มีความเป็นพื้นบ้านที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่ม จากบรรพบุรุษสืบทอดสู่

ลูกหลานรับสืบทอดมาโดยมีเอกลักษณ์เฉพาะ เนื้อหาทางดนตรี มีเรื่องราวของชาติพันธุ์มาเกี่ยวข้องสะท้อนออกมาโดยการร้องรำ ความเป็นพื้นบ้านจึงแสดงออกมาทางดนตรีได้อย่างชัดเจน (เจริญกาญจนประดิษฐ์ . 2547: 2) วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มีความผูกพันอยู่กับธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อ การแสดงออกด้านดนตรีประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีกลิ่นอายของความเป็นพื้นบ้าน ท่วงทำนองบทเพลงสื่อถึงสิ่งรอบตัวที่ได้ประสบพบเจอมา นำมาร้อยเรียงเป็นการขับลำนำประกอบเพลงตามอัตลักษณ์ของตนเอง

เมื่อกล่าวถึง ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง หลายคนจะนึกถึงกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่บนเขาทางแถบภาคเหนือ แต่เมื่อศึกษาถึงชาวกะเหรี่ยงในแถบจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรีแล้วพบว่า “กะเหรี่ยง” เป็นคำเรียกของคนไทยภาคกลาง คนพื้นเมืองภาคเหนือและไทยใหญ่เรียก “ยาง” ส่วนคนพม่าเรียก “กะยีน” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียก รวม ๆ สำหรับคนที่อยู่เขตชนบทและป่าเขาที่ห่างไกล มีวัฒนธรรมแตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ในขณะที่ชาวตะวันตกเรียก Karen สำหรับชาวกะเหรี่ยงในเขตวัฒนธรรมราชบุรีนั้นเรียกตัวเองว่า “โพล่ง” หรือ “โพล่ง” ซึ่งนักวิชาการด้านมานุษยวิทยาเรียกว่า โปว หรือโปนับได้ว่ากะเหรี่ยงโปเป็นกะเหรี่ยงที่มีจำนวนมากเป็นอันดับสอง อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ เช่น กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร เชียงราย ลำปาง สุโขทัย ตาก เป็นต้น แต่เดิมนั้นสะกอกกับโพล่งเป็นกลุ่มเดียวกัน ภายหลังมาแยกเป็น 2 ตระกูล คือ ตระกูลแม่เรียกตัวเองว่า เฮอโพล่ง หรือ ชั่ว ตระกูลพ่อ เรียกตัวเองว่า ปกาเกอญอ มีมากอยู่ทางภาคเหนือของไทย แต่ด้วยสังคมของชาวกะเหรี่ยงโปเป็นสังคมสืบสายฝ่ายมารดา ลูกหลานจึงมีความเป็นโพล่งมาทุกรุ่น

สำหรับกะเหรี่ยงเผ่าโพล่ง หรือ โปว ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดราชบุรีปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะพบในอำเภอสวนผึ้ง ซึ่งกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้งได้เข้ามาอยู่บริเวณลุ่มน้ำภาชี ประมาณ 200 ปีมาแล้ว สันนิษฐานว่าเดิมนั้นกะเหรี่ยงสวนผึ้งอาศัยอยู่ในประเทศพม่า และคงอพยพเข้ามาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เนื่องจากสงครามระหว่างไทยกับพม่า การอพยพเข้ามาครั้งแรกของกะเหรี่ยงสายนี้เข้ามาทางห้วยของกะเลีย หรือ พุทอง เขตอำเภอดำรงวิทยะ ปัจจุบันเป็นอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี (โกศล มีคุณ . 2536: 21) นอกจากนี้หลักฐานการอพยพของชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี ยังพบข้อมูลการย้ายถิ่นฐานอีกหลายครั้ง เช่นในสมัยรัชกาลที่ 5 พบกะเหรี่ยงราชบุรีที่ด่านทับตะโก หินแดนจากนั้นมีการเคลื่อนย้ายครั้งใหญ่ อาจเป็นเพราะว่าชาวกะเหรี่ยงโพล่งที่อยู่บ้านหนองกะเหรี่ยงคงประสบภัยธรรมชาติ น้ำในหนองแห้งขอด จึงพากันหาที่อยู่ใหม่ การย้ายครั้งนี้น่าจะเป็นเรื่องของคนชายขอบกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในสายตาของคนไทยพื้นราบ เมื่อได้มีโอกาสใช้วิถีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสองวัฒนธรรม วัฒนธรรมกะเหรี่ยงด้อยกว่าจึงยอมไม่ได้รับการยอมรับอย่างเต็มที่ โดยการย้ายออกจากหนองกะเหรี่ยงได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งแยกลงไปทางใต้ผ่านบ้านยางหัก ตากแดด อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แล้วเลยลงไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามเชิงเขาต้นแม่น้ำเพชรบุรี เช่น ที่บ้านพุพลู ห้วยแห้ง อำเภอหนองหญ้าปล้อง และที่บ้านวังวน บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีแต่ไม่ได้เลยลงไปสุดทางที่อำเภอหัวหินและอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังที่มีผู้กล่าวถึง หากเป็นเผ่าสะกอกที่เคลื่อนย้ายลงไปอยู่ ที่ราบภายหลัง

ดั่งในมณฑลราชบุรีเรียกว่า กะหรั่ง ส่วนอีกกลุ่มได้แยกไปทาง ทิศตะวันตก บริเวณต้นน้ำลำภาชี กิ่งอำเภอบ้านคาที่พุร้อน แล้วต่ำลงมาที่บ้านโป่งกระทิงบน กระจายกันตั้งบ้านเรือนในที่ราบเชิงเขาและที่ราบริมฝั่งลำภาชี ผ่านบ้านคา บ้านบึง ถึงบ้านสวนผึ้ง บ้านบ่อและบ้านทุ่งแฝก แล้วปักหลักอยู่มาจนถึงปัจจุบัน (สุรินทร์ เหลือลมัย. 2544: 13)

จากหลักฐานการอพยพ เบื้องต้นของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี พบว่าในบรรดากะเหรี่ยงโพล่งด้วยกันก็มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน เนื่องจากการย้ายถิ่นฐานหลายครั้งทำให้เกิดบริบททางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องการ ตั้งถิ่นฐาน สภาพสังคม ประเพณี สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโพล่ง จังหวัดราชบุรีในสังคมไทยตั้งแต่อดีต จนปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงก็ยังให้ความสำคัญกับความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมตนเองตลอดมา

กะเหรี่ยงโพล่ง หมู่บ้านโป่งกระทิงบน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรีนั้น มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างมากทั้งด้านการทำางาน ที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการทำไร่ ทำสวน รวมถึงเรื่องของความเชื่อ ดังจะเห็นได้ว่าที่บ้านโป่งกระทิงบนนี้มีต้นไม้ประจำหมู่บ้านคือ ต้นตีนเป็ด (เขยโน) หรือต้นพญาสัตบรรณ และมีการประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผี ไหว้ต้นไม้ใหญ่ หรือไหว้รุกขจี้อปีละครั้ง นอกจากนี้ยังมีประเพณีต่าง ๆ ล้วนแต่อาศัยระบบ นิเวศทางธรรมชาติทั้งสิ้น อีกทั้ง การประกอบพิธีกรรมตั้งแต่การเกิด การบวช แต่งงาน จนกระทั่งตาย วัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมคือ การร้องเพลงและเล่นดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งบทเพลงที่ ขับร้องส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติและ ความจริงของชีวิต

ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงโพล่ง หมู่บ้านโป่งกระทิงบนนี้ตั้งแต่ดั้งเดิมจะใช้ เปิง (แคน) ในการเป่าประกอบกับการร้องเพลง จากนี้ จะมีฉิ่ง กรับ ฉาบ และกลองกะเหรี่ยงซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลองยาว เพลงและดนตรีของชาวกะเหรี่ยงบ้านคา นิยมเล่นประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานหมาบั้ง (งานรื่นเริง) งานกินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง) งานแต่งงาน การทำบุญทั่วไป พิธีผูกแขน งานศพ รวมถึงการร้องเพลงเพื่อผ่อนคลายความเครียด การร้องจีบกันของหนุ่มสาว และการเล่นดนตรีประกอบการรำวง เพลงที่ร้อง เป็นภาษากะเหรี่ยง ซึ่งใช้พูดและเป็นภาษาเขียนของคนในหมู่บ้าน บทเพลงที่ใช้ร้องประกอบแคนในพิธีกรรม งานรื่นเริงล้วนแต่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกะเหรี่ยง การสอนให้อยู่ในศีลธรรม ให้อภัยกับสิ่งมีชีวิตหลังความตาย เป็นต้น ในปัจจุบันวัฒนธรรมการร้องเพลง เป่าแคนของกะเหรี่ยงบ้านคาได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่จากผู้ให้ ญ่บ้านชูศิลป์ ชีช่วง ซึ่งมีความต้องการอยากให้ลูกหลานได้สืบทอดให้คงอยู่ อีกทั้งยังเป็นการร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงโพล่งให้คงอยู่สืบไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงโพล่ง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรีนั้น มีบทบาทและหน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมของคนในชนเผ่า มีอัตลักษณ์ที่ดีและแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของวัฒนธรรม เนื่องจากความต้องการในการอนุรักษ์มรดกของชาติพันธุ์ไว้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่คนในท้องถิ่นจำเป็นต้องทราบและร่วมกันสืบทอดมรดกของท้องถิ่นไว้ วงแคน

มักใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมและประเพณีของชาวกะเหรี่ยง รวมถึงการมีส่วนร่วมในงานประเพณี ในรอบปี ปัจจุบันดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในอำเภอบ้านคานี้ได้มีการจัดตั้งเป็น ดนตรีวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งรอกนรุ่นใหม่ที่ต้องการสืบทอด ให้ความสนใจและการสนับสนุนจากภายนอก เพื่อความเข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

เพลงและดนตรีของชาวกะเหรี่ยงโพล่ง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ถึงแม้ จะมีการสืบทอดแต่หากไม่ได้มีการเก็บรวบรวมหลักฐานไว้อาจจะสูญหายได้เพราะการเปลี่ยนแปลง ของสังคม ค่านิยมที่ถูกกลืนจากสิ่งภายนอก อาจเป็นผลให้วัฒนธรรมและบทบาท ของดนตรีลดลง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเก็บรวบรวม ข้อมูล โดยเลือกศึกษาข้อมูลในหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงโพล่งตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงโพล่งในตำบลบ้านคา เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการ อนุรักษ์ดนตรีชาวกะเหรี่ยงนี้ไว้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิง บน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในสังคมชาว กะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิง บน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ชาวกะเหรี่ยงมีวิถีชีวิต แบบพึ่งพาอาศัยธรรมชาติทำให้เกิดเป็นความผูกพัน ส่งผลถึงเรื่องของความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จิตวิญญาณที่แฝงอยู่ในธรรมชาติรอบตัว สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิด การประกอบพิธีกรรมเพื่อบวงสรวงให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองให้อยู่ร่มเย็น ทำมาหากินได้อย่างสะดวก จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา ซึ่งการประกอบพิธีกรรม ประเพณีล้วนแต่มีเรื่องของ ดนตรีเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอทำให้เราทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดผ่านบทเพลงออกมาเป็น เรื่องราวแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง แต่จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพ สังคมทำให้มีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของดนตรีชาวกะเหรี่ยงที่ลดน้อยลงทุกที จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้คงอยู่และเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ คนในการเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมดนตรีของตน เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางชาติพันธุ์สืบไป

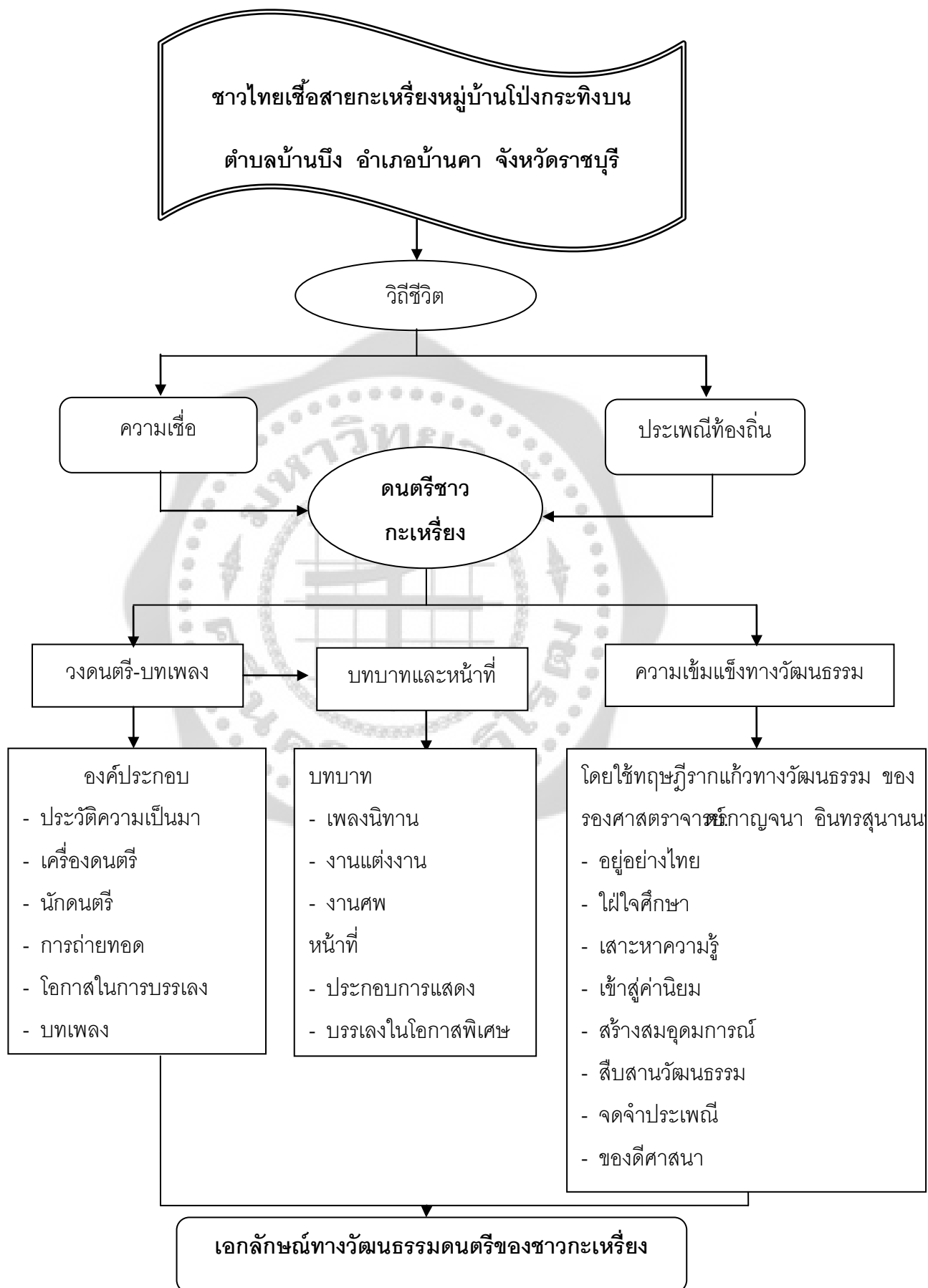
ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิง บนในตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
2. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ได้ ศึกษารวบรวมองค์ความรู้เนื้อหาทางด้านดนตรี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ประวัติที่มาของดนตรี เครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้ประกอบการร้องทั่วไป บทเพลงที่ใช้ประกอบการรำ บทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรม นักดนตรี การถ่ายทอด ดนตรีที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

กะเหรี่ยงโพล่ง	หมายถึง	ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน
เป่ย	หมายถึง	แคน
กุ่มปิ้ง	หมายถึง	หมอแคน
มาตะคู้	หมายถึง	นักร้อง
แซ่ยู้	หมายถึง	ผู้นำในการประกอบพิธี
เถอะลิ่งมาตะคู้	หมายถึง	การร้องรำทำเพลง
จะปานิว	หมายถึง	เพลงนิทาน
ทะเด็ง	หมายถึง	ฉัตร
พลิ่งสมะ	หมายถึง	งานผี
หมาโป้ง	หมายถึง	งานบุญ
เยอโผล่งโอะเฮลอะ	หมายถึง	งานแต่ง
อั้งหมี่ถ่อง	หมายถึง	งานกินข้าวห่อ
ชาวกะเหรี่ยง	หมายถึง	ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง
เขตวัฒนธรรม	หมายถึง	พื้นที่บริเวณจังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันข้อมูลด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยง เริ่มมีปรากฏมากขึ้นแต่ยังไม่ครบทุกพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่กล่าวถึงประวัติ และเรื่องของดนตรีบ้างเล็กน้อย ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการวิจัยครั้งนี้จึงนับว่า มีความสำคัญ ต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง แหล่งข้อมูลนี้ได้มาจากเอกสาร งานวิจัย เอกสารทางวิชาการและหนังสือตำราต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เอกสาร ตำรา และหนังสือวิชาการ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์
 - 1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสาร ตำรา และหนังสือวิชาการ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชชน (2515: 2) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรีย ารู้กันและสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า และยังเป็นสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนรวม ถ้ายทอดและรับ กัน รวมทั้งผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแก่ สืบทอดกันมาเป็นประเพณี ตลอดจนความรู้สึกความคิดเห็น ความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม เป็นรูปแบบเดียวกัน และปรากฏออกมาเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ประเพณี ทั้งนี้ บุญยงค์ เกตุเทศ (2536: 18) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็น การปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ลงในสังคมมนุษย์ และมีการถ่ายทอดต่อกันไป มนุษย์เกิดมาในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติแต่มนุษย์สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้เกิดประโยชน์แก่ตนได้มากที่สุด กระบวนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทำให้มนุษย์เกิดความรู้ ความคิด ความเชื่อ และถ่ายทอดกันต่อ ๆ มา ทำให้เกิดผล ทางวัตถุได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งก่อสร้าง และสิ่งปลูกฝังทางสติปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์มีขนบธรรมเนียม ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม วรรณคดี เป็นต้น

อมรา พงศาพิชญ์ (2534: 33-34) กล่าวถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมว่ามีการถ่ายทอดอยู่

2 ลักษณะคือ

1. การถ่ายทอดแนวตั้ง คือ การถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งในสังคมเดียวกัน

2. การถ่ายทอดแนวนอน คือ การถ่ายทอดจากสังคมหนึ่งสู่สังคมหนึ่ง โดยฝ่ายที่รับวัฒนธรรมใหม่จะละทิ้งวัฒนธรรมเดิมบางอย่างของตน และปรับตัวทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางความคิดตามความเชื่อเดิม

ปพาณี วิฐติวัฒนา (2523: 16) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ในทางสังคมศาสตร์ว่า วัฒนธรรมมีความหมายถึง วิถีชีวิต (Way of Life) ของมนุษย์ในสังคม แบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ เช่น อาหาร ผลไม้ ก้อนหิน ดินทรายต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการยังชีพ และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นจากสภาพที่มีอยู่ในธรรมชาติให้เกิดรูปร่างใหม่ หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยชน์กับตัวมนุษย์มากที่สุด ดนตรีที่จะมากได้ จากพลังความสามารถ มั่นสมอง สติปัญญามนุษย์ นอกจากนี้ยังรวมถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ บรรทัดฐานทางสังคม ระบบความเชื่อต่าง ๆ คุณค่า ความนิยม เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม ในทำนองเดียวกัน เมอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2541 : 47) ยังได้กล่าวถึง วัฒนธรรมในความหมายทางวิชาการสังคมศาสตร์ วัฒนธรรมมีความหมายกว้างขวางมาก หมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อช่วยในการดำรงชีวิตอยู่ในโลก อาจเป็นวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้สอยตลอดจน ความรู้และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถทำเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมทั้งกฎข้อบังคับ ความประพฤติต่าง ๆ ขนบธรรมเนียม ค่านิยม จริยธรรม ศาสนา ความเชื่อ ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น สิ่งที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ขึ้นมาจะ เป็นวัฒนธรรมได้ก็ต่อเมื่อคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม มสังคมเดียวกันนั้น เห็นชอบและรับไปใช้ร่วมกัน วัฒนธรรมจึงเป็นแบบแผนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมหนึ่ง ซึ่งคนในสังคมอื่นจะเห็นว่าดีหรือไม่ก็ตาม แต่คนในสังคมนั้นยอมรับที่จะเป็นอยู่ด้วยชีวิตแบบนั้นแล้ว

กฤษณา วงศาสันต์ และคนอื่น ๆ (2542: 88-89) ได้รวบรวมการแบ่งประเภทวัฒนธรรม โดยอ้างอิงถึงสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ศิลปกรรม (The Arts) ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม การละคร นาฏศิลป์ ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และศิลปะการแสดงอื่น ๆ
2. มนุษยศาสตร์ (Humanities) ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย การปกครอง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนา ฯลฯ
3. การช่างฝีมือ (Practical Craft) ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอ การจักรสาน การทำเครื่องถม เครื่องเงิน เครื่องทอง ฯลฯ
4. กีฬา นันทนาการ (Sport and Recreation) ได้แก่ มวยไทย กระบี่กระบอง ตะกร้อ การละเล่นพื้นเมือง ฯลฯ
5. คหกรรม (Domestic Arts) ได้แก่ ระเบียบในเรื่องการกินอยู่ มารยาทในสังคม การแต่งกาย การตกแต่งเคหะสถาน

สำหรับจุมพล หนีมพานิช (2532: 137) มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรม ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตมนุษย์ อีกนัยหนึ่งคือ มนุษย์จะอยู่โดยปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้
 2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน
 3. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาโดยกำเนิด และไม่ใช่สิ่งที่อาจจะถ่ายทอดทางพันธุกรรมนิสัยและความสามารถต่าง ๆ ของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น
 4. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่า วัฒนธรรมใดดีกว่าวัฒนธรรมใด วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมนั้นย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม
 5. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของหลายสิ่ง หมายถึง วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งเป็นผลรวมของแบบแผนการดำเนินชีวิตหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามสภาพของแต่ละสังคม
- สรุปได้ว่า วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งคนในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมตามสภาพแวดล้อมของตนเอง ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ว่าวัฒนธรรมของสังคมใดจะดีกว่ากันเพราะขึ้นอยู่กับความแตกต่างในการดำเนินชีวิต ระเบียบแบบแผน

กาญจนา อินทรสุวานนท์ (2543: 43) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไว้ว่าชุมชนมีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกันซึ่งเป็นรากแก้วของชุมชนทำให้เกิดทฤษฎีขึ้น คือ ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. ประสานวัฒนธรรม
7. จดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

นอกจากนี้ ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2531: 4) ได้สรุปแนวคิด “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” จากคติชนวิทยานักมานุษยวิทยา สรุปวัฒนธรรมพื้นบ้านได้ ดังนี้

1. สืบทอดมาจากบรรพบุรุษต่อ ๆ กันมา
2. มีความเป็นอมตะ ยั่งยืนและไม่ตาย
3. สืบทอดกันด้วยการบอกเล่า
4. ไม่ปรากฏผู้แต่ง
5. รักษากันด้วยการจดจำมากกว่าการบันทึกลายลักษณ์อักษร

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

ฉลาดชาย ระมิตานนท์ และคนอื่นๆ (2526: 243 - 244) กล่าวถึงหลักฐานที่พบว่ากะเหรี่ยงได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยชัดเจนขึ้นเมื่อ 200 ปีเศษที่ผ่านมาหลังจากกรุงศรีอยุธยาสิ้นลง (พ.ศ. 2318) หลังจากที่พม่าเอาชนะไทยได้แล้ว อลองพญา (อ่องเจยะ) กษัตริย์ของพม่าได้ทำศึกสงครามกับชาวมอญจนสามารถปราบและยึดเมือง หงสาวดีไว้ได้ มอญพ่ายแพ้ต่อกองทัพพม่าถูกไล่ล่าฆ่าฟัน และถูกบังคับขู่เข็ญได้รับความยากลำบากจึงพากันอพยพหลบหนี กะเหรี่ยงซึ่งอยู่กับชาวมอญมานานเห็นเพื่อนบ้านเดือดร้อนจึงให้ความช่วยเหลือจนได้รับความเดือดร้อนจากกองทัพพม่าด้วยพากันอพยพข้ามเขาตะนาวศรีเข้าสู่ดินแดนไทยพร้อมกับชาวมอญ ในทำนองเดียวกัน สมภพ ลาขโรจน์ (2526: 43) พบว่ามีการเดินทางของชาวกะเหรี่ยงเข้าสู่ประเทศไทยอีกทางหนึ่งที่ตัดลำน้ำแม่กษัตริย์ ขึ้นช่องเขาสันปันน้ำเข้าด่านเจดีย์สามองค์ เดินทางบกต่อไปทางตะวันออกเข้าสู่ลำน้ำของกาเลียแล้วย้อนลำน้ำขึ้นไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามลำห้วยโรคี (ชะหระระคี) และที่มูคี ในพื้นที่ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรตั้งเป็นชุมชนใหญ่ของชาวกะเหรี่ยงไปขึ้น จนได้รับการแต่งตั้งเป็นเมืองสังขละบุรี อันเป็นเมืองหน้าด่านในเวลาต่อมาขึ้นอยู่กับเมืองศรีสวัสดิ์ โดยมีขุนสุวรรณหัวหน้ากะเหรี่ยงเป็นผู้นำ

สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2547: 48) กล่าวถึงกะเหรี่ยงในเมืองไทยกลุ่มที่มีจำนวน มากที่สุดคือ กะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโปว์ ในภาคกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดราชบุรีและเพชรบุรีมีชาวกะเหรี่ยงทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่รวมกับคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยชาวบ้านเรียกชาวกะเหรี่ยงโปว์ว่า “กะเหรี่ยง” แต่เรียกชาวกะเหรี่ยงสะกอว่า “กะหรั่ง” ชาวกะเหรี่ยงยังถูกเรียกขานตามที่ตั้งถิ่นฐาน เช่น ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี ถูกเรียกว่า “ยางน้ำ” เนื่องจากตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา มักอยู่เป็นชุมชนหมู่บ้านที่มีประชากรประมาณ 300 – 500 คน มีจำนวนทั้งหมด 27 หมู่บ้าน ยังเป็นชุมชนที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่มากหมู่บ้านเหล่านี้พูดภาษากะเหรี่ยง อย่างเดียวถึง 22 หมู่บ้าน ส่วนที่พูดได้สองภาษา คือ ไทยและกะเหรี่ยงมีเพียง 5 หมู่บ้าน

นอกจากนี้ สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2540: 2) กล่าวถึงกะเหรี่ยงไว้ในสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ว่า พล่ง โพล่งหรือโปล่ง หรือปกากะญอคือชื่อที่กะเหรี่ยงโปว์ใช้เรียกตัวเอง ซึ่งมีความหมายว่า “คน” ชาวพม่าเรียกกะเหรี่ยงมอญ คนไทยจะคุ้นเคยกับการเรียกกะเหรี่ยงแดงหรือยางแดงตามสีของเสื้อผ้าที่สวมใส่ กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชนชาวเขาที่มีประชากรมากที่สุด ในจำนวนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่พบในประเทศไทย กะเหรี่ยงโปว์เป็นกะเหรี่ยงที่มีจำนวนมากเป็นอันดับสองรองจากกะเหรี่ยงสะกออาศัยอยู่ใน 15 จังหวัดดังนี้ คือ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุทัยธานี ตาก แพร่ และกาญจนบุรี

สุริยา รัตนกุล (2538: 1) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงเป็นชื่อเรียกที่คนทั่วไปเรียกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อยู่หนาแน่นในบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ชื่อกะเหรี่ยงเป็นชื่อเรียกตามอย่างมอญซึ่งเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “กะแรง” ชนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “ปกากะญอ” (ยกเว้นกลุ่มตองสู) ซึ่งแปลว่า “คน” ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของพม่า กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” ซึ่งเป็นคำที่พวกขานหรือไทยใหญ่ใช้เรียกกะเหรี่ยง

พม่าเรียกว่า “กะหยิ่น” ซึ่งหมายถึงกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป นอกจาก กำนันแล้วยังพบว่ามีการใช้คำว่า “กะเหรี่ยงขาว” ซึ่งใช้เรียกกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป ส่วนทางตะวันตกเช่น จังหวัดเพชรบุรี กระจาบคีรีขันต์ บางครั้งจะใช้คำว่า “กะหรั่ง” เรียกกลุ่มชนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น

การย้ายถิ่นฐานของกะเหรี่ยงนั้น สภาวัฒนธรรมกิ่งอำเภอบ้านคา (2544: 9-13) ได้อธิบายถึง กะเหรี่ยงโพล่งที่เข้ามาทางด่านบ้องตี้ ครั้งแรกคงจะไปรวมกับกลุ่มอื่น ๆ ที่หิ้งเล่าวโห่ว ก่อนที่จะอพยพเคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ โดยย้อนขึ้นไปตามลำน้ำภาชีซึ่งต้นน้ำอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เช่นเดียวกับ ราชกิจจานุเบกษา (ร.ศ.114: 363) กล่าวถึงการเคลื่อนย้ายครั้งใหญ่ของกะเหรี่ยงราชบุรีออกจากหนองกะเหรี่ยงแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งแยกลงไปทางใต้อีกผ่านบึงยางหัก ตากแดด อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แล้วเลยลงไปตั้งบ้านเรือนอยู่ตามเชิงเขา าดันแม่น้ำเพชรบุรี เช่น ที่บ้านพุกพลู ห้วยแห้ง อำเภอหนองหญ้าปล้อง และที่บ้านวังวน บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แต่ไม่ได้เลยลงไปสุดทางที่อำเภอหัวหินและอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังที่มีผู้กล่าวถึง หากเป็นเผ่าสะกอที่เคลื่อนย้ายลงไปอยู่ที่ราบภายหลัง ดังในมณฑลราชบุรีเรียกว่า กะหรั่ง ส่วนอีกกลุ่มได้แยกไปทางทิศตะวันตก บริเวณต้นน้ำลำภาชี กิ่งอำเภอบ้านคาที่พุน้ำร้อนแล้วต่ำลงมาที่บ้านโป่งกระทิงบนกระจายกันตั้งบ้านเรือนในที่ราบเชิงเขาและที่ราบริมฝั่งลำภาชีผ่านบ้านคา บ้านบึง ถึงบ้านสวนผึ้ง บ้านบ่อและบ้านทุ่งแฝก แล้วปักหลักอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

อาภรณ์ สุนทรวาท (2551: 7) กล่าวถึงกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีว่าเข้ามาอยู่ตั้งแต่บรรพบุรุษเนื่องจากภัยสงครามรัฐบาลพม่า จึงถอยร่นมาจากจังหวัดทวาย เข้ามา 3 อำเภอ คือ อำเภอสวนผึ้ง อำเภอปากท่อ และกิ่งอำเภอบ้านคา กะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้งเข้ามาก่อนที่อำเภอสวนผึ้งเป็นอำเภอเมื่อปีพ.ศ. 2517 ปัจจุบันมี 2 ชาติพันธุ์ คือ โป และสะกอ ไทยกะเหรี่ยงเชื้อสายโปมีมากกว่าเชื้อสายสะกอ ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง มีทั้งนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ และยังรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง

วนิดา ตรีสวัสดิ์ (2543: 48-49) กล่าวถึงวัฒนธรรมกะเหรี่ยงด้านบทเพลงว่า ชาวกะเหรี่ยงมีการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมในหลายรูปแบบ รูปแบบคือการใช้บทเพลงเป็นเครื่องสื่อสารถ่ายทอดวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ความเชื่อ หรือบอกเรื่องราวจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพราะในอดีตเพลงพื้นบ้านเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีบทบาทมากในการอบรมขัดเกลา และถ่ายทอดบรรทัดฐานทางสังคมแก่สมาชิกในสังคม แม้ว่าเพลงพื้นบ้านจะไม่ใช่ที่นิยมร้องหรือฟังกันในปัจจุบันแต่ก็ยังคงมีให้เห็นในวันสำคัญ หรือในโอกาสพิเศษ สิ่งที่น่าสนใจคือเพลงพื้นบ้านยังคงมีบทบาทในการขัดเกลาอบรมบ่มนิสัย เพลงกะเหรี่ยงเป็นเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่งลักษณะของเพลงพื้นบ้านคือเป็นมุขปาฐะ ใช้การร้องสืบทอดต่อกันมาในโอกาสต่างๆ เช่น กล่อมลูก แต่งงาน งานศพ เป็นต้น ในระยะแรกมีลักษณะเป็นเพลงปฏิพาทย์ที่ร้องโต้ตอบกัน ในส่วนของดนตรีชาวเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น สุจริต ดีผดุง และสรินยา คำเมือง (2540: 36-38) อธิบายว่า เพลงที่มีมาแต่เดิมในวิถีชีวิตของ

ชาวกะเหรี่ยงไปคือเพลงที่ใช้ในงานศพ และงานแต่งงาน เพลงที่ใช้ในงานศพเป็นการร้องตอบโต้กันของหนุ่มสาว ส่วนการร้องเพลงในงานแต่งงานเป็นการร้องเพลงของผู้อาวุโสที่เป็นผู้ชาย เนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นความใจดีที่ได้มาพบกัน หรือบอกถึงความดีความขยันของทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาว และเป็นการอวยพร ส่งสอนคู่บ่าวสาวด้วย

สำหรับเรื่องเครื่องดนตรีของชาวไทยกะเหรี่ยงนั้น อภรณ์ สุนทรวา(2548: 88-104) อธิบายว่า เครื่องดนตรีของคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้งนั้นมีความหลากหลาย หรืออาจเห็นว่ามีรูปแบบดนตรีลักษณะรูปร่างแปลก เมื่อศึกษาเข้าไปจะเห็นว่ามัลักษณะคล้ายกันในระหว่างชาติที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นมอญ พม่า ไทยเดิม ไทยปัจจุบัน สามารถแบ่งตามลักษณะได้เป็นเครื่องตี เครื่องเป่า และเครื่องดนตรีสากล ดังนี้ ประเภทเครื่องตี ได้แก่ ไทจี๋ หม่อง ไทโป้ ปัตตะ หล่าต่ง เบ้ ประเภทเครื่องเป่า ได้แก่ แกว ขะหลุย ปะหลุย ประเภทเครื่องดนตรีสากล ได้แก่ กีตาร์ แมนโดลิน และออร์แกนไฟฟ้า

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วนิดา พรหมบุตร(2552: 208-212) กล่าวถึงวงชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกอม่องทะเล ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี ว่าหมายถึง วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่าของชาวกะเหรี่ยง มีเครื่องดนตรี ได้แก่ โหม่งววย และจิววย ปาตาล่า หรือระนาดเหล็ก กลองหกใบ (ตะโพ้ว ตาคั่ว โป้ว) วาหล่าเคาะ จี เจ่ง จี หรือฉาบใหญ่ ขะหน่วยผะดูและชะหน่วยปี ซึ่งวงชะพูชะอุนี้มีหน้าที่ในการบรรเลงประกอบการแสดง บทเพลงที่ใช้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ เพลงสำหรับไหว้ครู เพลงประกอบรำตง เพลงประกอบรำ อะเย้ย และเพลงประกอบก้วยเจ้าะ นอกจากนี้ วงชะพูชะอุยังมีบทบาทหน้าที่ในงานประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยงอีกด้วย

สมชัย สุวรรณไตร (2539: 98-100) ได้ศึกษาดนตรีของชาวไล่ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ชาวไล่ มีเครื่องดนตรีอยู่ 2 คือ เครื่องดนตรีดั้งเดิมและเครื่องดนตรีปัจจุบัน เครื่องดนตรีดั้งเดิมเป็นเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ บั้งไม้ไผ่ พังฮาด ลีว्हัก มีดหัก ใช้ในการประกอบพิธีกรรมเจียสะลาพิธีกรรมฆางกะมุต ส่วนเครื่องดนตรีในปัจจุบันนำมาบรรเลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ตี ได้แก่ กระจับปี
2. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี ได้แก่ ซอหนังกบ
3. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ได้แก่ แคนและป้อ้อ
4. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ได้แก่ โป่งกลาง กลองตุ้ม กลองเส็ง หมากกั๊บกั๊บกั๊

ลักษณะของทำนองเพลงจะเป็นทำนองง่าย ๆ จังหวะดนตรีของชาวไล่ มีจังหวะคล้ายกับหน้าทับลาวทั่วไป เนื้อร้องหรือบทร้องมีลักษณะสั้น ๆ และซ้ำ ๆ

วิบูลย์ ตรีกุลฮัน (2542) วิจัยเรื่อง “ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์อุยกูร์ ” กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความหมายของบทเพลง สื่อให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชนชาวกุ่มชาติพันธุ์อุยกู๋
2. ระบบเสียงในดนตรีอุยกู๋มีระยะห่างระหว่างเสียงใน 1 ช่วงเสียง (Octave) เท่ากับ 119.5 เซ็นต์ (Cents) มีระบบเสียงที่ใกล้เคียงกับระบบเสียงสากล
3. โครงสร้างดนตรีเป็นเพลงที่มีอัตราจังหวะความเร็วอยู่ในช่วงช้า- ค่อนข้างเร็ว เพลงมีทำนองสั้น ๆ โครงสร้างของบทเพลงแบ่งออกเป็นท่อน วลีเพลง และส่วนย่อยของทำนองเพลง การดำเนินทำนองเป็นไปเรื่อย ๆ ไม่มีการย้อนกลับ
4. ทำนองเพลงมี 3 ลักษณะ คือ
 - 4.1 เพลงที่มีลักษณะเป็นแนวทำนองเพลง
 - 4.2 เพลงที่มีลักษณะเป็นรูปแบบการพูด
 - 4.3 เพลงที่มีลักษณะเป็นทำนองผสมกับรูปแบบการพูด
5. แต่ละเพลงมีระดับเสียงหลักอยู่ 2-3 เสียง การเคลื่อนที่ของระดับเสียงหลักมี 2 ลักษณะ คือ การเคลื่อนที่แบบเป็นคู่ และการเคลื่อนที่แบบมีศูนย์กลาง

บุญลอย จันทรทอง (2546: 59-61) ได้ศึกษาดนตรีชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้านสบเป็ด อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สรุปผลการศึกษาวิจัยพบว่า ดนตรีของชาวเขาเผ่าม้งมีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งได้สืบทอดกันมาช้านานดนตรีมีพื้นฐานมาจากความเชื่อและการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามระบบความเชื่อของชนเผ่า การถ่ายทอดด้านดนตรีนั้นถ่ายทอดด้วยวิธีการบอกปากเปล่า สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ไม่มีการบันทึกเป็นโน้ตหรือลายลักษณ์อักษร สำหรับเครื่องดนตรีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเครื่องเป่า และเครื่องตี เครื่องเป่า ได้แก่ เก้ง จ้าง และย่าง เครื่องตี ได้แก่ จั่ว

ในการประกอบพิธีกรรม ชาวเขาเผ่าม้งจะมีพิธีกรรมที่สำคัญอยู่ 2 พิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมงานศพ และพิธีกรรมปีใหม่ม้ง ลักษณะการผสมวงมี 2 ลักษณะ วงดนตรีที่มีเครื่องดนตรี 2 ชิ้น จะใช้ในพิธีกรรมงานศพ คือ เก้ง และจั่ว ส่วนงานรื่นเริงจะใช้การร้องเป็นส่วนใหญ่ เครื่องดนตรีชนิดอื่นเล่นเมื่อยามว่าง เช่น จ้าง และย่าง ในด้านบทเพลง โครงสร้างหลักของทำนอง ประกอบด้วยกลุ่มโน้ตเสียงยาวสลับกับกลุ่มโน้ตเสียงสั้น เป็นเพลงที่มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียวที่บรรเลงซ้ำวนไปวนมา

ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์ นิรันดร์ ภัคดี และเอกราช แพร่ม่วง (2542) การศึกษาดนตรีของชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่หมู่เสด็จ พื้นที่ศึกษาเป็นบริเวณต้นแม่น้ำแจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ดนตรีมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรม รมชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอ 2 ลักษณะ คือ ดนตรีตามแบบแผนดั้งเดิม มีทำเป็นเพลงร้องในงานศพ เพื่อความบันเทิงและที่ได้รับอิทธิพลจากพม่าและล้านนา
2. เครื่องดนตรีมี 4 ประเภท คือ เครื่องตีดี มีเตหน่ากู เตหน่า เครื่องสี มีสะล้อ เครื่องตี มีกลองกบ กลองเดอและโม เครื่องเป่า มีขลุ่ยปออุ และแกว ระบบเสียงของดนตรีชนเผ่าประเภทที่ดำเนินทำนองพบว่าระบบเสียงเป็นระบบเสียงเฉพาะที่ไม่คล้ายคลึงกับระบบเสียงใด ๆ ของตะวันตก ได้อย่างชัดเจน แต่มีแนวโน้ตที่สามารถจัดให้อยู่ในลักษณะบันไดเสียงแบบ 5 เสียง (pentation) ได้

จัญญู กาญจนประดิษฐ์ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าดนตรีที่ปรากฏในชุมชนมีลักษณะ ดังนี้ ดนตรีของชนเผ่าดั้งเดิม เป็นดนตรีที่มีอยู่ในวัฒนธรรมของชนเผ่ามาแต่ในอดีต เครื่องดนตรีที่พบในท้องถิ่นได้แก่ นาเดย (พิณกะเหรี่ยง) ปี่บา (แคน) เหยย (จ้องหนอง) ฆวย (ปี่เขาควาง) และ กลู๊ (กลองมโหระทึก) เครื่องดนตรีเหล่านี้ยังคงปรากฏอยู่ในบทเพลงที่ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านนี้ร้อง และเล่นกันในปัจจุบัน

ดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น เครื่องดนตรีในวงปาดาลา ที่ชาวกะเหรี่ยงในชุมชนใช้เล่นกัน ได้รับอิทธิพลจากชนชาติมอญที่อาศัยอยู่ในเขตชายแดนไทยพม่าของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกะเหรี่ยงในพื้นที่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติกับชนชาติมอญอย่างใกล้ชิด ทั้งทางด้านศาสนา และด้านภาษา ดังจะพบได้จากผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรี และดำเนินการแสดงที่อยู่ในชุมชนเป็นผู้ที่มีเชื้อสายมอญ-กะเหรี่ยง

สำหรับเครื่องดนตรี แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทเครื่องดีด เช่น นาเดย เมตารี
2. ประเภทเครื่องตี เครื่องดำเนินทำนอง ได้แก่ ปาดาลา โหม่งววย เครื่องหนัง ได้แก่ ตะโพน ตาคั่ว โป้ว เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ เวหล่าเคาะจี เจงจี โคระ ก้อง
3. ประเภทเครื่องเป่า เช่น ฆวย ชะนวย และปี่บา เป็นต้น

การผสมวงดนตรีพบว่าการการร้องนำประกอบนาเดย เมตารี หรือปี่บา และวงปาดาลา ซึ่งใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครก้วยเจ้าะ ร่าอะเยย

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในเรื่องกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดทางดนตรี เช่น ประเพณีการไหว้ครู การสร้างเครื่องดนตรี การถ่ายมอดทางดนตรี ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นลักษณะของวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจน รวมถึงความคงอยู่ของดนตรีของชนเผ่าที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา สำหรับ ดนตรีในประเพณีและพิธีที่เกี่ยวกับชีวิต ประเพณีและพิธีที่เกี่ยวกับชีวิตนั้น เริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยในแต่ละช่วงของเวลาชีวิตดนตรีเข้าไปมีบทบาทสำคัญตลอดเวลา ดังเช่น การเกิด ดนตรีที่ปรากฏคือ เพลงกล่อมลูก การแต่งงาน ดนตรีที่เกี่ยวข้องได้แก่ เพลงที่ใช้ร้องเกี่ยวพาราสิกัน การตาย บทเพลงที่ใช้มักเป็นบทเพลงร้องเพื่อส่งวิญญาณให้กับผู้ตายเพื่อแสดงความรักต่อผู้ตาย เป็นต้น

ในด้านความเชื่อ การปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงชีวิตดนตรีสามารถสะท้อนสภาพทางวัฒนธรรม การดำรงชีวิตได้อย่างชัดเจน เช่น การประกอบอาชีพ การปลูกข้าว ดนตรีมีส่วนเข้ามาเป็นพลังสร้างความรู้สึกที่ดีเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดนตรีในพิธีสำคัญในรอบปี เช่น ประเพณีการทำบุญข้าวใหม่ หรือประเพณีการผูกข้อมือประจำปี เป็นต้น

ในจังหวัดราชบุรี พีระชัย ลีสัมบูรณ์ผล(2539: 62-64) จากการศึกษาดนตรีของชาวกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าชาวกะเหรี่ยงในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่ามีเพลงที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเอง 4 ประเภท คือ เพลงกล่อมลูก เพลงเกี่ยว เพลงรำแคน และเพลงเกี่ยวกับงานศพ ทำนองเพลงแต่ละประเภทมีทำนองหลักทำนองเดิมซ้ำร้องได้หลายเนื้อร้อง

สามารถขยายหรือตัดทอนทำนองได้ตามความยาวของเนื้อร้อง เพลงกะเหรี่ยงเป็นบทเพลงพื้นบ้านที่ใช้ขับร้องกันในงานประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน ลีลาของจังหวะและทำนองดำเนินไปอย่างเรียบง่ายสำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับร้อง ปัจจุบันใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีหลัก เป่าคลอไปกับเสียงขับร้อง องค์ประกอบดนตรีของเพลงกะเหรี่ยงมีทำนองที่เรียบง่ายไม่กระโดดมาก เพลงทุกประเภทใช้จังหวะปานกลางในอัตราจังหวะ ๒ จังหวะเคาะ (Simple Duple Time and compound Duple Time) ไม่มีการประสานเสียงพื้นผิวเป็นแบบทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียง (Monophonic) คีตลักษณ์ (Form) มักใช้แบบเพลงท่อนเดียว (Unitary Form)

เรื่องดนตรีและความเชื่อ โกวิท แก้วสุวรรณ (2542) วิจัยเรื่อง “ดุทุหล่า” ในพิธีเรียกวิหล่าของชาวกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป บ้านเกาะสะเดิง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเชื่อเรื่องวิหล่ามีผลต่อวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงโป วิหล่าเป็นจิตวิญญาณที่มีควบคุมอยู่กับมนุษย์ สัตว์ และข้าว โดยชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า สรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนมีจิตวิญญาณอยู่ควบคุมกับชีวิตสรรพสิ่ง วิหล่ามี 2 ประเภท คือ วิหล่าดีเรียกว่า “หล่าคลี” เป็นคนที่แสดงอาการความรู้สึก ส่วนวิหล่าไม่ดีเรียกว่า “หล่าเนา” เป็นวิหล่าที่เป็นยักษ์เป็นมารในร่างกายมนุษย์
2. บทบาทของพิธีกรรมเรียกวิหล่าที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง เป็นการเปิดโอกาสให้มีการสังสรรค์ในกลุ่ม เป็นการลดความตึงเครียดจากการทำมาหากิน เป็นการสร้างความมั่นใจของคนในชุมชน สร้างความเป็นเอกภาพ ความเป็นหนึ่งเดียวในชุมชน
3. ดุทุหล่า เป็นการสื่อสารระหว่างคนกับวิหล่าด้วยการใช้เสียงเคาะและเสียงสวด การเคาะจังหวะสม่ำเสมอ การสวดมีเสียงสูง ต่ำ และมีจังหวะลีลา การเคาะและสวดนั้นทำให้เกิดอารมณ์สงบสดชื่น เช่นเดียวกับ วสันต์ชาย อิมโอษฐ์ (2543) พบการวิจัยว่า มัง ถือว่าเค่งเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด เชื่อว่าสื่อสารกับวิญญาณได้ ใช้เป่าในพิธีกรรมความเชื่อได้แก่ ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตาย จึงมีพิธีศพถือว่าเป็นพิธีที่สำคัญที่สุด มีเพลงสำหรับเป่าเวลาเช้า เวลาเที่ยง เวลาเย็น ห้ามเป่าปนกันหรือเล่นกัน ห้ามสตรีเป่าเค่งในงานศพ เป็นต้น

ในทำนองเดียวกัน สัญชัย ดวงบง (2550: 126-128) ได้ศึกษาดนตรีพิธีกรรมของชาวผู้ไทในตำบลโนนยาง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร มุ่งเน้นการศึกษาคุณลักษณะดนตรีประกอบพิธีกรรมเหยาของชาวผู้ไท พิธีเหยา จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ รักษาผู้ป่วย คุมฝ่ออก เลี้ยงผี และเอาฮูปเอาฮอย ซึ่งดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีเหยา เป็นการบรรเลงประกอบการลำ การร้องซึ่งมีหมอแคน” เป็นผู้บรรเลงแคน และ”หมอปี่” เป็นผู้บรรเลงปี่ผู้ไท ลักษณะการบรรเลงจะเป็นการบรรเลงแบบการดัน โดยแคนเป็นทำนองหลักและปี่ผู้ไทเป็นทำนองสอดประสาน

สานิตย์ รัตมี (2545: 167-169) กล่าวถึงดนตรีในพิธีเสนตั้งบั้ง : กรณีศึกษาดนตรีและพิธีกรรมของลาวโซ่งหมู่บ้านเกาะแรด จังหวัดนครปฐม พบว่า เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีเสนตั้งบั้งมี 2 ส่วน คือ เครื่องดำเนินทำนอง ได้แก่ ปี่เสนสั้นและปี่เสนยาว และเครื่องทำจังหวะ ได้แก่ กระทบกัไม่ไฟ สำหรับกระทบ แผ่นกระดานและโอง ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวะกับทำนองของดนตรีที่ใช้ในพิธีเสนตั้งบั้งมีความแตกต่างไปจากเพลงอื่น ๆ เนื่องจากบทเพลงที่ใช้ในพิธีเสนตั้งบั้งมีลักษณะคล้ายบท

สวดมนต์ ลักษณะทำนองก็เลื่อนไหลไปตามบทร้องมีบางช่วงมีจังหวะเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นลักษณะพอดมวารรคของบทร้องก็มีดนตรีรับเป็นทำนองสลับไปจนจบบทร้อง รูปแบบของเพลงลักษณะทำนองเพลงเป็นทำนองซ้ำ ๆ บรรเลงกลับไปกลับมาในทำนองเดิม มีกระสวนจังหวะที่ไม่สลับซับซ้อน

จากเอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัย ซึ่งนับได้ว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

บทที่ 3

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิง บน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาทางดนตรี เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลสำรวจถึงสภาพทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมด้านดนตรีในปัจจุบัน จากนั้น นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบการบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านเอกสาร งานวิจัยและข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร ได้แก่ หนังสือ บทความ วารสาร รายงานการวิจัย ตำราวิทยานิพนธ์ โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 - 1.2 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล
 - 1.3 หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 - 1.4 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 1.5 หอสมุดแห่งชาติ
 - 1.6 ห้องสมุดประชาชน จังหวัดราชบุรี
2. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
 - 2.1 จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ดนตรีประกอบการแสดง ดนตรีประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และเพลงร้องประกอบแคน เป็นต้น
 - 2.2 จากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง ดังนี้
 - นายชูศิลป์ ชีช่วง ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ให้ข้อมูลด้านวัฒนธรรม
 - นายวัลลภ กาบพุก หมอแคน, ผู้ให้ข้อมูลด้านดนตรี
 - นายรอย ชีช่วง นักร้อง, ผู้ให้ข้อมูลด้านดนตรี
 - นายสวาง อยู่สุขเกษม นักดนตรี, ผู้ให้ข้อมูลด้านดนตรี
 - นายไล พอชู นักดนตรี, ผู้ให้ข้อมูลด้านดนตรี
 - นายบุญมี พอชู นักดนตรี, ผู้ให้ข้อมูลด้านดนตรี

ก. สัมภาษณ์แบบเป็นทางการ วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยคำถามมีลักษณะที่ต้องการคำตอบที่เฉพาะเจาะจง ในประเด็นที่เกี่ยวกับดนตรีและบทเพลงต่าง ๆ ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของดนตรี
- เครื่องดนตรีและวัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี
- วิธีการบรรเลง
- การประสมวงดนตรี
- นักดนตรี
- การสืบทอดดนตรี
- โอกาสในการบรรเลง
- บทเพลง

ข. สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีที่ผู้วิจัยใช้มากที่สุด และใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยบุคคลทั่วไปในหมู่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือ ใช้สัมภาษณ์ในเรื่องสภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชุมชน

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1. ติดต่อและแนะนำตนเอง ขออนุญาตเข้าพื้นที่พร้อมกับแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าแก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือ และชาวบ้านในชุมชนให้ทราบ รวมถึงการขอคำแนะนำต่าง ๆ
2. ติดต่อ และ แนะนำตนเอง พร้อมกับแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าแก่นักดนตรี ผู้มีความรู้ด้านดนตรีกะเหรี่ยงในชุมชน รวมทั้งได้นัดหมายวัน เวลาการให้สัมภาษณ์ พุดคุยขอคำแนะนำ สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้
3. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในชุมชน
4. ทำการพุดคุย สอบถามและสัมภาษณ์ จากชาวบ้านที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย ในกรณีที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทย ต้องอาศัยคนในชุมชนที่สื่อสารภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามในการสัมภาษณ์
5. สัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมดนตรีและเพลง รวมทั้งนักดนตรี เพื่อบันทึกข้อมูลทั้งหมดลงเครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพ
6. บันทึกข้อมูล ด้านการแสดง บทเพลงในโอกาส ต่าง ๆ เป็น เสียง ภาพนิ่ง และ ภาพเคลื่อนไหว

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. อุปกรณ์ในการจดบันทึก
2. เครื่องบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายภาพนิ่งระบบดิจิทัล
4. กล้องถ่ายวิดีโอ

การศึกษาข้อมูล

ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก และจากเอกสารตำราวิชาการต่าง ๆ มาเรียบเรียงเนื้อหาให้สอดคล้องกัน โดยจัดข้อมูลและแบ่งประเด็นการศึกษาทั้งด้านเอกสารและข้อมูลภาคสนามดังนี้

1. ศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิง บน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน
2. ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิง
3. สภาพภูมิศาสตร์
4. จำนวนประชากร
5. ศาสนาและความเชื่อ
6. ภาษากะเหรี่ยง
7. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง
8. ลักษณะบ้านเรือน
9. การประกอบอาชีพ
10. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

ตอนที่ 2 ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. ประวัติความเป็นมาของดนตรี
2. เครื่องดนตรี
3. วิธีการบรรเลง
4. การประสมวงดนตรี
5. นักดนตรี
6. บทเพลง

6.1 เพลงร้องประกอบวงแคน

- เพลงนิทาน
- เพลงในพิธีงานแต่งงาน
- เพลงในพิธีงานศพ

6.2 เพลงสำหรับประกอบการแสดง

- เพลงประกอบการรำ

2. ศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

2.1 กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอด

- การถ่ายทอด

2.2 ดนตรีในประเพณี และพิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

- การเกิด
- การแต่งงานและความรัก
- งานศพ

2.3 ดนตรีในพิธีสำคัญในรอบปี

- งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ
- พิธีก่อพระทรายเวียนเจดีย์
- พิธีไหว้ต้นไม้ (ป่าชัยผ้าตุ๋)
- พิธีกินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ้อง)
- แห่ฉัตรรับพุทธรองค์ (ส่งทะเล่)

3. นำทฤษฎีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของรองศาสตราจารย์ ตัญญาจนา อินทรสุนานนท์ จำนวน 8 ประการ มาใช้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. สืบสานวัฒนธรรม
7. จดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

การจัดทำข้อมูล

1. นำข้อมูลจากการค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยและตำราวิชาการต่าง ๆ มาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหา
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ตรงมาจัดเรียงเรียงให้มีความสัมพันธ์และมีความต่อเนื่องกับเนื้อหา
3. ถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียง และภาพเคลื่อนไหวเพื่อบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
4. ศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสาร รายงาน การวิจัย ตำราและหนังสือ ทางวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์
5. ขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล
6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง เรียบเรียงเนื้อหา โดยจัดลำดับให้สัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา รวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้วจะประมวลข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วนำมาวิเคราะห์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้หลักการวิเคราะห์ตามหลักของมานุษยดุริยางค (Ethnomusicology) มาวิเคราะห์หาเหตุผล โดยใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยา และทฤษฎีทางวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
 - ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน
 - ตอนที่ 2 ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน
2. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
3. วิเคราะห์ ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีรากแก้ว ของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการวิเคราะห์ นำมาเรียบเรียงในลักษณะของการพรรณนา บรรยาย เป็นความเรียงกับโน้ตสากล และสรุปเป็นรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) เกี่ยวกับดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยการรวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมดนตรี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องจากการลงพื้นที่ภาคสนาม ดนตรีชาวกะเหรี่ยงของหมู่บ้านโป่งกระทิงบนนี้ เป็นดนตรีแบบดั้งเดิม ซึ่งมีการสืบทอดกันมาแบบมุขปาฐะ และจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน ทำให้การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชนเผ่าที่มีการเปลี่ยนแปลง จะทราบถึงโครงสร้างทางสังคมซึ่งมีผลต่อดนตรีชนเผ่าทำให้เกิดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงอันมีผลต่อโครงสร้างทางสังคม

1. ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

1. ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน

1.1 ประวัติตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ตำบลบ้านบึง เดิมเป็นหมู่บ้านหมู่ที่ 8 ของตำบลสวนผึ้ง อำเภोजอมบึง แต่เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวางมาก ในปี 2515 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้ประกาศแยกพื้นที่ออกจากตำบลสวนผึ้งเป็นตำบลบ้านบึง แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านบึง หมู่ที่ 2 บ้านคา หมู่ที่ 3 บ้านหนองพันจันทร์ หมู่ที่ 4 บ้านโป่งกระทิงบน หมู่ที่ 5 บ้านโป่งกระทิงล่าง และต่อมาภายหลัง หมู่ที่ 2 บ้านคา และหมู่ที่ 3 บ้านหนองพันจันทร์ ได้จัดขึ้นเป็นตำบลอีก 2 ตำบล ปัจจุบันตำบลบ้านบึงแบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันนี้ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และหมู่ที่ 2 เป็นสถานที่ตั้งที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง

ภาพประกอบ 1 ทางหลวงหมายเลข 3313 จากอำเภอปากท่อ สู่ตำบลบ้านบึง

ภาพประกอบ 2 เส้นทางเข้าสู่หมู่บ้านโป่งกะทิงบน

ตำบลบ้านบึง มีหมู่บ้านทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ดังนี้

1. บ้านโป่งกระทิงบน
2. บ้านโป่งกระทิงล่าง
3. บ้านร่องเจริญ
4. บ้านพุน้ำร้อน
5. บ้านพุบอนบน
6. บ้านห้วยสวนพลู
7. บ้านพุตะเคียน
8. บ้านห้วยน้ำใส
9. บ้านดงคา
10. บ้านห้วยมะกรูด
11. บ้านพุบอนล่าง
12. บ้านโป่งกระทิงกลาง
13. บ้านพุหิน

1.2 การเรียกชื่อกลุ่มชน

คำว่า “กะเหรี่ยงโพล่ง” นักวิชาการฝรั่งอาจจะใช้ตัวอักษรโรมันสะกดคำว่า “โพล่ง” ไม่ได้ จึงเขียนออกมาเป็น Pwo Karen หรือ Pho Karen นักวิชาการทางด้านมานุษยวิทยานำมาเขียนตามอักษรไทยว่า “โปว” หรือ “โป” กะเหรี่ยงทางจังหวัดราชบุรีและเพชรบุรี เรียกตัวเองว่า “โพล่ง” หรือ “โพล่ง” แต่จังหวัดสุพรรณบุรีจะออกเสียงเป็น “เปล่อ” หรือ “เผล่ว” บางครั้งกะเหรี่ยงจะเรียกตัวเองว่า “เยอโพล่ง”

โพล่ง มีความหมายในภาษาไทยว่า เราเป็นคนหรือเราเป็นมนุษยชาติ ในบางเอกสารระบุว่า ชาวกะเหรี่ยงในราชบุรีเรียกตนเองว่า หละโพล่ง หรือ เหลอะโพล่ง (ออกเสียงพยางค์แรกไม่เต็มสระและเบากว่าพยางค์หลัง) มีความหมายในภาษาไทยว่า “คน หรือ มนุษย์” และบางเอกสารบอกว่าชาวกะเหรี่ยงเรียกตนเองว่า กะโพล่ง โพล่ง โป่ว หรือ โป ก็มี การที่มีการเขียนชื่อและเรียกชื่อกะเหรี่ยงที่แตกต่างกันหลายแบบนี้ ขึ้นอยู่กับเสียงภาษากะเหรี่ยงที่ได้ยินและนำมาเขียนในภาษาไทย ซึ่งบางครั้ง ภาษาไทยก็ไม่สามารถเขียนแทนเสียงได้ทุกภาษา และเคยมีเรียกชาวกะเหรี่ยง เป็นกะหรั่ง ก็ยังมี (สุรินทร์ เหลือสมัย. 2547)

ชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่า กะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพมาจากเมืองทวายในประเทศพม่า ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่า ราว 200 ปีเศษ ถูกพม่ารุกรานจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทยทางอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรี อพยพมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยงและบ้านหนองกะเหรี่ยง

(บ้านหนองนกกระเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาชี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา อีกส่วนหนึ่งแยกไปทางใต้จนถึงต้นน้ำเพชรบุรี กระเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้ง กระจายกันอยู่ในเขตตำบลสวนผึ้ง และตำบลตะนาวศรี ส่วนชาวกระเหรี่ยงในกิ่งอำเภอบ้านคา อาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา นอกจากนี้ยังมีอยู่ที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่ออีกด้วย

2. ประวัติชาวกระเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

บ้านโป่งกระทิงบนตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เดิมชื่อ “บ้านกุ่มโน” ซึ่งเป็นชุมชนของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงโพล่ง คำว่า “กุ่มโน” เป็นภาษากระเหรี่ยง กุ่ม คือ บึงหรือหนองน้ำ โน คือ ต้นไม้สัตตบรรณหรือไม้ตีนเป็ด กุ่มโน จึงหมายถึง ชุมชนที่มีหนองน้ำและมีไม้สัตตบรรณขนาดใหญ่อยู่ใกล้หนองน้ำ ต่อมาเมื่อมีการติดต่อคบค้ากับคนไทยพื้นราบ คนพื้นราบเห็นว่าอยู่บนพื้นที่สูง จึงเรียกว่า “บ้านบนเขา” และเมื่อหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ (นพค.) ของ กรป. กลางได้เข้ามาพัฒนาเส้นทางในสมัยที่มีการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ได้เห็นกระทิงและสัตว์อื่น ๆ มากินดินโป่งอยู่เป็นประจำ จึงเรียกชื่อใหม่ตามเส้นทางที่จะต้องตัดไปถึงว่า “โป่งกระทิง” แต่เนื่องจากในสมัยนั้นมีโป่งดินอยู่หลายแห่ง จึงเรียกกลุ่มบ้านที่ถึงก่อนว่า “โป่งกระทิงล่าง” และเรียกโป่งกระทิงที่อยู่สูงขึ้นมาและถึงทีหลังว่า “โป่งกระทิงบน” ในปัจจุบันโป่งกระทิงบนอยู่หมู่ที่ 1 และโป่งกระทิงล่างคือหมู่ที่ 2 ของตำบลบ้านบึง

3. สภาพภูมิศาสตร์

3.1 ที่ตั้งขนาดพื้นที่อาณาเขต

ตำบลบ้านบึงเป็นตำบลหนึ่งในจำนวน 3 ตำบล ของอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่ตั้งของตำบลอยู่ทางทิศใต้ ของอำเภอบ้านคาและทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรี โดยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 99 องศา 77 ลิปดาตะวันออก 33.3 ลิปดาตะวันออก และระหว่างเส้นแวงที่ 13 องศา 20 ลิปดาเหนือ 24.1 ลิปดาเหนือ มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 235.00 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 553 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 345,625 ไร่ การเดินทางห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านคา โดยทางรถยนต์ประมาณ 12 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดราชบุรี โดยรถยนต์ประมาณ 79 กิโลเมตร

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบึง. (2553).

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลบ้านคา ตำบลหนองพันจันทร์ และตำบลตะนาวศรี อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ สาธารณรัฐสังคมนิยมมาร์ (สหภาพพม่า)

3.2 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านบึง พื้นที่เป็นที่ราบสูงลาดเอียงจากทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ลงมาเป็นที่ราบบริเวณตอนกลางของตำบล โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

ที่ราบ ได้แก่ บริเวณพื้นที่หมู่ที่ 2,7 และหมู่ที่ 3,8,1 บางส่วน

ที่ราบสูง ได้แก่ บริเวณพื้นที่หมู่ที่ 9,10

พื้นที่ป่าและภูเขา ได้แก่ บริเวณพื้นที่หมู่ 4,5,6,11,13

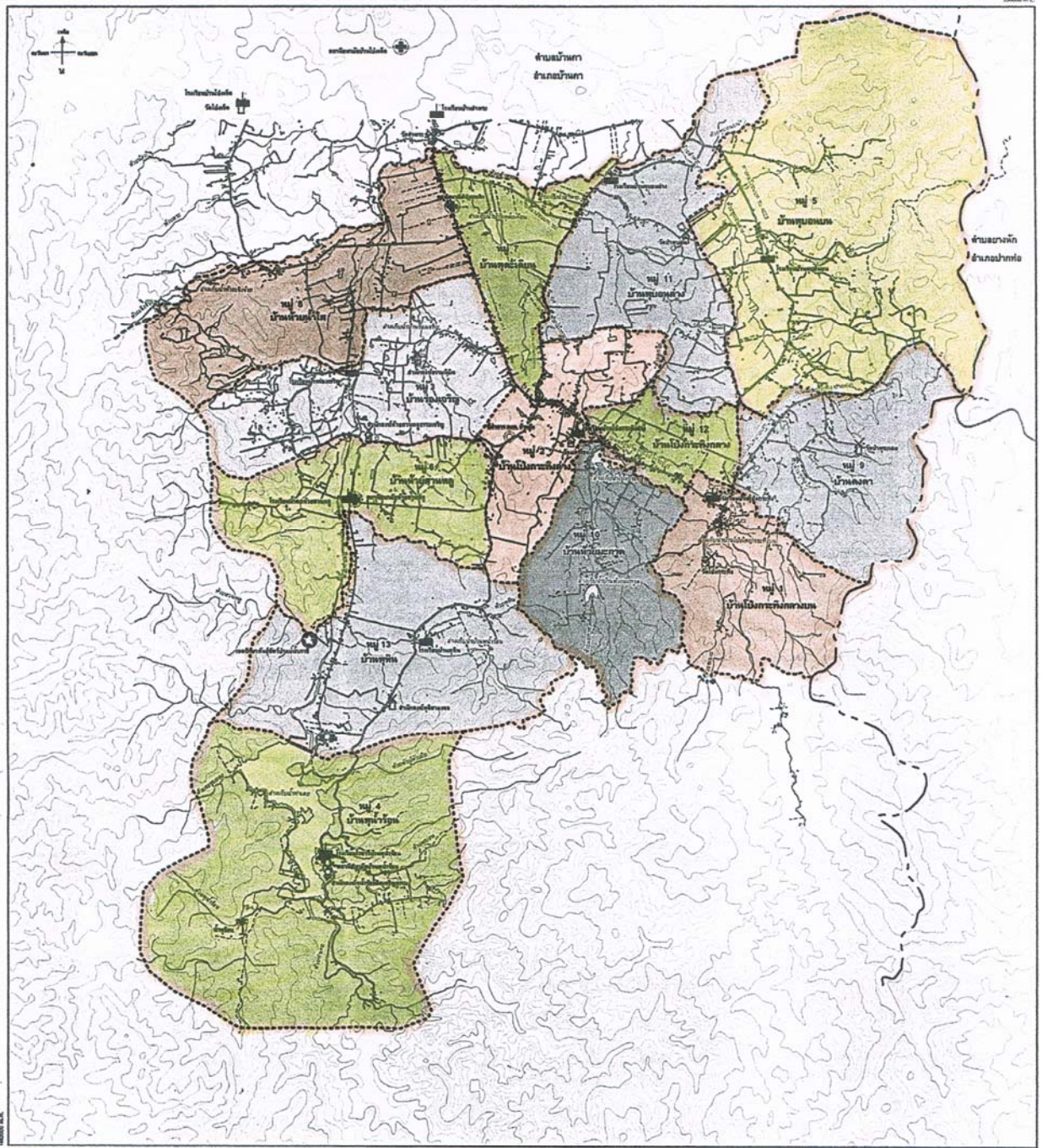
ลักษณะภูมิศาสตร์ของบ้านโป่งกระทิงบนเป็นที่ราบเชิงเขา มีเนินเขาร่องห้วยและที่ลาดชันอยู่มาก และบางส่วนของพื้นที่ลุ่มมีน้ำซับ ซึ่งเป็นต้นน้ำ เช่น บริเวณซับน้ำพุลูกไก่ และบริเวณชั้นตัวนอน ซึ่งจะเป็นลำห้วยไหลลงสู่หมู่บ้านโป่งกระทิงบน ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของหมู่บ้านเป็นส่วนหนึ่งของแนวเทือกเขาตะนาวศรีที่เป็นภูเขาสูงชัน มีสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ และยังเป็นบางส่วนของต้นน้ำแม่ประจันที่ไหลลงสู่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ส่วนบริเวณส่วนกลาง ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่ราบเชิงเขา เป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร การคมนาคมมีเส้นทางคมนาคมโดยใช้ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3087 จากอำเภอเมืองผ่านทางอำเภอจอมบึง ถึงบ้านซำหวาย และทางหลวงหมายเลข 3313 จากบ้านซำหวายถึงบ้านโป่งกระทิงบน ระยะทาง 31 กิโลเมตร ซึ่งบรรจบกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3206 ซึ่งสามารถเดินทางไปอำเภอปากท่อได้ โดยไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ระยะทาง 56 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดหมู่ที่ 12 บ้านโป่งกระทิงกลาง และหมู่ที่ 9 บ้างดงคา
ทิศใต้	ติดอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ซึ่งมีพื้นที่ติดเขต อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดหมู่ที่ 4 บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ
ทิศตะวันตก	ติดหมู่ที่ 10 บ้านห้วยมะกรูด ตำบลบ้านบึง

ที่มา: ชูศิลป์ ชีช่วง. (2547). การสืบสานประเพณีป่าเขี้ยวพาดู (พิธีไหว้ต้นไม้ประจำหมู่บ้าน).

แผนที่แสดงเขตการปกครอง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

เครื่องหมาย

-----	แนวเขตหมู่บ้าน	—————	ถนนลาดยาง	~~~~~	คลอง ห้วย	□	อาคาร
-----	แนวเขตตำบล	—————	ถนนคอนกรีต	~~~~~	บ่อน้ำ หนองบึง	๕	วัด สำนักสงฆ์
-----	แนวเขตอำเภอ	—————	ถนนลูกรัง	~~~~~	อ่างเก็บน้ำ	⊕	โรงเรียน
		—————	ทางเดิน	~~~~~	เส้นชั้นความสูง	⊕	สถานีอนามัย

ภาพประกอบ 3 แผนที่ตำบลบ้านบึง

4. จำนวนประชากร

ตำบลบ้านบึง มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน และมีการแบ่งแยกประชากร ดังนี้
 จำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 8,957 คน แยกตามสถานภาพ การอยู่อาศัย
 (เฉพาะสัญชาติไทยและมีชื่อในทะเบียนบ้าน) ข้อมูล ณ เดือน กุมภาพันธ์ 2554

จำนวนผู้อาศัย 8,957 คน

จำนวนบ้าน 3,058 ครัวเรือน

ตาราง 1 จำนวนประชากร ตำบลบ้านบึง

ชาย 4,630 คน			หญิง 4,327 คน		
เด็ก	(ทารก – 6 ปี)	จำนวน 403 คน	เด็ก	(ทารก – 6 ปี)	จำนวน 371 คน
เด็กโต	(7 – 12 ปี)	จำนวน 393 คน	เด็กโต	(7 – 12 ปี)	จำนวน 387 คน
วัยรุ่น	(13 – 17 ปี)	จำนวน 341 คน	วัยรุ่น	(13 – 17 ปี)	จำนวน 329 คน
ผู้ใหญ่	(18 – 60 ปี)	จำนวน 2,921 คน	ผู้ใหญ่	(18 – 60 ปี)	จำนวน 2,707 คน
คนชรา	(60 ปีขึ้นไป)	จำนวน 483 คน	คนชรา	(60 ปีขึ้นไป)	จำนวน 471 คน

ครัวเรือน จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด จำนวน 3,058 ครัวเรือน แยกเป็น

ตาราง 2 จำนวนครัวเรือน ตำบลบ้านบึง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร		ครัวเรือน	จำนวน ครัวเรือน	ครัวเรือน เกษตรกร
		ชาย	หญิง			
1	บ้านโป่งกระทิงบน	392	383	285	77	95
2	บ้านโป่งกระทิงล่าง	418	424	290	143	95
3	บ้านร่องเจริญ	449	392	278	101	85
4	บ้านพุน้ำร้อน	312	311	291	105	31
5	บ้านพุดอนบน	432	305	322	126	111
6	บ้านห้วยสวนพลู	323	305	222	78	70
7	บ้านพุดะเคียน	280	294	203	103	78
8	บ้านห้วยน้ำใส	452	382	242	152	103
9	บ้านดงคา	240	241	155	83	55
10	บ้านห้วยมะกรูด	259	242	148	84	115
11	บ้านพุดอนล่าง	378	331	205	137	113
12	บ้านโป่งกระทิงกลาง	328	333	203	106	78
13	บ้านพุดิน	367	321	214	133	85
	รวม	4,630	4,327	3,058	1,428	1,114

หมู่บ้านโป่งกระทิงบน มีประชากรทั้งหมด 285 ครัวเรือน จำนวนประชากร 775 คน แยกเป็นชาย 392 คน หญิง 383 คน

บ้านโป่งกระทิงบน เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงโพล่ง ไม่ทราบปีที่สร้างหมู่บ้าน แต่ทราบว่าผู้นำที่เป็นทางการคือ ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งและเลือกตั้งจากอดีตถึงปัจจุบัน คือ

1. นายจอง	ตะกั้ง	ไม่ทราบระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
2. นายอิน	ชีช่วง	ไม่ทราบระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
3. นายแถม	บุญเลิศ	ไม่ทราบระยะเวลาดำรงตำแหน่ง
4. นายเดชา	ชีช่วง	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี 2497 - 2538
5. นายชูศิลป์	ชีช่วง	ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี 2538 – ปัจจุบัน

5. ศาสนาและความเชื่อ

ระบบความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงมีอยู่ 2 ระบบ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจนอกเหนือธรรมชาติอันเป็นความเชื่อดั้งเดิมและคลี่คลายกลายเป็นความเชื่อกับศาสนา ซึ่งชาวกะเหรี่ยงได้แสดงออกมาในรูปของประเพณีและพิธีกรรม ดังนี้

5.1 ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา

ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ โดยการนับถือศาสนาพุทธของชาวกะเหรี่ยงเริ่มขึ้นตั้งแต่ครั้งสมัยอพยพเข้ามายังดินแดนไทย และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อถึงวันงานบุญ ชาวกะเหรี่ยงต่างพากันไปทำบุญที่วัดถือศีลปฏิบัติเช่นเดียวกับคนไทย สำหรับชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนนั้น มักไปทำบุญที่วัดป่าพระธาตุเขาน้อย และวัดป่าโป่งกระทิง นอกจากนี้แล้วเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี จะพากันเดินทางไปสรงน้ำหลวงพ่อนวมที่วัดแจ้งเจริญ ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ซึ่งถือว่าหลวงพ่อนวมเป็นผู้มีพระคุณต่อชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก แม้ว่าหลวงพ่อนวมจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ได้ยกย่องให้พระทุกรูปที่ขึ้นเป็นเจ้าอาวาสเป็นหลวงพ่อกะเหรี่ยงสืบต่อกันมา

ภาพประกอบ 4 วัดแจ้งเจริญ ศูนย์รวมจิตวิญญาณของชาวกะเหรี่ยง

ภาพประกอบ 5 พิธีสักการะหลวงพ่อนวม ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5

5.2 ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจนอกเหนือธรรมชาติ

ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินั้น เทพเจ้าเป็นผู้กำหนด และถึงแม้ความเจริญต่าง ๆ จะเข้ามาเกี่ยวพันกับชีวิตของพวกเขาก็ตาม แต่ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจนอกเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมก็ยังคงได้รับการเชื่อถือและปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

กะเหรี่ยง มีความเชื่อเกี่ยวกับขวัญว่า ทุกคนมีขวัญประจำกายและทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองให้เจ้าของขวัญมีความสุข หากขวัญของคนเราท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ ไม่อยู่กับเนื้อกับตัวของตนเอง และอาจไปพบกับสิ่งที่ไม่ดี อาทิ ภูตผีวิญญาณจับเอาไว้ จะทำให้เจ้าของขวัญเจ็บป่วยถึงแก่ชีวิตได้ ด้วยความเชื่อนี้ชาวกะเหรี่ยงจึงจัดพิธีเรียกขวัญขึ้น เพื่อความเป็นสิริมงคลกับเจ้าของขวัญโดยพิธีเรียกขวัญของชาวกะเหรี่ยงจะกระทำขึ้นในเดือนเก้าทางจันทรคติของทุกปี

การเรียกขวัญตามประเพณี เมื่อย่างเข้าเดือนเก้าหรือเดือนหว่าดอก (เดือนสิงหาคม) ของทุกปี ชาวกะเหรี่ยงราชบุรีทุกครอบครัวต่างจัดเตรียมสิ่งของเพื่อใช้ในการประกอบพิธีเรียกขวัญกินข้าวห่อ ความเชื่อของคนกะเหรี่ยงเชื่อว่า เดือนหล้าดอกเป็นช่วงที่บรรดาภูตผีวิญญาณจะออกหากินขวัญของมนุษย์ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาขวัญและสร้างความเป็นสิริมงคลให้กับลูกหลาน ชาวกะเหรี่ยงจึงได้จัดพิธีผูกแขนเรียกขวัญขึ้น

ภาพประกอบ 6 ประเพณีป่าแซ่ฟาดู (พิธีไหว้ต้นไม้ประจำหมู่บ้าน)

ภาพประกอบ 7 พิธีผูกแขนเรียกขวัญกินข้าวห่อ ชั้น 9 คำ เดือน 9

6. ภาษากะเหรี่ยง

ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารกันเอง การใช้ภาษาไทยมีบ้างแต่ชาวบ้านสามารถฟังภาษาไทยได้เกือบทุกคน สำหรับเด็กวัยรุ่นสมัยใหม่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีเนื่องจากได้เรียนในโรงเรียน ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยในการติดต่อราชการ สื่อสารกับบุคคลภายนอกหมู่บ้าน

ภาษากะเหรี่ยงจัดอยู่ในตระกูลทิเบต - พม่า ลักษณะโครงสร้างประโยคและคำ เหมือนกับภาษาไทย คำในภาษากะเหรี่ยงมีทั้งคำพยางค์เดียว สองพยางค์ และหลายพยางค์ การสร้างคำประสมก็เหมือนกับภาษาไทย กล่าวคือ ส่วนขยายตามหลัง เช่นคำว่า ลูก = ผู้, ลูกชาย = ผู้ชวะ , ลูกหญิง = ผู้มั้ง เป็นต้น ด้านโครงสร้างประโยคที่มีลักษณะเหมือนกับภาษาไทย คือ

ประธาน + กริยา + กรรม เช่น เนอะ มา นะ ละ แปลว่า เธอทำอะไร

ส่วนขยายของประธานหรือกริยา จะตามหลังประธานหรือกริยา เช่น เยอ อัง มี = ฉันกินข้าว ลักษณะเด่นได้แก่การใช้คำเรียกค่านำหน้าชื่อ โดยมีการแบ่งเพศ คือ ผู้ชายใช้คำว่า “เอ้อ” เช่น เอ้อปู่ ส่วนผู้หญิงใช้คำว่า “นาง” เช่น นางสี นางแดง เป็นต้น (ชูศิลป์ ชีช่วง. 2547: 9)

လိက် ဗုဒ္ဓါး ခေါ်ဝ်- သွာ-
 လိက် မြေလ် မျံ ဘာ

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ
ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ	ဇာ

ภาพประกอบ 8 พยัญชนะในภาษากะเหรี่ยง

သရ (သ) ဗုဒ္ဓါး
 ဓာတ် 14 မြေလ်

အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ
အ	အ	အ	အ	အ	အ	အ

လိက် ကို သိုင့် ခို လူ ခို ၈ ဝိင်
 လိက် ကေ့ မေ့ မေ့ ဟေ့ ဝိင် 5 မေ့

ภาพประกอบ 9 สระในภาษากะเหรี่ยง

7. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงโปหลวง

7.1 ชุดผู้หญิง

ภาพประกอบ 10 การแต่งกายเด็กผู้หญิงอายุไม่เกิน 13 ปี ชุดไซ้อั่ว

7.1.1 ชุดไซ้อั่ว ชุดของเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นชุดที่เด็กหญิงชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในช่วงวัยเด็กจนถึงอายุประมาณ 13 ปี สวมใส่ ลักษณะเป็นผ้าฝ้ายสีขาวทอเป็นผืนยาวคลุมหัวเข้าไม่มีการปัก ลวดลายใด ๆ บนตัวเสื้อ คอเสื้อเป็นรูปตัววีมีช่องสวมใส่ทางศีรษะ ปักกุ้นขอบคอ แขนและชายผ้าถุง ด้วยสีแดงเพื่อความสวยงาม ที่ใช้ผ้าสีขาวเพราะแสดงถึงความบริสุทธิ์ของเด็กหญิง

ในปัจจุบันการแต่งกายอยู่บ้านของเด็กกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะสวมใส่เสื้อผ้าตามยุคสมัย เช่น เสื้อยืด กางเกงขาสั้น สำหรับชุดไซ้อั่วมักเห็นในเวลามีงานประเพณี หรืองานทำบุญเท่านั้น

ภาพประกอบ 11 การแต่งกายของหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 14 ปี ถึงวัยชรา

7.1.2 ชุดของหญิงสาวจนถึงวัยชรา เป็นชุดที่ใส่ในช่วงอายุประมาณ 14 ปี หรือตั้งแต่เริ่มมีประจำเดือน จนถึงวัยชราทั้งที่ยังไม่แต่งงานและแต่งงานแล้ว สำหรับเสื้อเรียกว่า ไช้ หมายถึง เสื้อตัวยาว มีลักษณะเป็นเสื้อแขนสั้นใช้ด้ายทอสีน้ำเงินเป็นหลัก มีสีเขียว สีเหลือง หรือสีอื่น ๆ สลับเป็นลาย ตรงกึ่งกลางรอบอกปักเป็นช่องสี่เหลี่ยมบรรจุลายดอกดวง ซึ่งลายส่วนใหญ่ที่ทอเรียกว่า ลายกึ่งไก่ คอเสื้อเป็นตัววีสวมใส่ทางศีรษะ คอเสื้อและแขนเดินด้วยด้ายสีแดง ลำตัวยาวคลุมเข่าเล็กน้อย ในส่วนของผ้าถุง เรียกว่า เนยโผล่ง มีลักษณะยาวกรอมเท้า มีลวดลายเรียกว่า เนยอ่องเก็ง ใช้ด้ายหลากสีทอสลับกัน เชิงผ้าถุงมักมีการประดับตกแต่งด้วยลูกตุ้มไหมพรมสีต่าง ๆ เพื่อความสวยงาม (อุไร กะพุก. 2554: สัมภาษณ์)

7.2 ชุดผู้ชาย

ภาพประกอบ 12 การแต่งกายของเด็กผู้ชาย ชุดใช้ช่วงอ้าว

7.2.1 ชุดใช้ช่วงอ้าว หมายถึง เสื้อสีขาว ลักษณะเป็นเสื้อตัวสั้นแค่เอว คอเป็นรูปตัววี ลึกพอที่จะสวมใส่ลงมาจากศีรษะได้ ปักกุดขอบคอเสื้อด้วยด้ายสีแดง สมัยก่อนการแต่งกายของเด็กชายจะใส่เป็นเสื้อผ่าปาน กระดุมเป็นเม็ดเงิน นุ่งโจงกระเบน แต่ปัจจุบันไม่พบการแต่งกายดังกล่าวแล้วกลายเป็นการแต่งกายตามสมัยนิยม

7.2.2 ชุดใช้ช่วงโหว่ หมายถึงเสื้อสีแดง ชุดนี้สำหรับผู้ชายที่เริ่มเข้าสู่วัยหนุ่ม หรือตั้งแต่อายุประมาณ 15 ปีจนกระทั่งวัยชรา ลักษณะเป็นเสื้อสีแดงเข้มหรือสีน้ำเงินแขนยาว กระดุมสีขาว สมัยก่อนนิยมใช้กระดุมเม็ดเงินแต่ในปัจจุบันเป็นเงินสีขาวธรรมดา นุ่งโจงกระเบนสีเดียวกันกับเสื้อ ที่ศีรษะใส่คุดน่อง นิยมใส่ตั้งแต่อายุ 20 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ทำจากเปลือกมะพร้าวหรือวัสดุที่มีความเบา แล้วใช้ผ้าสีแดง สีเขียวมาพัน ส่วนขอบใช้กระดาษแข็งมาทำให้ขนาดพอดีที่จะสวมศีรษะได้ คุดน่องใส่เพื่อความสวยงามและมักใส่เฉพาะเมื่อมีงานประเพณี หรืองานสำคัญ ๆ

ภาพประกอบ 13 การแต่งกายของผู้ใหญ่ ชุดไซ้ซังโหว่

สมัยก่อนชายชาวกะเหรี่ยงนิยมไว้ผมยาวโพกผ้าพันเป็นยอดแหลม ยาวออกมาตรงหน้าผากดูคล้ายวงช้าง จากนั้นจึงนำผ้าสีต่าง ๆ มาพันตกแต่งเพื่อความสวยงาม ซึ่งผมที่ไว้มีความยาวจนถึงระดับเอว (รวย ชีช่วง. 2554: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 14 คุน้อง

8. ลักษณะบ้านเรือน

บ้านชาวกะเหรี่ยงแต่ดั้งเดิม เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าคา (เย็บ) ใบจาก (กะเนย) หรือใบกะพ้อ (ลูกล้า) ตัวบ้านใช้ไม้ไผ่แล้วมัดด้วยหวาย ภายในบ้านมีบริเวณที่โล่ง แบ่งเป็นสัดส่วนคือ นอกชานบ้าน หมายถึงบริเวณตรงด้านหน้าเมื่อขึ้นบันไดบ้านไป ถัดเข้าไปคือ ห้องครัว ห้องนอน และบริเวณที่สำหรับรับแขก คือบริเวณที่ยกพื้นขึ้นอีกระดับหนึ่ง แต่บ้านบางหลังมีการสร้างห้องครัวไว้บริเวณข้าง ๆ ตัวบ้านนอกจากนี้ บริเวณด้านล่างจะมีคอกสำหรับเลี้ยงสัตว์ ห้องน้ำ ทั้งนี้ การแบ่งสัดส่วนขึ้นอยู่กับพื้นที่บริเวณบ้านและความพึงพอใจของเจ้าของบ้านด้วย

ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับการมาเยือนบ้านว่า หากแขกที่มาบ้านเดินขึ้นบันไดบ้าน ในขณะที่ก้าวขึ้นบันไดถ้าเหยียบบันไดหัก เจ้าของบ้านต้องเสียเงินให้แขกเป็นเงิน 5 บาท โดยต้องใส่พานมีดอกไม้ รูปเทียน ถือว่าเป็นการนำสิ่งดีมาให้เจ้าของบ้าน แต่ถ้าตอนกลับลงบันไดบ้านหากเหยียบบันไดหัก ผู้ที่เป็นแขกต้องเสียเงินให้เจ้าของบ้านแทน ถือว่ามาเยี่ยมแล้วมาทำข้าวของเสียหาย (รวม ชีช่วง. 2554: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 15 บ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม

ภาพประกอบ 16 บ้านแบบสมัยใหม่

9. การประกอบอาชีพ

ชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีความคิด ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งคุ้มครองธรรมชาติ การดำเนินชีวิตประจำวันของคนกะเหรี่ยงในเรื่องการทำมาหากินจึงอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลต่อกัน ดังนั้นการประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องของเกษตรกรรม ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการประกอบอาชีพเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรอง

ภาพประกอบ 17 การปลูกข้าวไร่

อาชีพหลัก คือทำไร่ ที่สำคัญเช่น ไร่ข้าว ข้าวโพด มัน พริก มะเขือ ฝรั่ง (เป็นผักพื้นบ้าน) สมัยก่อนเป็นการปลูกเพื่อบริโภคและแบ่งขาย สำหรับการปลูกสับปะรด เพิ่งมานิยมปลูกในภายหลัง นอกจากนี้ก็เป็นค้าขาย รับจ้าง และสำหรับชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงรุ่นใหม่ในปัจจุบันที่ได้จบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าคนอื่น จะเข้าไปประกอบอาชีพในจังหวัดราชบุรีเหมือนกับบุคคลทั่วไป

ภาพประกอบ 18 การปลูกสับปะรด

อาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงยังนิยมทอผ้า ซึ่งมักทำหลังจากว่างจากการทำไร่ ทำสวน บางคนทอไว้สำหรับใส่ในงานพิธีสำคัญ หรือทอให้กับลูกหลาน ญาติพี่น้องเป็นของขวัญ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นการรับจ้างทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นครั้งคราว

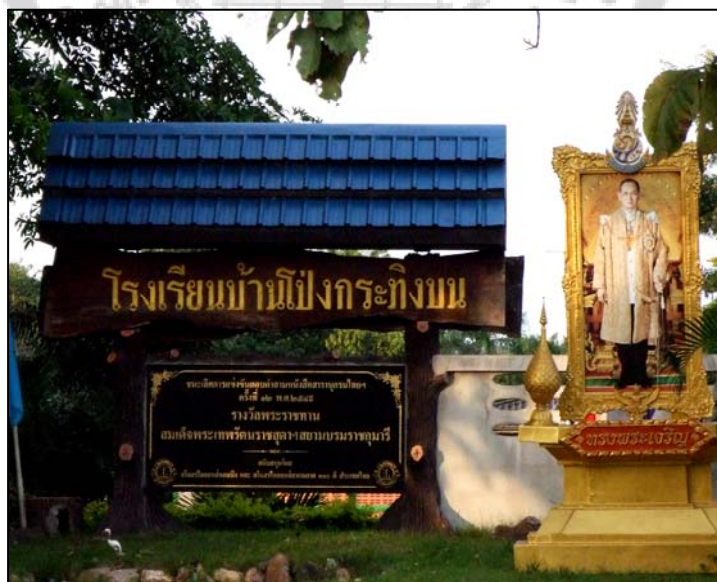
ภาพประกอบ 19 การทอผ้าของชาวกะเหรี่ยง

10. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

จากการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้ที่มีอายุประมาณ 40 ขึ้นไปจะไม่ได้เข้ารับการศึกษา มีส่วนน้อยที่ได้ศึกษาบ้างแต่ก็จบเพียงแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 4 เท่านั้น ใช้ภาษาไทยสื่อสารได้ อ่าน เขียนภาษาไทยได้เพียงเล็กน้อย ส่วนเด็กและวัยรุ่นสาวได้เข้าเรียนในการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนรัฐบาล สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ สำหรับภาษากะเหรี่ยงจะพูดได้บ้างในครอบครัวที่เป็นชาวกะเหรี่ยง แต่เขียนไม่ได้ ซึ่งในบ้านโป่งกระทิงบนมีโรงเรียนที่ให้การศึกษาดังแต่ระดับชั้นปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน

โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบนเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2507 โดยกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต 7 ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนตำรวจชายแดนอนุเคราะห์ที่ 8 มีอาคารเรียน 1 หลัง 3 ห้องเรียนและได้อิโณมา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2521 และเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน”

ในปี พ.ศ. 2523 โอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 พ.ศ.2534 เปิดเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ม.1 ในปี พ.ศ.2535 ปัจจุบันโรงเรียนจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา อนุบาล 1 – 2 ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ภาพประกอบ 20 บ้ายโรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน

เมื่อนักเรียนที่จบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มักไปศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่โรงเรียนบ้านคาวีวิทยา หรือโรงเรียนในอำเภอจอมบึง บางคนศึกษาต่อในสายอาชีพ จากนั้นจึงศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีต่อไป

ภาพประกอบ 21 บริเวณโรงเรียนบ้านคาวีวิทยา

ตอนที่ 2 ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. ประวัติความเป็นมาของดนตรี

จากคำบอกเล่า นายรอย ชีช่วง (2554: สัมภาษณ์) อายุ 71 ปี ซึ่งเป็นหัวหน้าดนตรีวัฒนธรรมหมู่บ้าน กล่าวถึงความเป็นมาของดนตรีชาวกะเหรี่ยงว่า ดนตรีที่นี่มีมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย มีทั้งเพลงร้องและเครื่องดนตรีที่สืบทอดกันมา นิยมร้องเพลงเล่นดนตรีกันในงานประเพณี บางครั้งเมื่อไปทำไร่ก็มักจะนำแคนไปด้วย สำหรับเป่าเล่นยามว่างจากการทำงาน แต่ย้อนกลับไปเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว การร้องการเล่นดนตรีได้ซบเซาไปช่วงหนึ่งจะมีการร้องเล่นกันก็เฉพาะในงานกินข้าวห่อเท่านั้น ต่อมาเมื่อผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ได้ขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้เริ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่าของชาวกะเหรี่ยงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ประกอบกับการคิดส่งประกวดหมู่บ้านจึงได้เริ่มก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมหมู่บ้านขึ้นด้วย

หลังจากนั้นก็เริ่มกลับมาร้องเพลงเล่นดนตรีกันเหมือนเดิม ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวันหรือในงานต่าง ๆ เช่น งานกินข้าวห่อ งานทำบุญต้นไม้ หรือแม้แต่การไปร่วมแสดงงานวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี เป็นต้น

การเล่นดนตรีและการร้องเพลงของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบนนี้ เป็นเพลงดั้งเดิมที่ไม่เคยมีการประพันธ์ขึ้นใหม่เลย เพลงที่ขับร้องส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตามแบบธรรมชาติ เป็นการขับร้องโต้ตอบกัน คำร้องของเพลงมักจะมี ความหมายเกี่ยวกับวิถีชีวิตจริงของชาวกะเหรี่ยง แสดงถึงความถ่อมตัวและยกย่องฝ่ายหญิง เช่น เมื่อฝ่ายชายชมฝ่ายหญิงว่ามีความสวยงาม ฝ่ายหญิงก็มักจะโต้ตอบกับฝ่ายชายว่าตนเองไม่ได้สวย ความงามของตนเองเปรียบกับผู้อื่นไม่ได้เลยเพราะตนเองไม่ได้มีความงาม (พีระชัย ลีสมบุญผล. 2552: 131-132)

2. เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน เป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งมีการประยุกต์มาจากเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ดังนี้

2.1 แคน (เป้ย)

ภาพประกอบ 22 แคน (เป้ย)

วัสดุ ไม้ไผ่เขี้ย

ลักษณะ แคนของชาวกะเหรี่ยงนี้เป็นแคนประเภท แคน 7 มีจำนวนลูกแคน 14 ลำ หรือ 7 คู่ มีเสียง 14 เสียง

โอกาสที่ใช้ งานประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ งานก่อพระทรายเวียนเจดีย์ งานรื่นเริง

แคน เป็นเครื่องเป่าทำด้วยไม้ซาง หรือไม้เฮี้ย ใส่น้ตรงกลางลำ แล้วเอามาเรียงลำดับ ผูกติดกันเข้าเป็น 2 แถว ๆ ละ 7 ลำ เรียงลำใหญ่ไว้เป็นคู่หน้า ลำย่อมไว้เป็นคู่ถัด ๆ ไป รวม 7 คู่ สำหรับแคนของชาวกะเหรี่ยงนี้ จะซื้อมาจากบ้านคูบัว ซึ่งเป็นแหล่งผลิตแคนของจังหวัดราชบุรี

2.2 กลองยาว

ภาพประกอบ 23 กลองยาว

ลักษณะ กลองยาว เป็นกลองชั้นหนึ่งหน้าเดียว ตัวกลองทำด้วยไม้จริง เช่น ไม้มะม่วง ตอนหน้าใหญ่ ตอนท้าย มีลักษณะเรียว แล้วบานปลายเป็นรูปดอกลำโพง สำหรับกลองยาวของกะเหรี่ยงนี้ ได้รับวัฒนธรรมมาจากดนตรีไทย มีหน้ากว้าง 9 นิ้ว เวลาตีไม่มีการตีตัวสูกบดที่หน้ากลองเพื่อถ่วงเสียงเหมือนทั่วไป ใช้เชือกแทนหนังเลียด

วัสดุ หน้ากลองซึงด้วยหนัง หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงประกอบจังหวะในการเป่าแคน ร้องเพลง

สันนิษฐานว่ากะเหรี่ยงได้รับวัฒนธรรมด้านดนตรีมาจากดนตรีพื้นบ้านของไทย แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

2.3 จิ้ง

ภาพประกอบ 24 จิ้ง

ลักษณะ จิ้ง เป็นเครื่องตี หล่อหนา เว้ากลาง ปากผายกลม รูปคล้ายถ้วยชาไม่มีก้น แต่จะผ่าวัดเส้นผ่านศูนย์กลางจากสุดขอบข้างหนึ่ง ไปสุดขอบอีกข้างหนึ่งได้ 6 เซนติเมตร เจาะรูตรงกลางไว้สำหรับร้อยเชือก

วัสดุ โลหะ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงประกอบจังหวะในการเป่าแคน ร้องเพลง

2.4 ฉาบ

ภาพประกอบ 25 ฉาบ

ลักษณะ ฉาบ เป็นเครื่องตี รูปร่างคล้ายจิ้งแต่หล่อบางกว่า มีขนาดใหญ่และกว้างกว่า ตอนกลางมีปุ่มกลม ทำเป็นกระพุ้งขนาดวางลงในอุ้งมือ 5 นิ้ว ขอบนอกแบนราบออกไปโดยรอบ และเจาะรูตรงกลางกระพุ้งไว้ร้อยเชือกสำหรับถือ

วัสดุ โลหะ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงประกอบจังหวะในการเป่าแคน ร้องเพลง

2.5 กรับไม้

ภาพประกอบ 26 กรับไม้

ลักษณะ ทำด้วยไม้ผ่าซีก เหลลาให้เรียบและเกลี้ยงเกลา เพื่อมิให้ผิวและเสี้ยนตำมือ รูปร่างเหมือนกับ กรับเสภา เหลลาเป็นรูปสี่เหลี่ยม

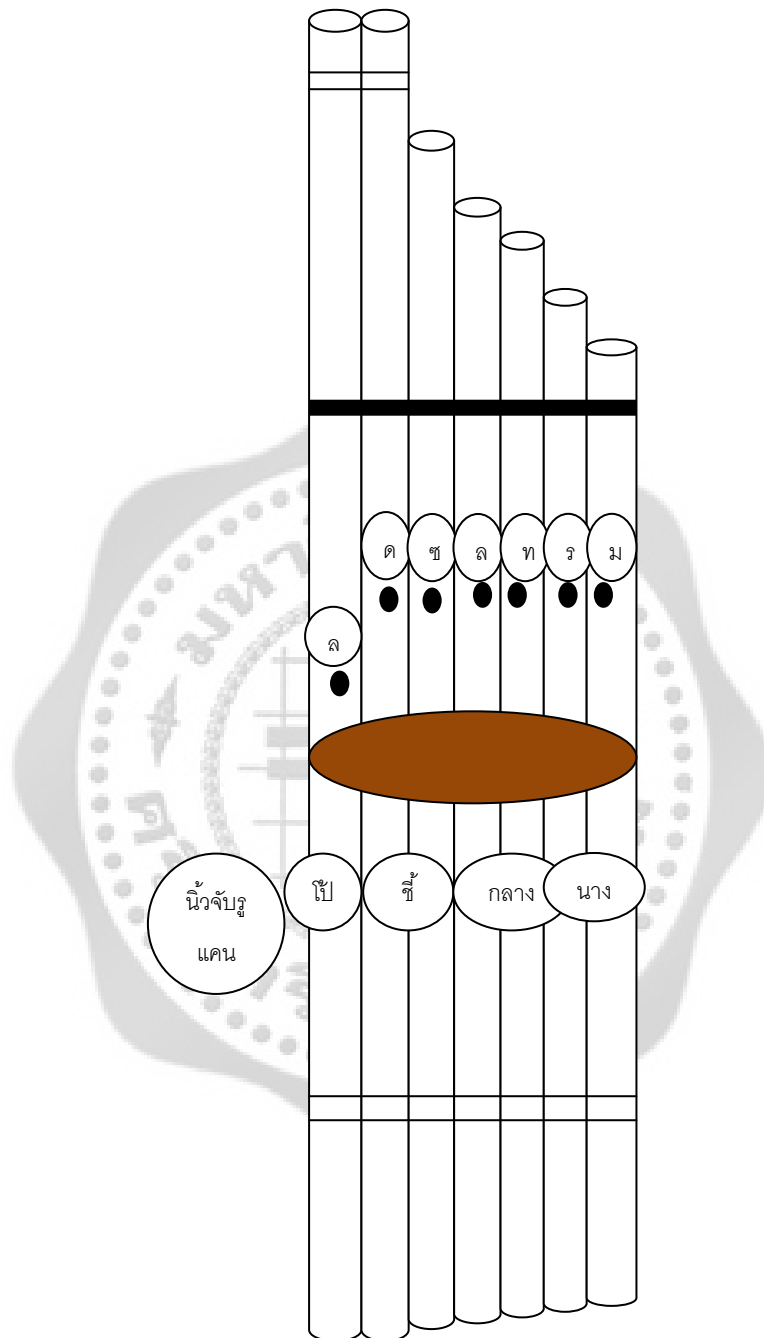
วัสดุ ไม้เนื้อแข็ง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงประกอบจังหวะในการเป่าแคน ร้องเพลง

3. วิธีการบรรเลง

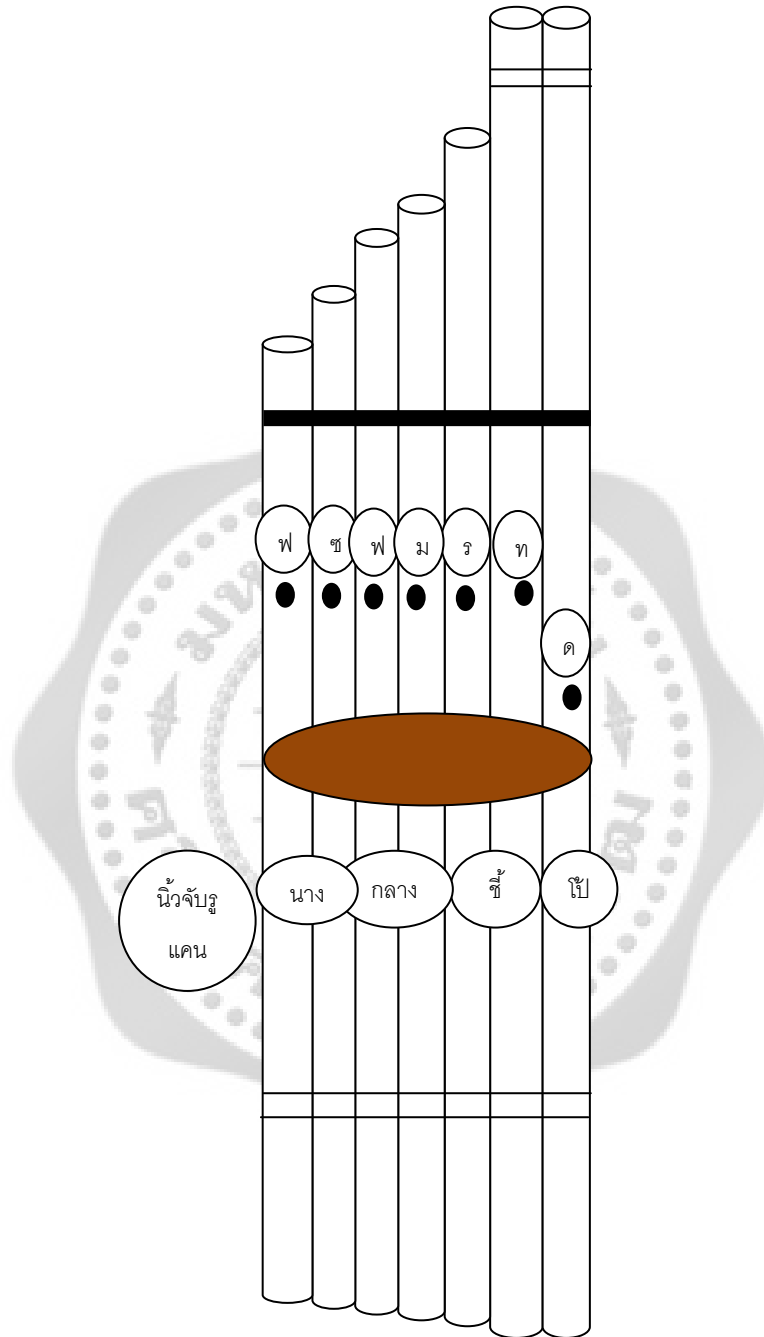
3.1 แคน (เปย) สำหรับแคนของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโปงกระทิงบนนี้มีวิธีการเป่าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชน ไม่มีระบบการบันทึกโน้ต ไม่มีการเรียกชื่อสายต่าง ๆ เนื่องจากเป็นการสืบทอดกันแบบมุขปาฐะและแบบครูพักลักจำ ส่วนใหญ่ใช้เป่ากับการร้องเพลง เช่นเพลงนิทาน เพลงในงานรื่นเริงต่าง ๆ การบรรเลงมีลักษณะการจับเหมือนกับการเป่าแคนของชาวอีสาน ระบบโน้ตและเสียงเหมือนกับระบบของแคน 7 ตามปกติ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ขอใช้ระบบนี้ในการเป่าแคนตามลักษณะดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิหัวแคนมือขวา

ภาพประกอบ 27 แผนภูมิแสดงการวางนิ้วแคนมือขวา

แผนภูมิหิวแคนมือซ้าย

ภาพประกอบ 28 แผนภูมิแสดงการวางนิ้วแคนมือซ้าย

3.2 กลองยาว สันนิฐานว่าน่าจะได้รับการพัฒนาจากรวมกันของชาวไทยแล้วนำมาบรรเลงประกอบจังหวะเช่นเดียวกัน การบรรเลงส่วนใหญ่ใช้จังหวะแข็ง และตีตามลักษณะของบทเพลง
จังหวะกลองยาว

แบบที่ 1

--- ป๊ะ	- เฟ็ง - ป๊ะ	- เฟ็ง - ป๊ะ	- เฟ็ง - เฟ็ง
---------	--------------	--------------	---------------

แบบที่ 2

--- ป๊ะ	- เฟ็ง - เฟ็ง	--- ป๊ะ	- เฟ็ง - เฟ็ง
---------	---------------	---------	---------------

3.3 ฉิ่ง การบรรเลง คือ ตีประกอบจังหวะตามบทเพลง ไม่มีศัพท์เรียกเหมือนกับทางดนตรีไทย เช่น เพลงเร็ว ก็เรียกว่าตีฉิ่งเร็ว เพลงช้า ก็เรียกว่าตีฉิ่งช้า ลักษณะการตีเสียงฉิ่ง คือใช้ขอบตีกระทบกัน การตีเสียงฉับ คือตีให้ฝ่าฉิ่งทั้งสองข้างประกอบกัน

3.3 ฉาบ ใช้บรรเลงประกอบจังหวะ ตีตามความช้าเร็วของบทเพลง ส่วนมากใช้ตีประกอบบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว

3.4 กรับไม้ ใช้บรรเลงประกอบจังหวะ ตีตามความช้าเร็วของบทเพลง กำกับจังหวะใหญ่

4. การประสมวงดนตรี

เครื่องดนตรีของบ้านโป่งกระทิงบนมีความสำคัญ และมีบทบาทในสังคมชาวกะเหรี่ยงอย่างชัดเจน เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นนั้นได้รับมรดกจากบรรพบุรุษสืบทอดมารุ่นสู่รุ่น “แคน” เป็นเครื่องดนตรีที่บางครั้งใช้บรรเลงคนเดียวหรือเล่นประกอบการขับร้องเพลง และในหลาย ๆ โอกาสก็บรรเลงร่วมกับเครื่องประกอบจังหวะอย่างกลองยาว ฉิ่ง ฉาบและกรับ รวมถึงการบรรเลงประกอบการรำ หากมีการจัดงานประเพณีต่าง ๆ มักมีการร้องและรำควบคู่กันไป เพลงที่บรรเลงมีลักษณะเป็นทำนองสั้น ๆ บรรเลงเข้าไปเข้ามา เนื้อหาของบทเพลงบ่งบอกถึงจิตวิญญาณความเป็นกะเหรี่ยงได้เป็นอย่างดี

วงดนตรีของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนนี้ เรียกว่า วงแคน ซึ่งมีเครื่องดนตรีประกอบด้วย

1) แคน	1	เต้า
2) กลองยาว	1	ใบ
3) ฉิ่ง	1	คู่
4) ฉาบ	1	คู่
5) กรับไม้	1	คู่

5. นักดนตรี

นักดนตรีของหมู่บ้านโป่งกระทิงบนนี้ เป็นชาวกะเหรี่ยงซึ่งมีความสามารถเล่นดนตรีได้ และมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อชุมชน เมื่อมีการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน หรือการรับงานแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ซึ่งผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง เป็นผู้ฟื้นฟูเรื่องของวัฒนธรรมกะเหรี่ยงไม่ว่าจะเป็นเรื่องการร้องเพลง เล่นดนตรี หรือประเพณีเก่าแก่ที่เริ่มสูญหายนี้ขึ้นมาใหม่ อีกทั้งยังเป็นผู้ประสานงาน และรับงานการแสดงอีกด้วย

นอกจากนี้ ผู้ที่เป็นนักดนตรียังมีบทบาทด้านอื่นนอกเหนือจากการเล่นดนตรี ร้องเพลง เช่น นายรวย ชีช่วง เป็นหัวหน้าวัฒนธรรมดนตรีของหมู่บ้านและทำหน้าที่เป็น เซี่ยคู้ คือผู้นำทางพิธีกรรมไหว้รุกขจือประจำปี สำหรับนักดนตรีท่านอื่นยังมีหน้าที่เพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้เรื่องของการร้องเพลง เป่าแคน การสืบสานประเพณี วัฒนธรรมของกะเหรี่ยงให้กับลูกหลานทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน หากมีผู้ที่มีความประสงค์มาติดต่อให้สอน

ภาพประกอบ 29 กลุ่มนักดนตรีที่แสดงในงานวัฒนธรรม

ประวัตินักดนตรี หมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. นายรวย ชีช่วง

1. ชื่อ-สกุล	นายรวย ชีช่วง
2. อายุ	71 ปี
3. นับถือศาสนา	พุทธ
4. อาชีพ	ทำไร่ข้าว
5. การศึกษา	ไม่ได้เข้ารับการศึกษ
6. ที่อยู่	บ้านเลขที่ 39/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา
จังหวัดราชบุรี
7. ความสามารถ	เป็นเช้ยคู่ ประกอบพิธีป่าเช้ยผ้าตุ้ ร้องเพลง
เริ่มร้องเพลงมาตั้งแต่อายุ 15 ปี และเริ่มแสดงตามงานต่าง ๆ
อายุประมาณ 60 ปี

นายรวย ชีช่วง นับว่าเป็นบุคคลสำคัญในเรื่องของการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง ด้านการร้องเพลง หรือเรียกได้ว่าเป็นปราชญ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นหัวหน้าวัฒนธรรมดนตรี และผู้ดูแลศูนย์วัฒนธรรมของหมู่บ้าน มีหน้าที่คอยให้ความรู้ แก่ผู้สนใจทั้งในและนอกหมู่บ้านที่มา ศึกษาค้นคว้าความรู้ในศูนย์วัฒนธรรม ด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ รับผิดชอบที่ เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่าง ๆ ในประเพณีสำคัญของหมู่บ้าน เช่น เป็นเช้ยคู่ ประกอบพิธีป่าเช้ย ผ้าตุ้ เป็นต้น

2. นายวัลลภ กะพุก

1. ชื่อ-สกุล นายวัลลภ กะพุก
2. อายุ 66 ปี
3. นับถือศาสนา พุทธ
4. อาชีพ ทำไร่ข้าว
5. การศึกษา ไม่ได้เข้ารับการศึกษ
6. ที่อยู่ บ้านเลขที่ 174 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
7. ความสามารถ เป่าแคน
เริ่มเป่าแคนเมื่ออายุ 30 ปี แสดงในงานพิธีกินข้าวหอ งานประจำปี วัดแจ้งและงานวัฒนธรรมตามที่ตั้งต่าง ๆ

นายวัลลภ กะพุก เป็นผู้มีความสามารถด้านการเป่าแคนมากที่สุดในบ้านโป่งกระทิงบน ปัจจุบันนายวัลลภประกอบอาชีพทำไร่ข้าว ซึ่งอยู่บนเขาบางกะมา เมื่อถึงเวลามีงานการแสดงจึงจะลงจากเขามาฝึกซ้อมกับนักดนตรีท่านอื่นเป็นครั้งคราว สาเหตุที่ต้องอยู่บนเขาบางกะมาเพราะเส้นทางในการเดินทางไม่สะดวกเป็นพื้นที่ลาดชัน จึงไม่สามารถไปกลับทุกวันได้

3. นายสงว อยู่สุขเกษม

1. ชื่อ-สกุล นายสงว อยู่สุขเกษม
2. อายุ 63 ปี
3. นับถือศาสนา พุทธ
4. อาชีพ ทำไร่ , นักดนตรีวงคอมโบ
5. การศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดเขาช่างงุ้ม อ.โพธาราม
6. ที่อยู่ บ้านเลขที่ 28/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
7. ความสามารถ ตีกลองยาว , ฉาบ
เริ่มเป่าแคนเมื่ออายุประมาณ 12 - 13 ปี แสดงในงานพิธีกินข้า้ห่อ
งานประจำปีวัดแจ้แ้งและงานวัฒนธรรมตามที่ต่าง ๆ

นายสงว อยู่สุขเกษม ไม่เพียงแต่เป็นนักดนตรีพื้นบ้านของหมู่บ้านโปงกระติงบนเท่านั้น ในบางครั้งยังมีการร่วมแสดงในวงดนตรีที่เรียกว่า วงคาราโอเกะ ซึ่งรับหน้าที่ตีกลองทอม ในช่วงเวลาที่หมู่บ้านไม่มีงานประเพณี หรืองานแสดงด้านวัฒนธรรม นายสงว ก็จะรับงานการแสดงกับ วงคาราโอเกะเพื่อเป็นการหารายได้อีกทางหนึ่ง

4. นายบุญมี พอชู

1. ชื่อ-สกุล	นายบุญมี พอชู
2. อายุ	74 ปี
3. นับถือศาสนา	พุทธ
4. อาชีพ	ทำไร่ข้าว
5. การศึกษา	ไม่ได้เข้ารับการศึกษ
6. ที่อยู่	บ้านเลขที่ 17 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
7. ความสามารถ	ร้องเพลง , ตีฉิ่ง , นักแสดง

นอกจากรับหน้าที่เป็นนักร้องในวงดนตรีของกะเหรี่ยงแล้ว นายบุญมี พอชู ยังรับบทบาทเป็นนักแสดงในงานต่าง ๆ เช่น การแสดงวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในรอบหนึ่งปี ซึ่งนิยมแสดงในงานกินข้าวห่อ การแสดงจะมีการจัดเป็นฉากแต่ละงานในรอบปี เพื่อให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านการถ่ายทอดบทเพลง นายบุญมี ถือว่าเป็นผู้คอยถ่ายทอดบทเพลงให้ผู้สนใจศึกษาเรียนรู้ได้เก็บเอาความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยงไว้

5. นายไล พอชู

1. ชื่อ-สกุล	นายไล พอชู
2. อายุ	58 ปี
3. นับถือศาสนา	พุทธ
4. อาชีพ	ทำไร่ข้าว
5. การศึกษา	ไม่ได้เข้ารับการศึกษ
6. ที่อยู่	บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา
จังหวัดราชบุรี
7. ความสามารถ	ตีกลองยาว , ฉาบ

นายไล พอชู เป็นนักดนตรีอีกท่านหนึ่งที่ถูกได้ว่าเป็นรุ่นพี่ในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง จากการร่วมมือกันกับผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ร่วมกันถ่ายทอด และกระตุ้นให้ชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน เห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของตน โดยการร่วมแสดงในงานต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนเห็นคุณค่าของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างและถ่ายทอดสิ่งที่ดั่งามไว้ให้

6. บทเพลง

บทเพลงชาวกะเหรี่ยง เป็นสิ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย เพลงทั้งหมดเป็นเพลงดั้งเดิมที่ไม่เคยมีการประพันธ์ขึ้นใหม่เลย เนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราว วิถีชีวิต ความเชื่อความศรัทธาของชาวกะเหรี่ยง เน้นสอนเรื่องการใช้ชีวิตและมีคติสอนใจสอดแทรก

6.1 เพลงร้องประกอบวงแคน

เพลงร้องประกอบวงแคนนี้สามารถแบ่งได้ตามโอกาสที่ใช้และตามลักษณะของบทเพลงดังนี้

6.1.1 เพลงนิทาน

เพลงนิทาน มีเนื้อหาเป็นนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ ร้องให้เด็กฟัง เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน โดยมีการสอดแทรกคติสอน ข้อเตือนใจไว้ด้วย จากการลงพื้นที่ภาคสนามพบเพลงนิทานที่นิยมร้องเล่นกัน มีทั้ง 4 เพลงดังนี้

1. เพลงจะปานิว แต่เดิมเป็นเพลงใช้ร้องกล่อมเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน หากเด็กที่ฟังแล้วเข้าใจความหมายก็จะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับเนื้อเรื่องทำให้เด็กมีอารมณ์ที่ดี ในปัจจุบันใช้ร้องประกอบกันแคน และบางโอกาสจะนำไปร้องประกอบรำในงานประเพณีหรืองานแสดงวัฒนธรรม

เพลงจะปานิว

เนื้อร้อง จะปานิว เหลลเอ้อเกียงเซยไ้วล่อเงยเมยเสยเสยเนยไถโฝวงทั้ง ตูเหลลเซยเซย
ดุดูบ๊ะ เหลลเซ้ออออกท่าย ไถนี้แผยแผยมีตุเซยตุเซยเสยหยี่เหยอใจแผย เซ้อออกผู้
ขู้อังทั้งเปย หูชาทอง ขูเยเท็งเสียนางเคื่อนั้งไหย เมีแผยเลย ไต่แผยล้าง เพี้ยบ้านเมย

คำแปล เด็กที่ชื่อจะปานิว เป็นคนขี้เกียจมาก มีอยู่วันหนึ่งसानลอยจะไปดักปลา ไปดักอยู่บนต้นไม้ได้ลงมาตัวหนึ่งก็เอากลับมาบ้านให้ยาย ยายจะฆ่าแต่หลานสาวอีกคนไม่ให้ฆ่า จะปานิว เห็นว่ายายจะฆ่าจึงก็เลยสอนลิงให้เป่าแคนจนเก่ง นกยูงทองที่อยู่ในบ้านได้ยินเสียงแคนก็เลยมาลำแพนหางและร้องรำทำเพลงกันพร้อมทั้งร้องเพลงมีเนื้อหว่า “หลานถึงแม้จะทำอะไรผิดก็ ยังเป็นหลานอยู่ ดังนั้นหากหลานทำที่นอให้ยาย ยายก็ต้องนอน”

2. เพลงก่องก่องก้วย เป็นเพลงที่กล่าวถึงความอาลัยอาวรณ์ เป็นบทเพลงสั้น ๆ ร้องซ้ำไปซ้ำมาตามความพึงพอใจของผู้ร้อง

เพลงก่องก่องก้วย

เนื้อเพลง ก่องก่องเกว ก้วยเหลอไซปลั่ง กอล้อก้วยเหยอหมี เทยหลังเล็เหยอหมีเทยหลัง
ก่องก่องเกว ก้วยเหลอไซของ ก้วยหลังเต อะอยู่ อะยองเต๊ะอะอยู่ อะยอง
ทูตองกลิ้งก้วยเหลอไซก่อ ม้ายู๋เซยเนอเว้ซาบล่อง
ก้วยข้าเลอยี่ตูตองกลองเตออยู่เตละไซเม็ง เหลอผลองละไซเม็ง เลอผลอง

คำแปล นกก่องก่องก้วย ชอบร้องที่ทุ่งนา มาทำให้น้ำตาพี่ไหลออกมา
นกก่องก่องก้วย ชอบมาเดินที่ขอบทุ่งนา มาทำให้พี่เศร้าใจ
เจ้านกอยาร้องอีกเลย กะเหรียงกับไทยเราไปด้วยกันได้

สำหรับเพลงก่องก่องก้วยนี้ ได้มีการนำไปร้องในงานพิธีกินข้าวห่อด้วย โดยใช้ทำนอง
เพลงก่องก่องก้วย แล้วนำเนื้อเพลงสั้น ๆ มาร้องต่อกันดังนี้

เพลงของโพว์ล้างถ่องเล็งเกโหว่

เนื้อเพลง ของโพว์ล้างถ่องเล็งเกโหว่ ต้าโพว์ล้างเมย สางซังโล่วยู๋หล่างเซอะเออเล็โล้งโหว่
โจ้วเล็ยั้ง หลัวไถ้วห้วงโปว

เพลงยู๋หล่างเซอปลั่ง ผู้เหล่เต

เนื้อเพลง ยู๋หล่างเซอปลั่ง ผู้เหล่เต ตาเหลอทุโททำงใจไก่อ ปอยชะเกือ หล่องไม้เขลิอะเอ
หล่างทางเหลอด่งไต้เกาะโปลย

เพลงหลี่เหลอเหมย หลี่ต้าเตโพว์

เนื้อเพลง หลี่เหลอเหมย หลี่ต้าเตโพว์ หลี่แตปลั่ง แต่เว้โหมโม๊ะนางหลี่ตะ เหยอเซอะ หล็อก
โฝวเหยอบ้าหลี่ ข้าหล่องหงาโล

ลงจบ เตเต้แม๊ะกะมิ่งนังหงะ (อะละว่า) เตเต้แม๊ะกะมิ่งนังหงะ

เพลงก่องก่องก๊วย

ขับร้องโดย นายราย ชีช่วง

♩ = 70

คำร้อง

แคน

เครื่องประกอบจังหวะ

6

11

16

ก่อง ก่อง เกว ก๊วย

เหลือ ไข่ ปลั่ง ก่อ ล้อ ก่าย ละ เหยื่อ หมี่ เทย หลัง ละ เหยื่อ หมี่ เทย หลัง ก่อง ก่อง เกว ก๊วย

เหลือ ไข่ ของ ก่าย หลัง เต เหนือ อะ อยู่ อะ ยอง เต๊ะ อะ อยู่ อะ ยอง ทู ต้อง กลิ้ง ก๊วย

เหลือ ไข่ ก่อ ม้า ยู๊ แซ่ เหนือ ละ เว้ ซา บล่อง เหนือ ละ เว้ ซา บล่อง ก่าย ซ้ำ เลอ ยี่

2 21

ฎ ต้อง กลอง เต๋อ ยู่ เด ละ ไซ เม็ง เหลอ ผล่อง ละ ไซ เม็ง เลอ ผล่อง

The musical score consists of three systems. The first system has a vocal line with lyrics 'ฎ ต้อง กลอง เต๋อ ยู่' and a piano accompaniment. The second system has a vocal line with lyrics 'เด ละ ไซ เม็ง เหลอ' and a piano accompaniment. The third system has a vocal line with lyrics 'ผล่อง ละ ไซ เม็ง เลอ' and a piano accompaniment. Below the piano part is a guitar chord chart with 'x' marks indicating fretted strings.

บทเพลงกินข้าวห่อ

ขับร้องโดย นายราย ชีช่วง
ทำนอง เพลงก่องก่องก๊วย

♩ = 70
เพลงก่องก่องก๊วย

คำร้อง

แคน

เครื่องประกอบจังหวะ

6

ห่อ ไข่ ปลิง ก่อ ล้อ ก่าย สะ เหยอ หมี่ เเทย หลัง สะ เหยอ หมี่ เเทย หลัง ก่อง ก่อง เกว ก๊วย

11

ห่อ ไข่ ของ ก่าย หลัง เด เหนือ อะ อยู่ อะ ยอง เต๊ะ อะ อยู่ อะ ยอง ทุ ต้อง กลิ้ง ก๊วย

16

ห่อ ไข่ ก่อ มีา ยี่ เซี่ย เหนอ สะ เว้ ชา บล่อง เหนอ สะ เว้ ชา บล่อง ก่าย ข้า เลอ ยี่

2

เพลงขงไฟลั้งถองเล็งเกโหว่

21

กู ต้อง กลอง เตอ ยู๊ เด ละ ไซ เม็ง เหลอ ผลอง ละ ไซ เม็ง เลอ ผลอง
 ของ โฟว ลั้ง ถอง

26

เล็ง เก โหว่ ต้า โฟว ลั้ง เมย สาง ชั่ง โล้ว ละ เมย สาง ชั่ง โล้ว
 ยู๊ หล่าง เชื้อ เออ

เพลงยูหล่างเชื้อปลั่งผู้เหลเด่

31

เลี้ย โล้ง โหว่ โจ้ว เลี้ย ฮัง หลั่ง ไถ้ว หวอง โป้ว ละ หลัว ไถ้ว หวอง โป้ว
 ยู๊ หล่าง เชื้อ ปลั่ง

36

ผู้ เหล่ เต ดา เหลอ ทู๊ โห่ ท้าง ใจ้ เกว่ ละ โห่ ท้าง ใจ้ เกว่
 ปอย ชะ เกื้อ หลอง

เพลงหลี่หลอเฉียหลี่ต้าเตโพว

41

ไม้ เขลือะ เอ้ หล่าง ทาง เหลอ ด่ง ไต้ เกาะ โปลย สะ ด่ง ไต้ เกาะ โปลย หลี่ เหลอ เฉีย หลี่

46

ต้า เต โพว หลี่ เตี พลึง เตี เว้ โหม้ โม่ สะ เตี เว้ โหม้ โม่ นาง หลี่ ตีะ เหย้อ

51

เขือะ หลือก โฟว เหย้อ บ้า หลี่ ข้า เหลอ หงา โล้ สะ ข้า เหลอ หงา โล้ เตี

55

เตี สะ แม๊ะ กะ มึง หัง หงะ (อะ สะ ว่า) เตี เตี สะ แม๊ะ กะ มึง หัง หงะ

3. เพลงไขล่ซำซล่อง หมายถึง เต่า ซึ่งแต่เดิมเป็นคนแต่ถูกสาปให้เป็นเต่า เนื้อหาของบทเพลงแทรกคติสอนใจในเรื่องความซื่อสัตย์ การเป็นคนดีตามศีลธรรม ปัจจุบันมีการนำเพลงไขล่ซำซล่องไปร้องประกอบรำด้วย

เพลงไขล่ซำซล่อง

เนื้อร้อง ไขล่ซำซล่อง หยออ้างล้อผ่อ นีเอ่อซ้วยดอก ดำเหลอโขวี่เอ่อหยะดอกดาเหลอโฆว
 ซ้วยหล่างเหลอเถย เก็จี่ไผ้วก๊วย หล่างเหลอซ้องเก็ทอ้งไผ้ว เจอกว่าแผลหลี่ไจ้เกวโหว
 หลี่ดำเหลอ กี่ลั้งทอ้งโฆว ไถโหลบ้ำกว่าเหลอนอ้งโท อั้งเม็งเยถี่หนีทังโฆวอั้งเม็งเยถี่หนี
 ทอ้งโฆว ถิเหลอนี่ จี่ลั้งทอ้งโฆล ฆว่าโท้งทังเอ่อเพลหล่องโฆว
 โอิไตแม่เป่อ ล่าแล้วไอ โอิไตแม่เม็งหนั่งเพโหว หลี่โหลบ๊ะเม็งหนั่งเพโหว
 อั้งเม็งเยถี่ นีจี่โฝอั้งเม็งเยถี่ทอ้งโฆว เซ็ชว้อยมุสะ เซ็ชว้อยโตะ มูไตเก็กว่าเซ็ชว้อยโตะ
 เซ็ชว้อยโตะ

คำแปล เต่าตัวหนึ่งถูกกินจนหมด ก็แยกกระดูกไว้ที่หนึ่ง เนื้อไว้ที่หนึ่ง ส่วนกระดูกก็โยนลงไป
 ในน้ำแล้วกระดูกก็งอกเป็นดอกไม้เงิน ส่วนเนื้อก็โยนไปบนบก แล้วก็งอกเป็นดอกไม้ทอง
 ทหารรักษาพระองค์ก็ไปเจอดอกไม้เงินไปบอกพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชวัง ทหารบอกว่ากษัตริย์
 ต้องไปถอนเอาเอง เมื่อไปถอนก็ถอนไม่ขึ้น ให้ลูกศิษย์ถอนก็ถอนไม่ขึ้น จึงให้ผู้หญิงชื่อ
 นะหมั่งเพโหว ซึ่งเป็นลูกของเต่า ผู้เป็นแม่ถูกสาป หญิงคนนี้เป็นคนซื่อสัตย์ ใจบุญ ไปขอ
 ขมากับแม่ที่เป็นเต่า ว่าขอให้ถอนขึ้น แล้วผู้หญิงก็ได้เป็นลูกสะใภ้ของกษัตริย์

เพลงไผ่ช้ำหม่อง

ขับร้องโดย นายราย ชีช่วง

♩ = 78

คำร้อง

แคน

เครื่องประกอบจังหวะ

7

ไผ่ ช้ำ หม่อง เหี่ยว อ่าง ล้อ ผ้อ เมี นี้ เอ้อ ช้าย ดอก ด้า เหลอ โข่ว เมี

12

นี้ เอ้อ หยะ ดอก ด้า เหลอ โข่ว ช้าย หล่าง เหลอ ถ้อย เกี จี โฝ่ว ก๊วย หล่าง เหลอ ช้อง เกี ท้อง โฝ่ว

18

เจ้อ กว่า แล้ หลี่ ไซ้ เกว โห่ว หลี่ ด้า เหลอ กี่ ลั้ง ท้อง โฝ่ว ไถ้ โหล่ บ้า กว่า เหลอ น่อง โท

2

24

อั้ง เม็ง เย่ ถี่ หนึ ท่อง โฟว๋ อั้ง เม็ง เย่ ถี่ หนึ ทิ้ง โฟล่ ถึ เหลอ หนี อั้ง ลั้ง ท่อง โฟล่

30

ขวา โท่ง ทั้ง เอ่อ เพล้ หล่อง โฟว๋ โอ้ ได้ แม่ เป้อ ล่า แล้ว โอ้ โอ้ ได้ แม่ เม็ง หนั่ง เพ โหว

36

หลี่ โหล่ บ๊ะ เม็ง หนั่ง เพ โหว อั้ง เม็ง เย่ ถึ หนี จั โฟ อั้ง เม็ง เย่ ถึ หนี ท่อง โฟว๋

42

เข้ ขว้อย มู สะ เข้ ขว้อย โต๊ะ มู ไต่ เก็ก ว่า เขี้ย โจ้ว โต เข้ ขว้อย โต

4. เพลงกอหลอกดี เป็นเพลงที่มีเนื้อหาสอนเด็ก ๆ ในเรื่องของการเป็นคนรักษาคำมั่น สัญญา การไม่พูดปด และการรู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ เพลงนี้มีลักษณะการร้องซ้ำเนื้อร้องในตอนท้ายของแต่ละวรรค ทำให้มีความไพเราะมากขึ้น

เพลงกอหลอกดี

เนื้อเพลง เย่หล่างเหลอโหย่ว บือกอหล่อง (บือกอหล่อง) อะฮ่างโเฮ๊ะ เอ่อเม้วโจ้วง

(อะฮ่างโเฮ๊ะ เอ่อเม้วโจ้วง)

หลี่หว่างเบ๊ะเอ๊ะ เฟ็งไปย่า (เฟ็งไปย่า) หล่างผ่องตุ้ สะหมี่หวะ (หล่างผ่องตุ้ สะหมี่หวะ)
อะเปลล์เม็งกะ นางผ็องเขลืออะ (นางผ็องเขลืออะ) เหน่อ เหลอบ๊ะ สะเม้เหลิ่ง (เหน่อเหลอบ๊ะ
สะเม้เหลิ่ง)

กอหลอกดี เยบ๊ะหล่างผ็อง (บ๊ะหล่างผ็อง) ขว่าเซ่งทะเตโช้วท่อง (ขว่าเซ่งทะเตโช้วท่อง)

เจ่อขว่าผู้ เยโช้วเบยเก้ (โช้วเบยเก้) นีเหลิ่งเอ๊ะขว่าผู้เย (นีเหลิ่งเอ๊ะขว่าผู้เย)

ไต่มาหนีเหน่อฝ่าปู่เจ้ (ฝ่าปู่เจ้) เบยเก้ชะเซี้ยทั้งเว้ย (เบยเก้ชะเซี้ยทั้งเว้ย)

เหง่อขว่าตุ้เยยูก่อหล็อก (ยูก่อหล็อก) ก่อหล็อกใจเย้ยโย่หยอก (ก่อหล็อกใจ เย้ยโย่หยอก)

เป่อหล่าแล้วเผลอลาก่อหลอก (ลาก่อหลอก) ก้องเซี้ยไช้วเหง่อนางด่ง (ก้องเซี้ยไช้ว

เหง่อนางด่ง)

ขู้เขอล็อกเหยื่อนางหน่วยหนึ่ง (นางหน่วยหนึ่ง) บ้าชิงจ้อเย่อมูซิ่ง (บ้าชิงจ้อเย่อมูซิ่ง)

หน่วยหนึ่งเถอะไต่ฝูซ้าก้า (ฝูซ้าก้า) บ้าไต่ด้ากว่าผู้ขว่า (บ้าไต่ด้ากว่าผู้ขว่า)

โอินั้งเหลอเค้ยหน้า (เหลอเค้ยหน้า) หม่องหล่างกองซิ่งไชวีย่า (หม่องหล่างกองซิ่งไชวีย่า)

นั้งเขอะนั้งใจท่างอ้งย่า (ท่างอ้งย่า) ปลักถู่เหลอเหมยลักก้า (ปลักถู่เหลอเหมยลักก้า)

ไต่บ่าทัง เอ่อมุงเจ้อะขว่า (มุงเจ้อะขว่า) บ้าหลี่เซอผอมูว่า (บ้าหลี่เซอผอมูว่า)

มุไชลั้งเอ่อหลุงเหลอจะ (เอ่อหลุงเหลอจะ) หลี่เก้อด้าเซ่อฝูขว่า (หลี่เก้อด้าเซ่อฝูขว่า)

เหลอเผยเงี้ยเหยอทั้งฉินนาง (ทั้งฉินนาง) เซอน่าแล้วชอกซังผลั้ง (เซอน่าแล้วชอกซังผลั้ง)

กอหลอกเมณีตุ้แลเพย (เจีตุ้แลเพย) ถองกว่ากอมมาเหลอเซี้ย (ถองกว่ากอมมาเหลอเซี้ย)

ฝูซ่องน้ำเพยมุโหล่หลาง (เพยมุโหล่หลาง) เอ็งง่างถองตำเม็งหนึ่ง (เอ็งง่างถองตำ

เม็งหนึ่ง)

นางเลียงเม็งไชลั้งท่างเหยียงเหยียง (ท่างเหยียงเหยียง) ชิหนางเหลอกะต้อบเปล่อ (ชิหนาง

เหลอกะต้อบเปล่อ)

ยูไต่ก๊วเหยอมีนั้งบลิ้า (มีนั้งบลิ้า) เยอเลื่อเม้ไต่ย้าฆ่า (เยอเลื่อเม้ไต่ย้าฆ่า)

ยูเวเลื่อเอ่อคูนุยกละ (เอ่อคูนุยกละ) เขลืออะกุงบีกว่าฝูก๊ว (เขลืออะกุงบีกว่าฝูก๊ว)

ไต่เก้อดาเซอลองเนอะไล่ (ลองเจอะไล่) เซ่งง่องบ๊ะก๊วฆ้างใหญ่ (เซ่งง่องบ๊ะก๊วฆ้างใหญ่)

บ๊ะชะนื้อเซ่งเหมืออะเหมอะโล่ (เซ่งเหมืออะเหมอะโล่) เอมีงมู้ไถ่ห่งด่ง (เอมีงมู้ไถ่ห่งด่ง)
 ก่อหลอกแม่เหยือก้องเซยม้า (ก้องเซยม้า) พี่เมยพืงก่องหำงนำ (พี่เมยพืงก่องหำงนำ)
 โฟงทังเหลอเล่เก็เลอก่า (เล่เก็เลอก่า) เต้ไนเพยเตโชก่า (เต้ไนเพยเตโชก่า)
 เหยอคำทังเหนอล้างเหลอถ่อง (เหนอล้างเหลอถ่อง) เหยอเหลอเม็ปลั่งกึ่งเก็ยง่อ
 (เหยอเหลอเม็ปลั่งกึ่งเก็ยง่อ)

คำแปล ผู้หญิงเจอยักษ์ เลยเรียกยักษ์ลงมา ยักษ์บอกว่าลงไม่ได้มีกรงอยู่ ผู้หญิงจึงบอกมีโซ่เหล็กจับไว้แล้ว พอยักษ์ลงมาก็ติดในกรงเพราะผู้หญิงปล่อยโซ่ อีกวันหนึ่งลูกกษัตริย์มาเล่นโยนลูกสะบ้า แล้วลูกสะบ้าหล่นไปในกรงยักษ์ ยักษ์ไม่ยอมให้แต่บอกว่าต้องเอาบุญแจมาไขกรงก่อนถึงจะคืนให้ เด็กก็ไปเอาบุญแจมาไขให้ยักษ์จึงออกมาได้ แต่เด็กขอให้ยักษ์สัญญาว่า ต่อไปจะไม่กินคนอื่น ถ้าเจอกินคนอื่นจะตัดคอ จากนั้นกษัตริย์ก็มาดูที่กรงยักษ์แต่ยักษ์หนีไป แล้วจึงโมโหว่าใครปล่อยยักษ์จะประหารทั้งเมือง ทหารจึงบอกให้รอ 7 วันจะสืบให้ถ้าไม่เจอก็จะยอมตาย พอครบ 7 วัน ก็รู้ว่าเป็นลูกชายกษัตริย์ที่เป็นคนปล่อยกษัตริย์รู้ก็โมโห บอกว่าต้องฆ่าทิ้ง มเหสีบอกว่าอย่าฆ่าเลยแต่ให้ปล่อยเข้าป่า ลูกก็กราบแม่ 3 ครั้ง แล้วเดินเข้าป่าไป เมื่อเข้าป่าก็ไปเจอบ้านหลังหนึ่งมียายอยู่คนหนึ่ง เด็กก็เข้าไปนั่งในบ้านแล้วได้ยินเสียงดังจึงสงสัยยายเลยบอกว่ายักษ์มากินคนทั้งเมือง เด็กผู้ชายก็เลยตามไปดูก็เจอยักษ์ แล้วบอกว่าถ้าจะกินก็กินเราเถอะ ยักษ์จึงขอดูหน้าก่อน พอเห็นก็รู้ว่าเป็นลูกกษัตริย์จึงไม่กล้า ลูกชายกษัตริย์จึงตัดคอยักษ์เพราะผิดสัญญาที่เคยให้ไว้

เพลงกอหลอกคู่

ขับร้องโดย นายรวม ชีช่วง

♩ = 70

คำร้อง

แคน

เครื่องประกอบจังหวะ

6

เข้ หล่าง เหลอ โหยัง บื้อ ก่อ

11

หล่อง (บื้อ ก่อ หล่อง) อะ สำง โื้อะ เอ้อ มั่ว โจ วัง (อะ สำง โื้อะ เอ้อ มั่ว โจ

16

วัง) หลี่ หว่าง เมื้อะ เอื้อะ เพิ่ง ไป ห่า (เพิ่ง ไป ห่า) หล่าง ผ่อง ด้

2 21

สะ หมี่ หวะ (กลาง ผ่อง ฐึ สะ หมี่ หวะ) อะ เผลอ

26

ณี ละ นาง ผีอง เจลื้อะ (นาง ผีอง เจลื้อะ) เหน่อ เหลอ บี้ะ สะ ณี เหลิง (อะ เหน่อ เหลอ)

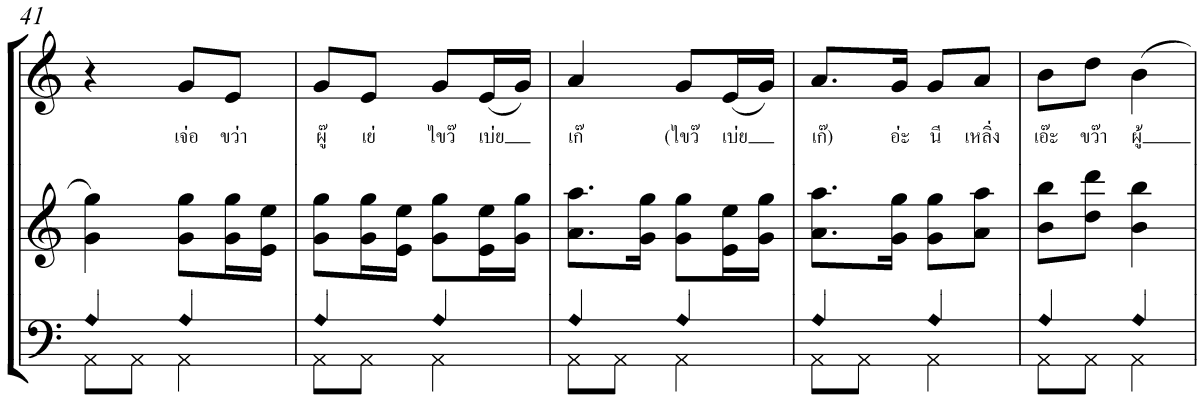
31

บี้ะ สะ ณี เหลิง) กอ หลอก ฐึ ะ บี้ะ เหลิง ผีอง (บี้ะ เหลิง)

36

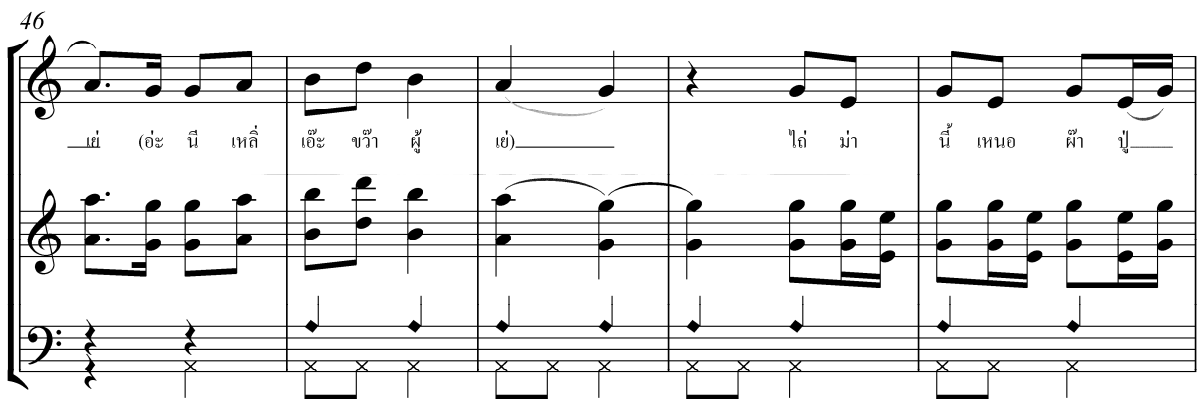
ผีอง) อะ ข่า เข็ง ทะ เต้ ไชวี่ ท่อง (อะ ข่า เข็ง) ทะ เต้ ไชวี่ ท่อง)

41

เจอ ว่า ผู้ เข่ ไหว้ เมข... เก็บ (ไหว้ เมข... เก็บ) อะ นี เหล้ง เอ๊ะ ขว้า ผู้

46

เข่ (อะ นี เหล้ง เอ๊ะ ขว้า ผู้) เข่... ไถ่ ม่า นี เหนอ ผ้า ปู่

51

เจ้ (ผ้า ปู่... เจ้) อะ เมข เก่... ช๊ะ เซ็ซ ทั้ง เว่ย (อะ เมข เก่) ช๊ะ เซ็ซ ทั้ง

56

เว่ย... เหนอ ว่า ผู้ เข่ ชู ก่อ... หล็อก (ชู ก่อ) หล็อก) อะ ก่อ หล็อก

4

61

ใจ เย้ย ไซ่ หยอก (อะ ก้อ หลอก ใจ เย้ย ไซ่ หยอก) เป็ หล้า

66

แล้ว เผื่อ ลา ก้อ หลอก (ลา ก้อ หลอก) อะ ก้อง แซ่ ใจวู้ เหง่อ นาง ดั่ง (อะ ก้อง แซ่

71

ใจวู้ เหง่อ นาง ดัง) เจ้อ ฐี่ แซ่ ล้อก แซ่อ นาง หนวย เน็ง (นาง หนวย

76

เน็ง) อะ บ้า ซิ่ง ังอ แซ่อ นู ซิ่ง (อะ บ้า ซิ่ง ังอ แซ่อ นู ซิ่ง)

81

หน่วย นิ่ง เอะ ไต่ ผู้ ช้ำ... ก้า (ผู้ ช้ำ... ก้า) อะ บ้า ไถ่ ต้า กว่า ผู้

86

ขว่า (อะ บ้า ไถ่ ต้า กว่า ผู้ ขว่า) โอ้ นิ่ง เหลอ เคย มี เคย

91

น้ำ (เคย มี เคย) น้ำ อะ หมอง หล่าง กลอง ชิ่ง ไชวี ย่า (อะ หมอง หล่าง กลอง ชิ่ง ไชวี

96

ย่า) นิ่ง เอะ นิ่ง ไถ่ ท้าง อั้ง... ย่า (ท้าง อั้ง... ย่า) อะ ปลอ่ ู่

6

101

เหลือ เหม่ย ลัก ก่า (อะ ปลูก ทุ่ง เหลือ เหม่ย ลัก ก่า) ไถ่ บ่า

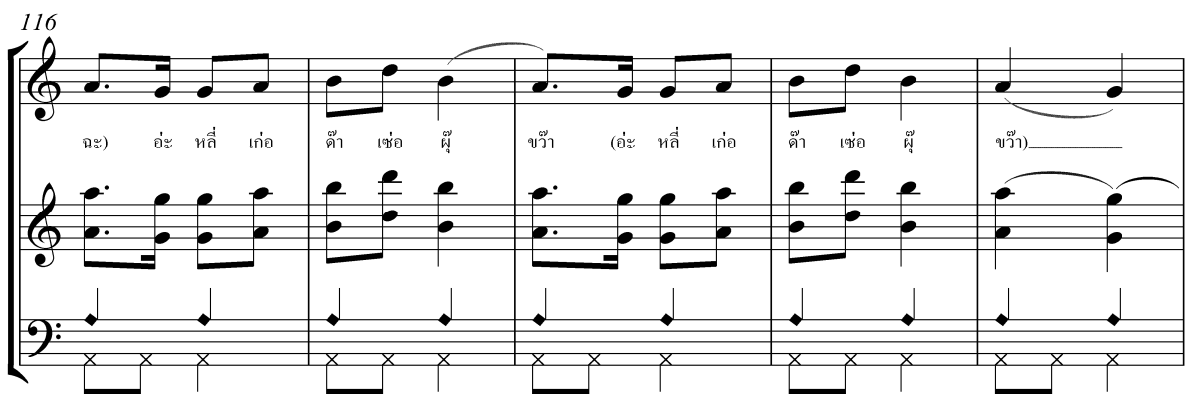
106

ทั้ง เอ้อ มุง เจื้อะ ขว้า (มุง เจื้อะ ขว้า) อะ บ้า หลี่ เซอ เผอ มู ว่า (อะ บ้า หลี่

111

เซอ เผอ มู ว่า) มู ไหล่ ทั้ง เอ้อ หลุง เหลอ จะ (เอ้อ หลุง เหลอ

116

จะ) อะ หลี่ เก้อ ค้า เซอ ผู่ ขว้า (อะ หลี่ เก้อ ค้า เซอ ผู่ ขว้า)

121

เหลือ เพ็ญ เจีย เหย่อ ทั้ง จี... หนาง (ทั้ง จี... หนาง) อะ เขอ นำ แต้ ซอก ชั่ง

126

ผลั่ง (อะ เขอ นำ แต้ ซอก ชั่ง ผลั่ง) กอ หลอก เม จี ชู๊ แล

131

เพ็ญ (จี แล... เพ็ญ) อะ ดอง กว่า กอ มา เหลอ เซ็ (อะ ดอง กว่า กอ มา เหลอ

136

เซ็) ... ฟู ซอง นำ เพ็ญ มุ โหล์... หล่าง (เพ็ญ มุ... หล่าง) อะ เอ็ง ง่าง

8

141

ดอง ตำ เม็ง หนั่ง (อะ เอ็ง ่าง ดอง ตำ เม็ง หนั่ง) นาง เลี้ยง

146

เม็ง ไข่ ท้าง เข็ง เข็ง (ท้าง เข็ง เข็ง) อะ จี หนั่ง เหลอ กะ ต๊อบ แผลอ (อะ จี หนั่ง

151

เหลือ กะ ต๊อบ แผลอ) ยู ใต้ กวี๋ เข่อ มี หนั่ง บล้า (มี หนั่ง

156

บล้า) อะ เข่อ เลือ แม่ ใต้ ย้า ฆ่า (อะ เข่อ เลือ แม่ ใต้ ย้า ฆ่า)

161

ยู เว่ เลื้อ เอ่อ ฤ นุช— กละ (เอ่อ คุ— นุช) อะ เผลอะ ทุ่ง บ้า กว่า ผู้

166

กว่า (อะ เผลอะ ทุ่ง บ้า กว่า ผู้ กว่า) ไต่ เก้อ ดา เซ้อ ลอง เอะ—

171

ไต่ (ลอง เอะ— ไต่) อะ เซ่ง งง บ๊ะ กว่า ฝิ่ง ไหญ่ (อะ เซ่ง งง บ๊ะ กว่า ฝิ่ง

176

ใหญ่) บ๊ะ อะ น้อ เซ่ง เฝือะ เอะ— ไต่ (เซ่ง เฝือะ— ไต่) อะ เอ มิ่ง

10

181

มี ได้ นัง คัง (อะ เอ มีง มี ได้ นัง คัง) ก่อ หลอก

186

แม่ เข่อ ก้อง เซซ... มี (ก้อง เซซ... มี) อะ พี่ เมย ฟิง ก่อ นาง... นัว (อะ พี่ เพย

191

ฟิง ก่อ นาง... นัว... โฟง ทั้ง หลอ เล้ เก้ เลอ... ก่า (เก้ เลอ...

196

ก่า อะ เต้ ไน เพย เต้ โซ ก่า (อะ เต้ ไน เพย เต้ โซ ก่า)

201

205

201

เหย ค่ำ ทั่ว เหนือ ล้าง เหลอ— ต้อง (ล้าง เหลอ— ต้อง) อะ เหย เหลอ

205

เมี่ ปลั่ง คุ้ม คุ้ม (อะ เหย เหลอ เมี่ ปลั่ง คุ้ม คุ้ม)

6.1.2 เพลงในพิธีงานแต่งงาน

สำหรับเพลงที่ใช้ในงานแต่งงานของชาวกะเหรี่ยง ปัจจุบันมีโอกาสดำใช้น้อยเหตุเพราะชาวกะเหรี่ยงรุ่นใหม่มักแต่งงานกับคนไทย จึงมีการประกอบพิธีแบบไทย แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ยังคงร่วมกันอนุรักษ์เพลงที่ใช้ประกอบในงานแต่งงาน ซึ่งมีการเริ่มนำเพลงมาใช้ในการแต่งงานอีกครั้งเมื่อ พ.ศ.2549 ซึ่งทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวเป็นชาวกะเหรี่ยง

ไต่ทั้งเหนือสะ ช่างผ้าโหว่ (เล่ เล่ เล่) ไม่เตี้ยงเหนือเว่ ดาถ่องโผว่ (เล่ เล่ เล่)
 เฟ็งสะพี้คู่เอ๊ะพลีพลี เปอน้ำผ้าหว่า ผู้หมู่หลี่
 เฟ็งสะพี้คู่ เอ๊ะปลั่งปลั่ง เปอน้ำผ้าหว่า หมู่ใจหยะ
 ถุ้ยหม่างเซ็ง เหนอเล้อยู่หล่าง เปอนาเย เอ๊ะโห่งข่วยขว่าง
 ถุ้ยหม่างเซ็ง เหนอเหลอยู่จู้ เปอนาเย เอ๊ะโห่งหมู่ถู่
 ทังไซ่ง ทังคว่า นางเออะหว่า กุลาเหยอเต้ซู้ไถ่จ่า
 เหนอไถ่นี้เหยอ หว่างพั้งขว่า เหยอโหว่ เหลอหง่า มู่เหมอง่า
 เหนอไถ่นี้ ไถ่นี้เอ๊ะหึ่ง โชะทังเพหลั่ง บ้าเหลอหึ่ง
 ไ่ววหลั่งเอ๊ะเหยอ เท่งไท่งเจีย เหยอมีปะหล่อง ยู้บ้ำสะ
 ทุคุนุ เหลอโหว่บ้ำใส่ ใจซ่า เออะสะ เหลอถ็อกไต่

เพลงแต่งงาน

(เป็นเพลงบรรเลงอย่างเดียว)

5

9

12

16

20

26

32

38

43

2

49

55

61

66

72

เพลงแต่งงานนี้ เป็นเพลงที่บรรเลงโดยแคนเพียงอย่างเดียวไม่มีการร้องเพลงประกอบ

6.1.3 เพลงในพิธีงานศพ

การทำพิธีศพแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงนั้นปัจจุบันไม่มีใครกระทำแล้ว หากจะมีก็น้อยมาก เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงนับถือศาสนาพุทธกันเป็นส่วนมากจึงทำพิธีศพตามแบบชาวพุทธ ความเชื่อเกี่ยวกับเพลงซึ่งร้องในงานศพนี้จะไม่ยอมนำเพลงไปร้องในงานอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงหรือสาธิตก็ตาม เพื่อถือว่าไม่เป็นมงคล ดังนั้นปัจจุบันจึงไม่มีโอกาสได้รู้จักหรือถ่ายทอดกันอีก ซึ่งบทเพลงที่กล่าวในที่นี้เป็นเพลงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อร้องสำหรับการอยู่เฝ้าศพและอยู่เป็นเพื่อนกับผู้ตาย

เพลงตะไจ่ไล่

เนื้อเพลง ตะไจ่เซี้ยเทยตะไจ่ไล่ เหยอเด็งทั้งเนอบานีเหล่ อู้ค่าเบเหยอ บายู่ถ่วย ปร่างผะ
ตั้งโถ้ว นางหล่างเขว

คำแปล คนที่ตายไปแล้วถึงยังไงก็กลับไม่ได้ จะช่วยกลับมากี่ไม่ได้ได้แต่มองตามว่าจะเป็นยังไง

เพลงปรำปรำเพ้อตั้ง

เนื้อเพลง เหลอปรำปรำเพ้อตั้ง ผู้ละคู่ หล้างเบลหล้าง อุ๋นางเขล่กุกุ ต้าจุนางค่างง๊ะ ชู้ครู้ซ่องน้ำง
 เหยอเอ๊ะย้าอู้

เพลงเม็งหล้างเน็ก

เนื้อเพลง เม็งหล้างเน็ก เอ๋อย่าบั้งโว่ หล่องล้างมั้งไข้เหลอหล่าโล่ว เนอเยนี่เหนอโป้ง เหลอ
 โื้อะเย่เหล่อหว่า ไท้เหล่อหล่าโล่ว

คำแปล เราทำบุญมาแค่นี้ ตอนเกิดมาคนเดียวก็ต้องไปคนเดียวเอาอะไรไปก็ไม่ได้

เพลงสวดส่งวิญญาณ

$\text{♩} = 80$

6.2 เพลงสำหรับประกอบการแสดง

การแสดงของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีให้เห็นไม่มากนักเนื่องจากช่วงชบเซาของ
 วัฒนธรรมที่ผ่านมา แต่เมื่อครั้งผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ได้เริ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมกะเหรี่ยงขึ้นมาใหม่ได้มี
 การใช้บทเพลงสั้นๆ มาร้องประกอบแล้วให้หญิงสาวมารำ ซึ่งการแสดงที่พบคือ รำฉียง

“ฉียง” หมายถึง การสัักยันต์ เนื้อหาเพลงกล่าวถึง การชวนกันไปสัักยันต์ของผู้ชาย เนื่องจากสมัยก่อนมีความเชื่อว่า ถ้าผู้ชายคนใดไม่ได้สัักยันต์ผู้หญิงก็จะไม่ชอบ ฉียง เป็นการรำ ประกอบเพลงที่มีลักษณะเป็นเพลงสั้น ๆ มีการร้องเพลงซ้ำไปเรื่อย ๆ มักใช้แสดงในงานรื่นเริงและ งานแสดงวัฒนธรรมในงานต่าง ๆ

ลักษณะการแสดง เป็นการร้องเพลงประกอบการปรบมือ ร้องเพลงซ้ำไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ ความพอใจของผู้ร้อง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ คือ กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ

ภาพประกอบ 30 การร้องเพลงประกอบรำฉียง

เพลงหย่องเหลอไอ้ว

ขับร้องโดย นายรวย ชีช่วง
งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ

เนื้อเพลง (ข) หย่องเหลอไอ้ว เหงอเม็งเหลอหมา (ญู รับ - กะเม็งเลอมา) ฮั้น ล่า หลังฉี่ไกว้วม้า
ลาเบี่ยหล่า เปาย็องหง่า ล่า ละ ลี๊ ล่า เปอย็องหง่า

(ช) หย่องเหลอไอ้ว เหงอเม็งหมาเอ๊ะ (ญู รับ - กะเม็งมาเอ) ฮั้น ล่า หลัง ฉี่ ไกว้วม้า
ลาเบี่ยเหล่ เปอย็องเหยง เล เล่ เล๊ เล เปอย็องเหยง

ในปัจจุบันได้มีการนำเอาเพลงนิทานมาร้องประกอบรำ ใช้แสดงในงานรื่นเริง งานการแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมกะเหรี่ยง เพลงที่นำมาประกอบได้แก่ เพลงจะเปยจิว เพลงกอกก่องก๊วย และเพลงไหลล์ซำหล่อง

เพลงหย่องเหลอไอ้ว

ขับร้องโดย นายรวบ ชีช่วง

♩ = 78

นักร้อง

เครื่องประกอบจังหวะ

(ชาย)หย่อง เหลอ ไอ้ว เหง่อ เม็ง เหลอ หมา (หญิง)กะ ละ เม็ง เหลอ หมา) ฮั่น ตำ หลัง ฉี่

6

โก้ว ม้า ลา เบือ หล่า เปอ ฮ้อง หง่า ลา ลา ลา ลา ลา ลา เปอ ฮ้อง

11

หง่า (ชาย)หย่อง เหลอ ไอ้ว เหง่อ เม็ง หมา เอ๊ะ (หญิง)กะ ละ เม็ง หมา เอ๊ะ ฮั่น ตำ หลัง ฉี่

16

โก้ว ม้า ลา เบือ หล่า เปอ ฮ้อง เหง่ง เด เด เด เด เด เด เปอ ฮ้อง เหง่ง

2. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

1. กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอด

วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงมีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายจนถึงรุ่นลูกหลาน มีทั้งประเพณีที่เกิดมาจากความเชื่อและการประพฤติปฏิบัติซึ่งยึดถือกันมาเป็นเวลานาน แต่สิ่งสำคัญคือการเป็นต้นแบบทางวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดกันโดยการบอกเล่า จากคำสอน การปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง จนกลายเป็นการสร้างและปลูกฝังลงไปสู่จิตสำนึก

การเรียนรู้ถ่ายทอดในเรื่องเพลงร้อง และดนตรีของชาวกระเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีการถ่ายทอดกันแบบมุขปาฐะ บางคนก็เรียนรู้แบบครูพักลักจำ ด้านเพลงร้องส่วนใหญ่เป็นบทเพลงที่ร้องกันในชีวิตประจำวัน เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงสอนเด็ก เพลงในงานรื่นเริงต่าง ๆ ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการเรียนแบบซึมซับวัฒนธรรมจากวิถีชีวิต อีกส่วนหนึ่งเป็นการถ่ายทอดในลักษณะของการเรียนแบบตัวต่อตัวและเป็นกลุ่ม ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีเยาวชนรุ่นใหม่สนใจเรื่องเพลงร้องและการรำมากขึ้น สำหรับดนตรียังมีผู้ให้ความสนใจไม่มากนัก อาจเป็นเพราะได้รับคำนิยมจากภายนอกเข้ามาในหมู่บ้านทำให้คนรุ่นใหม่ได้รับอารยธรรมใหม่ ๆ

ดนตรีและบทเพลง ได้มีการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งโดยผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 บ้านโป่งกระทิงบน รวมถึงการเปิดศูนย์วัฒนธรรมอำเภอบ้านคาเพื่อเป็นห้องเรียนวัฒนธรรมขึ้น เพลงร้อง ดนตรีเล่นประกอบประเพณีต่าง ๆ ก็เริ่มกลับมาสู่วิถีชีวิตชาวบ้านโป่งกระทิงบนอีกครั้ง เยาวชนคนรุ่นใหม่เริ่มได้สัมผัส ซึมซับวัฒนธรรมการร้องเพลง และเล่นดนตรีทำให้เกิดการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นอีกครั้ง

2. ดนตรีในประเพณี และพิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

2.1 การเกิด

ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดนี้ มีการแสดงออกมาในลักษณะของการอบรมสั่งสอน คือ เพลงกล่อมลูก การกล่อมลูกเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตประจำวันในสังคม แม่หรือพ่อ จะใช้เสียงขับร้องของตนเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีออกมาเป็นทำนองเพลงขับกล่อมให้ลูกได้หลับนอนอย่างมีความสุข เป็นการแสดงออกถึงความรักความผูกพันและความห่วงใยที่พ่อแม่มีต่อลูก

เพลงกล่อมลูก ปัจจุบันมักจะร้องกันไม่เป็นแต่หากเป็นชาวกะเหรี่ยงที่มีอายุประมาณ 60 ปีขึ้นไปจึงจะขับร้องเพลงกล่อมลูกได้ แต่ก็ขับร้องไม่ได้ทุกคน คำร้องมีความหมายหลายรูปแบบ เช่น สั่งสอน เล่านิทาน ชมชู้ เปรียบเทียบ (พีระชัย ลีสัมบูรณ์ผล. 2552: 132) เพลงกล่อมลูกนี้มักเป็นลักษณะของการร้องอย่างเดียวไม่มีการเป่าแคนประกอบเหมือนกับเพลงอื่น ๆ

ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลงที่ 1 ยูทั้งหมอกโท เซอเอ็งตั้ง ไล่เซยผู้เท็งเสยเซง เนยบ้าโพลวงนั่งโทโฮเยอเมย เยอมุ
ลองกลางเม็งละเนย

คำแปล มองขึ้นบนฟ้ามีซีเมฆลอย เหยยวบินผ่านไปผ่านมาทุกวัน ถ้าตื่นมาจะไล่ตามจนหมดวัน

เพลงกล่อมเด็ก

ขับร้องโดย นายราย ชีช่วง

เพลงที่ 1 ยูทั้งหมอกโท

ยู ทั้ง หมอก โท เซอ เอ็ง ตั้ง ไล่ เซย ผู้ เท็ง เสย เซง เนย บ้า

โพลวง นั่ง โท โโฮ เยอ เมย เยอ มุ ลอง ลาง เม็ง ละ เนย

เพลงที่ 2 ยูทั้งหมอกโทเซอเอิ้นหย่าวไล่เซ้นผู้ เต็งเตมุงซ่าบ้าโพลวงนั่ง โถ้เซอเลอกาเยอมุ
หล่อง ปวยเซ็ง ปวยซ่า

คำแปล มองขึ้นบนฟ้าเห็นซีเมฆ ถ้าน้องกลับไปพี่จะตามไปจนหมดแรง

ขับร้องโดย นายราย ชีช่วง

เพลงที่ 2 ยูทั้งหมอกโทเซอเอิ้นหย่าว

ยู ทั้ง หมอก โท เซอ เอิ้น หย่าว ไล่ เซ้น ผู้ เต็ง เต มุง ซ่า บ้า

โพลวง นั่ง โถ้ เซอ เลอ กา เยอ มุ หล่อง ปวย เซ็ง ปวย ซ่า

เพลงที่ 3 ของโผลวงถ่องเล็งเกโหว่ ต้าโผลวงเนยสังสร้างโลอยู่หล่าง เซอเออเออเล็งโหว่โจ้เรีย
ฮ่างลางปวยห้วงโปล่ว

คำแปล ตามรอยน้องตั้งแต่เช้า เห็นรอยน้องนอนใหม่ ๆ มองลงในสายน้ำก็หมดความหวังว่าไม่
เจอน้อง

ขับร้องโดย นายรวม ชีช่วง

เพลงที่ 3 ของไผ่ล้งถ่องเล็งเก้โหว่

ของ ไผ่ ล้ง ถ่อง เล็ง เก้ โหว่ ต้า โฟ่ว ล้ง เนย สั้ง ล้าง โล่ ยู่

6

หล่าง เซ้อ เอ้อ เลี้ยว ลั้ง โหว่ โจ้ เรี้ยว ฮ่าง ล่าง ป้าย ห่วง โป่ล้ง

เพลงที่ 4 เเซ่งหล่างลางชว่องเก้ทั้งไล่ เอ้อไถ่มุโหว่ง ละเป๋ยไน่เผ็งสะทำหลั่งต่ง สะหลายหลี่บ๊ะ
เหล็ง เย็งบ๊ะถ้ายไถ่

คำแปล ปลุกต้นไม้พริกผ่าน กลายเป็นหินแผ่น กิ่งจะยาวโน้มข้ามสายน้ำไป แล้วเดินถึงทาง
แยกก็ไม่ได้ไปต่อ แต่ก็คิดถึงเธออยู่

ขับร้องโดย นายรวม ชีช่วง

เพลงที่ 4 เเซ่งหล่างลางชว่องเก้ทั้งไล่

เซ็ง หล่าง ลาง ชว่อง เก้ ทั้ง ไล่ เอ้อ ไถ่ มุ โหว่ง ละ เป๋ย ไน่ เผ็ง

6

สะ ทำ หลั่ง ต่ง สะ หลาย หลี่ บ๊ะ เหล็ง เย็ง บ๊ะ ถ้าย ไถ่

เพลงที่ 5 ใจีตะไล้ฝั้งนะเซ้งไถ่ ไล้เพ็กังโกไล้ชะชวอย ใจีสะมุ่ไถ่ฝู่เนอไค่ เลออยู่ไถ่เยอมินังไจ่

คำแปล วิ่งข้ามกิ่งไม้ ไส้สร้อยสะพายแล่ง นึกว่าจะไปกับน้องแต่น้องไม่มองหน้าพี่เลย

เพลงที่ 5 ใจตะไลฝั่งนะเซ่งไถ่

ใจ ตะ ไล ฝั่ง นะ เซ่ง ไถ่ ไล่ เพ่ กิ่ง ไก่ ไล่ ชละ ช่วย ใจ

6

สะ มู ไถ่ ฝึ หน่อ ไค่ เลอ ยู่ ไถ่ เยอ มิ หนั ใจ

2.2 การแต่งงานและความรัก

ประเพณีในวิถีชีวิตที่มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาอยู่มากมาย แต่ที่โดดเด่นและคนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเห็นคงจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก การเลือกคู่ครองจะเป็นการตัดสินใจของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเอง ประเพณีเกี่ยวสาวและย่องสาว ถือเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจ พิธีเกี่ยวสาวและย่องสาวเกิดขึ้นเมื่อเด็กสาวเริ่มโตเป็นสาวเต็มตัว เป็นที่หมายปองของหนุ่ม ๆ เมื่อถึงยามค่ำหนุ่ม ๆ จะรวมตัวกันไปเกี่ยวสาวโดยมีเสียงแคน เสียงกลองเป็นใบเบิกทาง มีการร้องรำทำเพลง เมื่อถึงบ้านผู้หญิงก็จะขึ้นไปคุยทำความรู้จักกัน ถ้าคู่ไหนถูกชะตากันก็จะนัดหมายมาคุยกันสองต่อสอง

ยามดึกเมื่อหนุ่มสาวล่ำลากัน พ่อแม่เริ่มเข้านอน หนุ่มสาวที่ไม่มีคู่นัดหมายก็กลับบ้านนอน แต่สำหรับคู่ที่ได้นัดหมายกันไว้แล้วฝ่ายชายก็จะย้อนขึ้นเรือนฝ่ายหญิงมาอีกครั้ง ซึ่งชายหนุ่มจะให้เกียรติผู้หญิงโดยไม่มีการขึ้นนั่งบนเสื่อ แต่จะใช้วิธีสะกิดให้สาวรู้สึกตัวและลุกขึ้นมาพูดคุยกัน หากสาวเจ้าชอบก็จะคุยด้วย หากไม่ชอบก็จะทำที่จุดตะเกียงพูดคุย โดยที่พ่อแม่ของฝ่ายหญิงสังเกตดูอยู่ตลอดเวลาและจะส่งเสียงกระแอมกระไอเป็นการรู้กันว่าสาวเจ้าไม่ชอบ ฝ่ายชายก็จะพูดคุยพอเป็นพิธีก็จะขอตัวกลับ แต่ถ้าฝ่ายหญิงไม่จุดตะเกียงยอมพูดคุยด้วยแสดงว่าฝ่ายหญิงชอบ หากการนัดพูดคุยกันเช่นนี้เป็นไปด้วยดีถึง 3 ครั้ง ฝ่ายชายก็จะนัดหมายวันมาสู่ขอสาวเจ้าแต่งงาน โดยให้สัญญาากับฝ่ายหญิงและพ่อแม่ของผู้หญิง

งานแต่งงานของชาวกะเหรี่ยง เจ้าบ่าวจะแต่งตัวสวยงาม เสียงเพลงฟอโก่โต้งสร้อยแดงของเพื่อนเจ้าบ่าวร้องขึ้นเพื่อเป็นการหยอกเย้าเจ้าบ่าว ซึ่งเนื้อหามีความหมายดังนี้

“ฟอโก่โต้งสร้อยแดงเอ๋ย จงแต่งตัวให้สวยงาม
จงฝึกชั้นลูกคอกให้ไพเราะ ทาหน้าให้ขาว
ทาปากให้แดง ฉันจะช่วยออกแรงพาไปหาสาว”

เมื่อขบวนของเจ้าบ่าวเคลื่อนเข้าสู่บ้านเจ้าสาว เพื่อนเจ้าบ่าวจะช่วยกันหักกิ่งไม้ ต้นไม้ แสดงถึงความแข็งแรงสามารถดูแลเจ้าสาวได้ พร้อมทั้งมีการร้องเพลงควายเผือกเพื่อหยอกเย้าเจ้าสาว เมื่อขึ้นถึงบ้านเจ้าสาวจะมีผู้นำเขากวางมากอยทิมที่คอ หากเจ้าบ่าวผ่านไม่ได้ก็ต้องลงจากบ้านไปใหม่ แต่ถ้าผ่านไปได้เจ้าสาวก็จะจับมือเข้าห้อง ตามประเพณีเดิมนั้นผู้ชายจะต้องนำดอกไม้ ธูปเทียน ซึ่งเรียกว่า ชันท์ห้า ไปไหว้พ่อแม่ผู้หญิง ไหว้เจ้าที่ พระพุทธรูปและปู่ตายาย จากนั้นก็เป็นพิธีผูกข้อมือ เมื่อเสร็จพิธีในวันรุ่งขึ้นฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะต้องช่วยกันสร้างกระท่อที่ผูกเพื่อนเจ้าบ่าวหรือในวันงานให้เสร็จภายในวันเดียว อีกทั้งฝ่ายชายจะต้องนอนที่บ้านฝ่ายหญิงก่อนเป็นเวลา 3 คืน ถึงจะกลับบ้านตัวเองได้

ดนตรี ที่พบในงานแต่งงานจะเป็นการร้องเพลงในขณะที่เดินทางไปบ้านฝ่ายหญิง ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการบอกให้เจ้าสาวเตรียมตัวให้พร้อม และเป็นการขอน้ำดื่ม ทั้งยังเป็นการบอกให้ฝ่ายหญิงเตรียมตัวรับเจ้าบ่าวที่เพื่อนกำลังนำไปส่งให้ เพลงในงานแต่งงานนอกจากการเล่นเพื่อความสนุกสนานแล้ว ยังแฝงคติสอนใจให้กับคู่บ่าวสาวให้รู้จักการใช้ชีวิตคู่ การอยู่ร่วมกัน การเข้าใจซึ่งกันและกัน ความอดทนรู้จักให้อภัยกัน

2.3 งานศพ (ทะพุพลึง)

การจัดงานศพของชาวกะเหรี่ยงไว้ว่า งานศพเป็นงานที่สำคัญที่สุดในชีวิตของกะเหรี่ยง พี่น้องเพื่อนฝูง และคนรู้จักกันแม้จะอยู่กันต่างหมู่บ้านก็จะมาร่วมงานกัน ถ้าใครไม่ไปงานศพถือว่าเป็นคนใจดำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะชาวกะเหรี่ยงมีชีวิตอยู่ตามป่าตามเขาต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นเมื่อมีใครเสียชีวิตสักคนหนึ่งบรรดาญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และคนรู้จักต่างก็มาร่วมงานกันอย่างพร้อมเพรียง ตอนเย็นทุกคนก็จะเข้าร่วมพิธีสวดสังวิญญาณ สวดแปรธาตุ ต่อจากนั้นจึงมีการเล่นดนตรี ขับร้องเพลงกะเหรี่ยงให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ญาติและผู้มาร่วมงานเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี คลายความโศกเศร้าลงบ้าง

การจัดงานศพของชาวกะเหรี่ยงในอดีตมักจะจัดกันเพียง 1 - 2 คืน เมื่อผู้ตายเสียชีวิตญาติของผู้ตายจะนำศพไว้ในบ้านให้นอนอยู่โดยไม่ต้องใส่โลงศพ คนที่มาเยี่ยมศพก็นำข้าวของมาช่วยงาน เช่น ข้าวสาร น้ำตาล ผัก ผลไม้ ล้วนแต่เป็นข้าวของที่สามารถปลูกได้เองหรือเป็นข้าวของที่มีอยู่ในครัวเรือน

การเตรียมสถานที่จัดงานศพ ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ทำพิธีและญาติช่วยกันสร้างปะรำอย่างง่ายขึ้น โดยใช้ไม้รวกกันเป็นอาณาเขตกลางแจ้งเพื่อจัดงานศพ

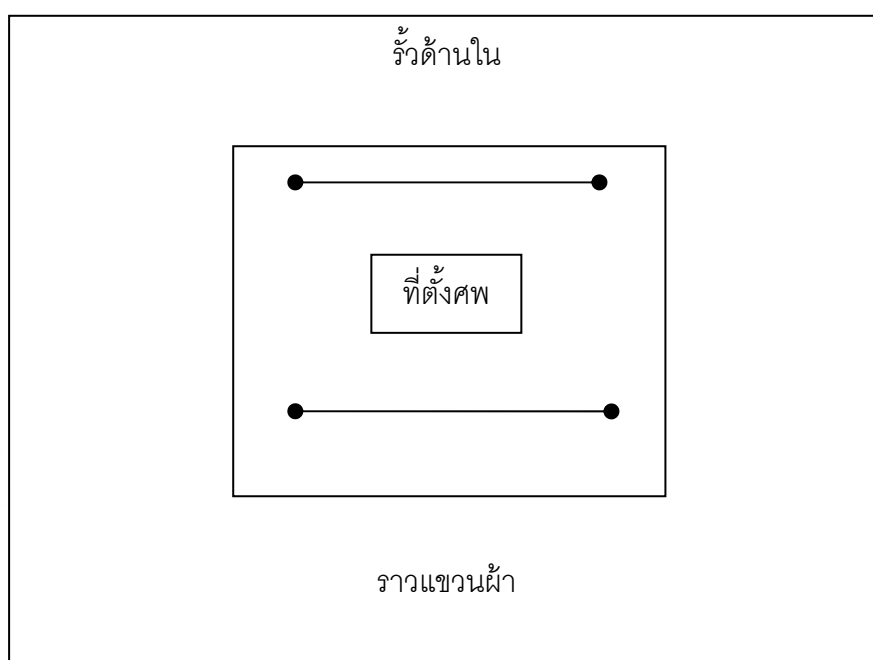
1. รั้วด้านนอก ใช้เสาปัก 4 ต้น มีไม้รวกกันเป็นแนวล้อมบริเวณที่ใช้จัดงานศพ ภายในมีเนื้อที่กว้างพอที่จะให้ผู้มาร่วมงานอยู่ในอาณาเขตได้ทั้งหมด

2. รั้วด้านใน ใช้เสา 4 ต้น ใช้ไม้รวกล้อมสูงระดับเอว กันเป็นอาณาเขตบริเวณที่ใช้

ตั้งศพ

3. ราวแขวนผ้า ด้านข้างซ้ายและขวาของศพจะทำราวไว้สำหรับแขวนผ้า ญาติของผู้ตายจะนำเสื้อผ้าของผู้ตายมาแขวนไว้ข้างศพ เพื่อให้ผู้ตายดูเป็นครั้งสุดท้าย หลังจากฝังหรือเผาแล้วญาติ ๆ จะนำเสื้อผ้าเหล่านั้นมาใช้ได้ ชาวกะเหรี่ยงไม่มีความเชื่อในเรื่องการเผาเสื้อผ้าของผู้ตาย ดังนั้นเสื้อผ้าของผู้ตายบรรดาญาติจึงสามารถนำมาใส่ได้

แผนภูมิปะรำที่ใช้เป็นสถานที่จัดงานศพของชาวกะเหรี่ยง รั้วด้านนอก

4. เมรุตั้งศพ ใช้เสา 4 ต้น ยกขึ้นสูงระดับเอวเท่ากับรั้วด้านใน และราวแขวนผ้า ทำพื้นให้แข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของศพซึ่งใช้ลำแพนห่อศพไว้ (ไม่ได้ใช้โลงศพ)

เมื่อเตรียมสถานที่ต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว พิธีก็จะเริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ 19.00 น. เป็นต้นไป ผู้ทำพิธีจะสังเกตเวลาตามความเหมาะสม เมื่อญาติมาพร้อมกันแล้วก็จะมีการสวดโดยขับร้องเป็นทำนอง ซึ่งขั้นตอนการสวดแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. สวดส่งวิญญาณ ผู้ที่สวดหรือขับร้องก็คือผู้ที่มาร่วมงานทุกคนทั้งชายและหญิง
2. สวดแปรธาตุ ผู้สวดเป็นชาย โดยมีผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ทำพิธีเป็นผู้นำ

ผู้ที่สวดทั้งเพลงสวดส่งวิญญาณ และสวดแปรธาตุ ห้ามมิให้ผู้ที่เป็นญาติของผู้ตายเข้าร่วมสวดด้วย เพราะถือว่าไม่เป็นมงคลแก่ญาติผู้เข้าร่วมสวดนั่นเอง สำหรับเพลงที่ใช้สวดส่งวิญญาณผู้ตายพบว่า มีเพลงที่ใช้สวด 32 เพลง การขับร้องเพลงสวดวิญญาณจะไม่ใช้เครื่องดนตรีประกอบ เนื้อหาของเพลงจะสอนให้ญาติ ๆ คลายความเศร้าหมองและให้ผู้มาร่วมงานมองเห็นสังขาร คือ เมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องตายด้วยกันทุกคน ซึ่งการตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดาเป็นคำสอนทางศาสนา และแสดงความอาลัยต่อผู้ตาย

การขับร้องเพลงสวดส่งวิญญาณ ผู้ที่มาร่วมงานทั้งผู้ชายผู้หญิงจะช่วยกันขับร้อง โดยทุกคนจะยืนอยู่ในประรำล้อมรอบเมรุตั้งศพ การสวดส่งวิญญาณของผู้ตายถือว่าเป็นเพลงที่ใช้ แสดงความอาลัยต่อผู้ตาย

การสวดแปรธาตุ มีผู้นำสวด 1 คน ผู้สวดเป็นผู้ชายล้วน ๆ ไม่จำกัดจำนวน (ห้าม ญาติของผู้ตายสวด) การสวดแปรธาตุ ผู้สวดทุกคนจะนั่งใกล้ ๆ ศพผู้ตายเป็นการสวดชี้แนวทาง วิญญาณของผู้ตาย มีการถามตอบ บอกทางให้แก่ผู้ตาย ซึ่งเชื่อว่าเมื่อตายแล้วสิ่งต่าง ๆ ก็จะตรงกัน ข้ามกับโลกมนุษย์ ผู้ทำพิธีจะใช้ถ่านวาดรูปคนลงบนผ้าแพน ซึ่งเป็นสิ่งแทนตัวผู้ตายแล้วบอกกับ ผู้ตายว่า “เราเกิดมาแล้วก็ไม่มีอะไร ตายไปก็จะมีแต่ความดีเท่านั้นที่เหลืออยู่ไว้ในโลก” ขณะที่ถาม – ตอบ ก่อนที่จะสวดจะใช้เทียน 4 แท่งปักรอบ ๆ รูปคนที่วาดไว้ด้วยถ่าน ใช้มีดชี้บอกทิศให้แก่ผู้ตาย ผู้ทำพิธีเป็นผู้ถาม ผู้ช่วยในการทำพิธีจะเป็นผู้ตอนแทนผู้ตาย ซึ่งจะต้องตอบตรงกันข้ามกับความเป็น จริง เช่น

ถาม	-	โลกนี้เป็นของใคร
ตอบ	-	ของ (บอกชื่อผู้ตาย)
ถาม	-	หัวอยู่ทางไหน
ตอบ	-	ทิศตะวันออก (จริง ๆ แล้วตั้งศพหันหัวไปทางทิศตะวันตก)
ถาม	-	คนตายนี้อยู่ที่ดินหรือบนฟ้า
ตอบ	-	อยู่บนฟ้า

หลังจากสวดส่งวิญญาณและสวดแปรธาตุเสร็จสิ้น ผู้มาร่วมงานจะร่วมร้องรำทำเพลง อาจจะนำเพลงรำแคน เพลงเกี่ยว และเพลงอื่น ๆ มาขับร้องรำทำกันเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ช่วยให้ญาติของผู้ตายคลายจากความเศร้าลงบ้างและยังเปรียบเสมือนเป็นการอยู่เป็นเพื่อนศพอีกด้วย การขับร้องพ้องรำจะกระทำกันตั้งแต่หลังเสร็จพิธีการสวดส่งวิญญาณและสวดแปรธาตุเรื่อยไปจนถึง รุ่งเช้าของวันใหม่

ทำนองเพลงสวดทั้งสวดส่งวิญญาณและสวดแปรธาตุมีทำนองเศร้า ๆ ลักษณะลีลา อารมณ์เพลงคล้าย ๆ กัน เนื้อหาเกี่ยวกับการชี้นำ ชี้ทางให้แก่ผู้ตาย (พระชัย ลีสมบุญผล. 2552: 142-145)

3. ดนตรีในพิธีสำคัญในรอบปี

3.1 งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ

ในช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี ชาวกะเหรี่ยงเขตวัฒนธรรมราชบุรี – เพชรบุรี จะพร้อมใจกันไปกราบนมัสการหลวงพ่อนวม แห่งวัดแจ้งเจริญ ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูทวดเทวีต่อครูบาอาจารย์ผู้ให้โอกาสชาวกะเหรี่ยง ได้มีโอกาสเข้าถึงพระรัตนตรัย มีโอกาสได้บวชในร่มกาสาพัศตร์ เพราะในอดีตแม้ชาวกะเหรี่ยงจะนับ

ถือพุทธตามวัฒนธรรมชาวมอญและชาวไทย ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันแต่โอกาสที่จะได้บวชเรียนศึกษาพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนานั้นมีน้อยมาก เพราะมีอุปสรรคจากการที่ชาวกะเหรี่ยงชอบอยู่แต่ในดงในป่า อยู่กันแบบสันโดษห่างไกลความเจริญ อีกทั้งภาษาพูดก็แตกต่างกัน การสื่อสารระหว่างกัน

ต่อมาได้พบหลวงพ่อนวม จากวัดแจ้งเจริญ ซึ่งท่านได้รู้ดงค์เข้ามาเขตถิ่นของชาวกะเหรี่ยง มีการทดลองวิชาอาคม อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ จนเป็นที่ยอมรับในหมู่ของชาวกะเหรี่ยง จึงได้บอกต่อ ๆ กันไปถึงความมีวิชาอาคม อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ พร้อมการปฏิบัติอันน่าเลื่อมใสของหลวงพ่อนวม แต่ปาฏิหาริย์ที่สำคัญที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเกิดการบูชาสักการะไม่เสื่อมคลายคือ การที่หลวงพ่อนวมให้โอกาสและชักชวนลูกหลานชาวกะเหรี่ยงให้ได้มาบวชเรียนในบวรพุทธศาสนาแม้ในยุคแรก ๆ อาจจะสื่อกันไม่เข้าใจ หลวงพ่อนวมก็จะให้บวชเณรและฝึกปฏิบัติไปก่อนจนมีความรู้ความเข้าใจ หลวงพ่อนวมก็จะให้บวชเป็นพระต่อ จนเป็นประเพณีถือปฏิบัติในการบวชเณรทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 พร้อมกับการมาสร้างน้ำนมัสการหลวงพ่อนวม แล้วให้หลวงพ่อนวมเหยียบหลังขึ้นศาลาจนบางคนเรียกว่า ประเพณีเหยียบหลังกะเหรี่ยง ซึ่งยังคงถือปฏิบัติมาจนถึงหลวงพ่อนวมวัดแจ้งเจริญ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

การที่ลูกหลานชาวกะเหรี่ยงยังมาชุมนุมวันปีใหม่ที่วัดแจ้งเจริญทุกปี ถือเป็นการทำตาม “คำสั่งบรรพบุรุษ” ชาวกะเหรี่ยงถือว่าการทำตามสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสอนไว้ ถือเป็นเรื่องอันศักดิ์สิทธิ์ เป็น โลกทัศน์ที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง การปฏิบัติตามจึงเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว แม้จะอยู่กันคนละหมู่บ้านแต่ถือว่ามีสายเลือดทางวัฒนธรรมโพล่งร่วมกัน การได้มาร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมเช่นทุกปี เป็นการสร้างจุดร่วมของความเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ลูกหลานได้เห็นถึงที่มาของสังคม “พุทธแบบกะเหรี่ยง” รู้จักโลกทัศน์แบบเก่าของชาติพันธุ์ตนเองและมองเห็นวิถีทางที่จะช่วยให้สังคมกะเหรี่ยงและระบบธรรมชาติอยู่รอดในสังคมปัจจุบัน

ภาพประกอบ 31 หลวงพ่อนวม วัดแจ้งเจริญ

เพลงร้อง ที่ใช้ในการแสดงงานประจำปีวัดแจ้งเจริญมักนำเพลงประเภทเพลงนิทานมา ร้องกับวงแคน อีกทั้งยังมีการรำประกอบด้วย เช่น รำฉุยฉาย เพลงจะเปยจิว

ภาพประกอบ 32 การแสดงดนตรีในงานประจำปีวัดแจ้งเจริญ

3.2 ประเพณีก่อพระทรายเวียนเจดีย์ แรม 14 ค่ำ เดือน 5

ช่วงเดือน 5 ทางจันทรคติ ในอดีตชนชาวกะเหรี่ยง ไทย มอญ พม่า และประเทศใกล้เคียงที่ นับถือพุทธศาสนา จะถือเป็นวันสงกรานต์ ขึ้นปีใหม่ มีการรดน้ำดำหัวทำบุญต่าง ๆ ประเพณีหนึ่งที่ คล้ายกันคือ ประเพณีขนทรายเข้าวัด ก่อพระเจดีย์ทราย ชาวกะเหรี่ยงจะมีประเพณีก่อพระเจดีย์ ทรายแล้วเวียนเทียนรอบเจดีย์ หรือเสาหลักบ้าน เรียกว่า ประเพณีเวียนเจดีย์ โดยมักจะถือเอาวัน พระขึ้นเดือน 5 เป็นวันพิธี

ในช่วงเช้า ชาวกะเหรี่ยงจะไปทำบุญ หลังจากนั้นจะช่วยกันไปขนทรายในลำห้วยมา กองไว้รอบเจดีย์หรือเสาหลักบ้าน แล้วช่วยกันก่อพระเจดีย์ทรายรอบเสาหลักบ้าน จะประดับประดา ไปด้วยดอกไม้ธูปเทียน ฯลฯ ชนิดอย่างสวยงาม

ภาพประกอบ 33 ชาวกะเหรี่ยงช่วยกันก่อเจดีย์ทราย

ภาพประกอบ 34 เจดีย์ที่ก่อจากทรายของชาวกะเหรี่ยง

ช่วงเย็น จะมีการประดับประทีปโคมไฟ ผู้สูงอายุจะนำทำพิธีบูชาพระรัตนตรัยแล้วจึงเริ่มเวียนเทียนรอบเจดีย์หรือเสาหลักบ้าน การเวียนเทียนหรือเวียนเจดีย์ของชาวกะเหรี่ยงถือว่าเป็นงานมงคล จึงมีการร้องรำทำเพลง ถือเป็นกรรรำถวายเป็นพุทธบูชา บทเพลงที่ร้องเป็นเพลงที่ใช้ร้องเล่นในงานรื่นเริง

3.3 พิธีไหว้ต้นไม้ หรือ ป่าชัยฟ้าตุ้

ชาวกะเหรี่ยงนับถือ ช่งทะรี (เจ้าแห่งแผ่นดิน) โฟโตกุ (เจ้าแห่งน้ำ) และพื๋ยบโย (เจ้าแห่งข้าว) เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดูแลความอุดมสมบูรณ์ ความสงบสุขของธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่เกิด ในขณะที่เดียวกันก็มีเจ้าแห่งต้นไม้เป็นเทวารักษ์ต้นไม้เรียกตามภาษามอญว่า รุกขจือ ต้นไม้ประจำหมู่บ้านที่มีรุกขจือสิงสถิตอยู่ ถือเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์เป็นตัวแทนผืนป่าทั่วแผ่นดิน

ต้นไม้ใหญ่หรือ ชัยฟ้าตุ้ จะมีรุกขจือหรือเทพารักษ์อาศัยอยู่ จะช่วยดูแลชีวิตทางสังคมของผู้คนในหมู่บ้านให้อยู่อย่างสงบสุขร่มเย็น ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ทำให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นจึงต้องมีการประกอบพิธีกรรมไหว้ต้นไม้ใหญ่ หรือ ป่าชัยฟ้าตุ้ เพื่อเลี้ยงขอบคุณรุกขจือ หรือเทพารักษ์และบริวารปีละครั้ง ผู้นำทำพิธีกรรมเรียกว่า “ชัยคู้” ประเพณีจะจัดขึ้นในเดือน 6 ทางจันทรคติ แต่ละหมู่บ้านจะจัดตรงกันหรือไม่ตรงก็ได้ บ้านไปงกระทิงบน มีต้นไม้ประจำหมู่บ้าน คือ ต้นตีนเป็น (ชัยโน้) หรือต้นพญาสัตตบรรณ ซึ่งจะทำพิธีป่าชัยฟ้าตุ้ในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ขั้นตอนพิธีกรรมมีดังนี้

ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมการจัดสถานที่ โดยชาวบ้านในชุมชนจะร่วมกันทำความสะอาดกลางบริเวณโคนต้นไม้ให้เป็นลานกว้าง จากนั้นจะช่วยกันทำแคร่ไม้สำหรับวางอาหารคาว หวาน เครื่องสักการะ ในอดีตชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่ารุกขจือหรือเทพารักษ์จะสิงสถิตอยู่ในต้นไม้ใหญ่ จึงไม่มีการสร้างศาลให้เทพารักษ์อยู่ แต่ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลทางความเชื่อจากคนภายนอกในเรื่องของการทำศาลพระภูมิเจ้าที่ จึงมีการสร้างศาลให้ต้นไม้ใหญ่ด้วย ซึ่งเป็นการผสมผสานและยอมรับวัฒนธรรมใหญ่สู่ชุมชน

พิธีถวายอาหารคาว หวานและเครื่องสักการะ จะนำมารวมกันในตอนเช้าของวันทำพิธี คีวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 6 ทางจันทรคติ ซึ่งทุกคนจะนำอาหารคาว หวาน ดอกไม้ ฐูปเทียน และที่ขาดไม่ได้คือ ไช้ตัม ซึ่งแสดงถึงสัญลักษณ์ของการเกิด น้ำมะพร้าวอ่อน ซึ่งแสดงถึงน้ำบริสุทธิ์ที่ไม่มีสิ่งใดมาเจือปน ข้าวปากหม้อ เป็นการให้ความสำคัญแก่พระแม่โพสพที่เลี้ยงดูมนุษย์และการแสดงถึงความเคารพต่อชัยฟ้าตุ้ ที่ดักข้าวปากหม้อมาถวายเพราะเป็นข้าวที่ยังไม่ได้ดักให้ใครกิน นำมาถวายชัยฟ้าตุ้ก็เปรียบเสมือนการดักข้าวปากหม้อใส่บาตรพระสงฆ์

ภาพประกอบ 35 อาหารคาว หวานและเครื่องสักการะในพิธีป่าชัยฟ้าตุ้

เมื่อรวบรวมจัดอาหารและเครื่องสักการะเข้าที่เข้าทางแล้ว เชย์คู้จะเป็นผู้นำเริ่มทำพิธี โดยการจุดธูปเทียนนำแล้วแบ่งธูปเทียนให้ผู้เข้าร่วมพิธีคนละ 7 ดอก ซึ่งชาวกะเหรี่ยงจะให้ความสำคัญกับเลข 7 เช่น 7 วัน 7 เดือน 7 ปี เป็นการถือกันมาแต่โบราณ จากนั้นเชย์คู้จะเป็นผู้กล่าวนำบอกแก่ รุกขจือหรือเทพารักษ์ คำกล่าวมีดังนี้

“เอ้อ...เชยกะซา รุกขจือกูดียกู่หว่า บู้โยนอ เนอพูเนอหลี้ย เก้นี เซออั้ง เซอโอ เซอเนิง เม็ง ฟี่ลั้งเนอซึย เกอั้ง เกอโอ เล่เนอซึยยูลาเนอพูเนอเม็ง โอ้อซ้องโอ้อป่า อะวองเตาะซิเซ็งค่าโย ฟี่ซิเซ็งบ้ำเนย บ้ำลา เนอพูเนอเม็งแมเซ็งอั้งเซ็งโอ เซอพู เซอหลี้ย คร่าอั้ง คร่าโอ ฟี่เนอยูลาเนอพูเนอเม็งอะเม็งโอ้อเม็ก โอ้อซ้องโอ้อป่า กู่หว่า กู่หว่า” มีความหมายว่า ข้าแต่เทพารักษ์ที่ดูแล และคุ้มครองต้นไม้ใหญ่ บัดนี้ลูกหลานของท่านได้พร้อมใจกันนำอาหารคาว หวานและเครื่องสักการะ ถวายแก่ท่านและบริวารที่ท่านได้ช่วยดูแลคุ้มครองให้ลูกหลานของท่านอยู่กันอย่างสงบสุข ขอให้ท่านและบริวารได้รับเอาอาหารคาวหวานและเครื่องสักการะนี้ไว้ด้วยเถิด และในฤดูฝนที่จะถึงนี้ ลูกหลานขออนุญาตทำมาหากิน (ทำไร่ข้าว) ขอให้ท่านช่วยคุ้มครองดูแลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ขอให้พืชไร่อุดมสมบูรณ์ ขอจงช่วยคุ้มครองดูแลให้ลูกหลานทุกคนมีความสุขด้วยเถิด สาธุ (ชูศิลป์ ชีช่วง. 2547: 56 – 58)

หลังจากเสร็จพิธีทุกคนจะร่วมกันรับประทานอาหาร ซึ่งอาหารก็คืออาหารคาว หวานที่นำมาสักการะ พร้อมทั้งมีการเป่าแคน ร้องเพลงกันเพื่อความสนุกสนานและเป็นการแสดงความขอบคุณต่อธรรมชาติที่ให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์

ภาพประกอบ 36 การร้องเพลงประกอบแคนหลังเสร็จพิธีป่าเซี้ยฟ้าตุ๋

3.4 ประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง)

ประเพณีกินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง) จัดขึ้นเมื่ออย่างเข้าเดือน 9 ทางจันทรคติการเพาะปลูกเสร็จสิ้น ข้าวเริ่มตั้งท้อง ฝนตกโปรยปราย เป็นช่วงที่ชาวกะเหรี่ยงได้มีเวลาพักผ่อนสั้น ๆ เพื่อหลบฝนฟ้าให้ทำหน้าที่ตามธรรมชาติ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการหลบพักเพื่อป้องกันไข้ป่า ไข้หวัด และความเจ็บป่วยที่มาพร้อมกับฤดูฝน

คนกะเหรี่ยงเชื่อว่าทุกคนมีขวัญอยู่กับตัว หากขวัญหายหรือขวัญหนีไปจากตัวจะทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย ในช่วงเดือน 9 ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าเป็นเดือนที่แรงจะมีผีร้ายออกมาหากินขวัญของมนุษย์ ทำให้เกิดการเจ็บป่วยต่าง ๆ จึงต้องมีการให้กำลังใจกันโดยมีพิธีเรียกขวัญกินข้าวห่อ

ขั้นตอนพิธีกรรม

ในช่วงค่ำก่อนวันงานจะมีการยิงปืน ตีเกราะเคาะไม้ เพื่อให้เกิดเสียงดังเป็นการบอกกล่าวให้ทุกคนที่ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านหรือคนหมู่บ้านอื่นที่อยู่ไกลได้รับรู้ว่าพรุ่งนี้ที่หมู่บ้านนี้จะมีการรวมญาติเพื่อเรียกขวัญให้รับมาร่วมงาน ในคำคืนนี้ทุกบ้านจะเปิดประตูและหน้าต่างเพื่อรอรับขวัญ

ก่อนรุ่งเช้าของวันใหม่ ประมาณตี 5 จะมีการยิงปืน ตีเกราะเคาะไม้ให้เกิดเสียงดังเป็นการบอกกล่าวให้ขวัญรีบกลับมาอีกครั้ง จากนั้นทุกคนจะมารวมกันที่กลางบ้าน ผู้สูงอายุฝ่ายหญิงจะเป็นผู้ทำพิธีก่อน เพราะคนกะเหรี่ยงถือว่าผู้หญิงเป็นผู้ให้กำเนิดบุตรเป็นผู้ทอผ้าให้ทุกคนได้สวมใส่ ผู้ปรุงอาหารให้ทุกคนได้ทาน และเป็นผู้ดูแลลูก ๆ ก่อนเข้านอน

ภาพประกอบ 37 พิธีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ ที่บ้านโป่งกระทิงบน

ภาพประกอบ 38 เครื่องเซ่นในพิธีเรียกขวัญ

เครื่องเช่นไหวในพิธีเรียกขวัญ มีดังนี้

ข้าวห่อพวง	แสดงถึง	การรวมญาติวงศ์ตระกูล
กล้วยน้ำว้า	แสดงถึง	ความเป็นเทือกเถาเหล่ากอเป็นเครือ เป็นหวีอยู่รวมกัน
อ้อย	แสดงถึง	ความเจริญงอกงาม จะไปอยู่ที่ไหนถูกตัดออกอย่างไร ขอเพียงมีข้อมีปล้องก็ยังคงงอกงามเติบโตได้
ยอดดาวเรือง	แสดงถึง	ความหอมพุ่ง รุ่งเรืองเหมือนดาวเรืองแสงบนท้องฟ้า
น้ำฝน	แสดงถึง	ความชุ่มชื้นเย็นน้ำของชีวิตจิตใจ

หลังพิธีเรียกขวัญ จะมีการละเล่นร้องรำทำเพลงเพื่อให้หนุ่มสาวได้พบปะกัน บทเพลงที่ขับร้องเป็นเพลงร้องโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มีแคนเป่าประกอบการขับร้องเพื่อให้ไพเราะ สนุกสนานยิ่งขึ้น

การขับร้องเพลงเกี่ยวสาวในเทศกาลกินข้าวห่อนี้ หนุ่มสาวกะเหรี่ยงมักจะมารวมกันเพื่อรับประทานอาหาร พุดคุย และร้องรำทำเพลงกันในหมู่บ้าน ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะนั่งอยู่ในบ้านล้อมวงทานข้าวห่อ ขับร้องเพลงสนทนาโต้ตอบกัน เกี่ยวพาราสิกกัน บางครั้งก็มีการป้อนข้าวห่อ ขนม และน้ำให้แก่กันด้วย

ตัวอย่างเพลงร้องในงานกินข้าวห่อ เพลงดอกน้ำค้าง

1. เช็งตะไล้ หลั่งไผ่ว ช่างเถย เออโพ่ว มู่ผะ ทั้งปริง ปริง หลั่งคุ มึงเลียง เหลอเสอหนี
เหมอล้าไผ่ว เยชุ เหยอหมี่
2. เช็งเตอไล้หล่าง โฟวฉ่องซ่อง เออโพ่วมู่ผ่า ทั้งนั้งนองหลั่งชุ มึงเลียง เหลอถ่อง
หล่อง มือล้าโพ่ว เยชุ หมี่ถ่อง

3.5 พิธีแห่จักรรับพุทธองค์ (ส่งทะเล้ง)

ชาวกะเหรี่ยงพุทธเชื่อว่า ในวันออกพรรษาเป็นวันที่พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งบรรดาเทวดา พระอินทร์ ได้เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ลงมาเปิดโลกทั้งสาม คือ สวรรค์ โลกมนุษย์ และบาดาล หรืออาจเรียกได้ว่าเป็น “วันฟ้าต่ำแผ่นดินสูง” ที่บรรดามนุษย์ เทวดา และวิญญาณในขุมนรก (คนดีคนชั่ว) จะได้มีโอกาสเข้าถึงธรรมะของพุทธองค์ ดังนั้น คนกะเหรี่ยงจึงได้สร้างจักรขึ้นมาแห่ต้อนนับพระพุทธเจ้า พระอินทร์ เทวดา และนำไปปักไว้ที่เจดีย์ทราย ในพิธีดังกล่าว ยังเป็นโอกาสที่ชาวพุทธกะเหรี่ยงจะได้ขอขมาต่อพระพุทธเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองได้ละเมิดศีล และข้อห้ามต่าง ๆ ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาที่ผ่านมา เป็นการชำระจิตใจให้ผ่องใส เพื่อสมควรแก่การที่จะได้รับเสด็จพระพุทธเจ้า และน้อมรับธรรมะไว้ในจิตใจ

ทะเลเต็ง หมายถึง ฉัตร ซึ่งก็คือร่ม ที่ใช้ในการบังแดดในภาษาชาวบ้าน แต่เมื่อสถานะของผู้ใช้เปลี่ยนไปตามยศศักดิ์ ร่ม จึงถูกแปรความหมายให้เป็นเครื่องสูง เป็นเครื่องประดับเกียรติยศ ร่มหรือฉัตรจึงถูกสร้างขึ้นใหม่ มีลักษณะซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ลดหลั่นกันไปตามลำดับ 3 ชั้น 5 ชั้น 7 ชั้น เพื่อเป็นเครื่องใช้สำหรับบุคคลที่มีสถานะพิเศษ เช่น พระมหากษัตริย์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา พระอินทร์ และพระพุทธเจ้า มีสถานะทางสังคม เคยเป็นกษัตริย์และนักบวชแล้วเป็นพระพุทธเจ้า

การทำทะเลเต็ง ก่อนถึงวันออกพรรษา ชาวกะเหรี่ยงจะหยุดการทำงานทุกอย่างเพื่อเตรียมหาวัสดุที่จะมาทำฉัตร คนหนุ่มจะออกไปตัดไม้รวก ยาวประมาณ 7 ศอก นำไม้ไผ่มาจักรตอก ผู้อาวุโสจะเป็นผู้ทำฉัตรเป็น 7 ชั้น เด็ก ๆ และคนหนุ่มสาวจะจักรสานแมลง จักจั่น ปลา และหาดอกไม้มาร้อยเป็นมัลย์ เพื่อตกแต่งฉัตรให้ดูสวยงาม

ภาพประกอบ 39 กลุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงช่วยกันสานตัวแมลง

ภาพประกอบ 40 ขบวนแห่ทะเลเต็ง

การแห่ตะเคิ่ง ชาวกะเหรี่ยงจากหมู่บ้านต่าง ๆ จะนำฉัตรไปถวายพระพุทธรเจ้า ที่องค์เจดีย์ที่วัดในหมู่บ้าน โดยจะเริ่มแห่ในเวลาเช้าของวันออกพรรษา เด็กผู้หญิงและแม่บ้านกะเหรี่ยงจะแต่งชุดกะเหรี่ยงเข้าร่วมขบวนให้ดูสวยงาม อาจจะมีขบวนวงดนตรีเข้าร่วมด้วยเพื่อสร้างความครึกครื้น ผู้ที่มาร่วมงานจึงได้ทั้งบุญและความสนุกสนาน ก่อนที่ขบวนจะเริ่มเคลื่อนออกจากหมู่บ้าน ผู้อาวุโสจะนำขมิ้น ส้มป่อยใส่ในน้ำมนต์ไปประพรมที่ต้นตะเคิ่ง (ฉัตร) แล้วนำไปประพรมผู้เข้าร่วมขบวนแห่ เพื่อเป็นการชำระล้างมลทินให้แก่ต้นฉัตรและผู้เข้าร่วมขบวน จากนั้นจึงแห่ตะเคิ่งไปยังวัด แล้วแห่รอบพระอุโบสถ 3 รอบ แห่รอบเจดีย์ 1 รอบ จึงนำฉัตรไปปักไว้รอบเจดีย์ จากนั้นจะร่วมฟังพระสงฆ์แสดงธรรมให้ศีลให้พร เป็นการเสร็จพิธี

ภาพประกอบ 41 วงแคน ร่วมในขบวนแห่ตะเคิ่ง

3. การวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

โดยใช้ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ สามารถสรุปตามหัวข้อได้ดังนี้

1. อยู่อย่างไทย

สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ขอใช้คำว่า อยู่อย่างกะเหรี่ยง ซึ่งชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือการทำไร่ มีการดำเนินวิถีชีวิตตามแบบอย่างบรรพบุรุษทั้งด้านความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี สังคมความเป็นอยู่ของชาวบ้านโป่งกระทิงบนอยู่กันแบบเครือญาติ ให้ความนับถือผู้อาวุโสในหมู่บ้านเป็นสำคัญ มีการอบรม ชี้แนะทางการประพฤติปฏิบัติตนและการดำรงชีวิตให้กับลูกหลานอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีลักษณะนิสัยโอบอ้อมอารี อธิยาศัยดีมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ชาวกะเหรี่ยงโพลวงมีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก โดยมีศูนย์รวมจิตวิญญาณอยู่ที่วัดแจ้งเจริญ จังหวัดราชบุรี ซึ่งชาวกะเหรี่ยงจะต้องไปร่วมกันทำบุญเพื่อระลึกถึงหลวงพ่อนวม วัดแจ้งเจริญ เป็นประจำทุกปี อีกทั้งยังมีประเพณีก่อพระเจดีย์ทรายแล้วเวียนเทียนรอบเจดีย์ หรือเสาหลักบ้าน เรียกว่า ประเพณีเวียนเจดีย์

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อธรรมชาติ ซึ่งในชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการประกอบอาชีพ ชาวกะเหรี่ยงจะต้องมีต้นไม้ประจำหมู่บ้าน ถือเป็นต้นไม้ใหญ่ที่เป็นตัวแทนผืนป่าทั่วแผ่นดินจึงทำให้เกิดพิธีไหว้ต้นไม้ ที่เรียกว่า พิธีป่าแซ่ผ้าตู ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มักมีการนำดนตรี การร้องเพลงเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อความบันเทิง และความสนุกสนานอีกด้วย

ภาพประกอบ 42 การร่วมกันก่อพระเจดีย์ทราย ในประเพณีเวียนเจดีย์

2. ใฝ่ใจศึกษา

นักดนตรีบ้านโป่งกระทิงบนมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ฝึกฝนและพัฒนาฝีมือของตน เพื่อถ่ายทอดให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ซึ่งมีนักเรียนให้ความสนใจมาศึกษา โดยมีการถ่ายทอดแบบการบอกหรือที่เรียกว่า มุขปาฐะ และการท่องจำ ในช่วงที่มีการรับงานแสดงจะมีเยาวชนมาให้ความสนใจศึกษากันอย่างมาก ทั้งเรื่องการร้องเพลง การรำ และเล่นดนตรี เวลาปกติทั่วไปไม่มีเด็ก เยาวชนในหมู่บ้านมาขอฝึกซ้อมการร้องเพลงและรำ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

การร้องเพลง เริ่มมีการนำเอาบทเพลงสมัยใหม่เข้ามาร่วมขับร้องกับทำนองดนตรีที่เป็นวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงบ้างในบางโอกาส เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจ ดังจะเห็นได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม จึงทำให้ทราบว่า เมื่อเยาวชนในหมู่บ้านรู้ว่าจะมีงานไปแสดงนอกสถานที่ เด็ก ๆ ก็เริ่มให้ความสนใจในการมาศึกษาเรียนรู้ โดยรวมกลุ่มกันเพื่อฝึกซ้อมและให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านที่มีความสามารถมาช่วยฝึกซ้อมให้เกิดทักษะความชำนาญ จึงกลายเป็นการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของเด็ก ๆ รุ่นใหม่เพื่อร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตนให้ยั่งยืน

3. เสาะหาความรู้

การหาความรู้เพิ่มเติมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชาวกะเหรี่ยงให้ความสำคัญ โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำด้านการศึกษาหาความรู้ ทั้งในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมและความก้าวหน้าของชีวิต ซึ่งนอกจากผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง จะเป็นผู้ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนแล้ว ยังเป็นผู้นำกลุ่มนักดนตรีในหมู่บ้านไปร่วมงานการแสดง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี

ภาพประกอบ 43 ผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้วัฒนธรรมต่างหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านอื่นอีกด้วย เช่น การนำผู้นำด้านวัฒนธรรมไปร่วมศึกษาวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาวัฒนธรรมต่างหมู่บ้านแล้วนำมาปรับใช้ในท้องถิ่นของตน

4. เข้าสู่ค่านิยม

ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนมีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมแต่เดิมเป็นการทำเพื่อนำเอาผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน และส่วนหนึ่งนำไปขาย ค่านิยมเรื่องการร้องรำทำเพลงนั้น มักนำดนตรี และการร้องเพลงเข้าไปมีส่วนร่วมกับการประกอบกิจกรรม งานประเพณีของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทเพลงร้องกล่อมลูก เพลงนิทานสำหรับเด็ก เพลงเกี่ยวสาว จนถึงการจัดงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ

ศูนย์วัฒนธรรม อ.บ้านคา จัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมเรื่องราวความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ให้ลูกหลานเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง แม้ปัจจุบันจะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้นก็ตามการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมก็ยังคงมีต่อไป เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญและค่านิยมอันดีงามของความเป็นสายเลือดกะเหรี่ยงสืบไป

ภาพประกอบ 44 ศูนย์วัฒนธรรม กิ่งอ.บ้านคา

5. สร้างสมอุดมการณ์

อุดมการณ์ด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยง คือ การส่งเสริม อนุรักษ์ให้คงอยู่คู่ลูกหลานตลอดไป จากการลงศึกษาภาคสนามพบว่า การร้องเพลงเล่นดนตรีของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนจะไม่มีการนำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในกลุ่มชนกะเหรี่ยงบางพื้นที่ในจังหวัดราชบุรี มีการนำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาร่วมเล่นในวงดนตรีของตน ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

ในอุดมการณ์ด้านศาสนา เป็นอีกสิ่งที่ชาวกะเหรี่ยงยึดมั่นในพระพุทธศาสนามาก ไม่ว่าจะ เป็นชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน หรือกะเหรี่ยงกลุ่มอื่นที่อยู่จังหวัดราชบุรีและจังหวัดใกล้เคียงมีความยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า เพราะชาวกะเหรี่ยงถือว่า หากไม่มีหลวงพ่อนวม วัดแจ้งเจริญ พวกตนคงไม่มีโอกาสได้เข้าถึงพระพุทธศาสนา อีกทั้งคงไม่ได้มีสิทธิ์ในการบวชเป็นพระสงฆ์เหมือนกับชาวไทยพุทธทั่วไป

6. สืบสานวัฒนธรรม

ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโป่งกระทิงบน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมด้านภาษา การแต่งกาย การร้องเพลงและดนตรี ซึ่งยังคงปฏิบัติต่อกันมาจนทุกวันนี้

วัฒนธรรมด้านภาษา สังคมชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนยังคงใช้ภาษากะเหรี่ยงในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน ปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูเรื่องของภาษาโดยเริ่มมีการสอนภาษากะเหรี่ยงให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ทั้งการพูดและการเขียน ทำให้วัฒนธรรมด้านภาษายังคงมีบทบาทและความสำคัญต่อชุมชน ซึ่งยังมีการสืบทอดวัฒนธรรมด้านภาษาเพื่อมิให้สูญหายไปจากหมู่บ้าน

วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงยังคงมีให้เห็น ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมการแต่งกายตามสมัยนิยมจะเข้ามามีบทบาทในสังคมบ้าง แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ยังคงวัฒนธรรมของตนเองไว้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากเวลามีงานประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงจะแต่งกายตามแบบดั้งเดิมของตน สำหรับชุดประจำของแต่ละคนจะมีการทอเก็บไว้ โดยผู้ที่เป็นแม่จะเป็นผู้ทอด้วยตนเอง อีกสิ่งที่สำคัญของผู้ชายคือ การสวมใส่คุน้องบนศีรษะ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องประดับอย่างหนึ่งของผู้ชายใส่เพื่อความสวยงาม

ด้านการร้องเพลงและเล่นดนตรี ชาวกะเหรี่ยงได้สืบทอดวัฒนธรรมด้านร้องเพลงและเล่นดนตรีไว้คือ การร้องเพลงกล่อมเด็ก ร้องเพลงในงานรื่นเริง การเป่าแคนประกอบการร้องเพลงและเป่าเพื่อความสนุกสนาน ซึ่งวัฒนธรรมการร้องเพลงเป่าแคนนี้อยู่รับใช้สังคมชาวกะเหรี่ยงมาเป็นเวลานาน มีการบันทึกไว้ในสมัยมณฑลราชบุรี พ.ศ.2468 นำสังเกต แคน ของกะเหรี่ยงเดิมยาวมาก แต่ไม่เหมาะเวลาเคลื่อนย้ายปัจจุบันจึงนิยมแคนสั้นแบบลาวอีสาน

ภาพประกอบ 45 ดนตรีกะเหรี่ยง (ภาพถ่ายสมุตราชบุรี)

7. จดจำประเพณี

ประเพณีของชาวกะเหรี่ยงจะมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ความเชื่อและศาสนา เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติมาโดยตลอด จึงมีประเพณีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ คือ พิธีไหว้ต้นไม้ หรือป่าเขี้ยวผ้าคู่

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนมีการจัดงานตามช่วงเวลา ในรอบปีมีประเพณีที่กระทำเป็นประจำดังนี้

1. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 งานนมัสการหลวงพ่อนวม ชาวกะเหรี่ยงเขตวัฒนธรรมราชบุรี – เพชรบุรี จะไปรวมตัวกันที่วัดแจ้งเจริญ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี พร้อมใจกันไปกราบหลวงพ่อนวม เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อครูอาจารย์ที่ให้โอกาสชาวกะเหรี่ยง

2. แรม 14 ค่ำ เดือน 5 ประเพณีก่อบพระเจดีย์ทราย เวียนเทียนรอบเจดีย์หรือเสาหลักบ้าน เรียกว่า ประเพณีเวียนเจดีย์

3. สิ้นเดือน 5 อย่างเข้าสู่เดือน 6 พิธีไหว้ต้นไม้ หรือ ป่าเขี้ยวผ้าคู่ มีการนำข้าวปลาอาหารทั้งอาหารคาว อาหารหวาน ผลไม้ ไปไหว้เทพอารักษ์ที่อยู่ประจำต้นไม้ เพื่อให้ปกป้องคุ้มครองคนในหมู่บ้าน ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ดินน้ำชุ่มฉ่ำพืชผลไม้อุดมสมบูรณ์

4. ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง) เป็นการเรียกขวัญเพื่อให้ขวัญที่หนีไปกลับเข้ามาจะได้ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มีการผู้ชายมือ และร่วมกันกินข้าวห่อ เพื่อความเป็นสิริมงคล

5. วันออกพรรษา พิธีแห่ฉัตร รัศมีพุทธองค์ (ส่งทะเล่) การแห่ทะเล่ของชาวกะเหรี่ยงเป็นการนำฉัตรไปถวายพระพุทธรูปองค์พระเจดีย์ที่วัดในหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นการแห่ต้อนรับพระพุทธรูป พระอินทร์และเทวดา

ประเพณีต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา ชาวกะเหรี่ยงเขตวัฒนธรรมราชบุรีได้มีการยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยตลอด ซึ่งอาจจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามความสะดวกของแต่ละท้องถิ่น แต่สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ ดนตรีและบทเพลง ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนของกิจกรรมในการประกอบพิธีกรรม จะเห็นได้ว่าชาวกะเหรี่ยงมักใช้ดนตรีในการขับกล่อม เพื่อความสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา

8. ของดีศาสนา

ชาวกะเหรี่ยงโพล่ง เป็นกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งเรียกกันว่า “พุทธแบบกะเหรี่ยง” มีพระอริการนวม อดีตเจ้าอาวาสวัดแจ้งเจริญ ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เป็นพระภิกษุที่มีบทบาทสำคัญในการนับถือพุทธศาสนาของชาวกะเหรี่ยง เป็นศูนย์รวมจิตใจให้ชาวกะเหรี่ยงโพล่งวนเวียนมากราบไหว้อยู่เป็นประจำ จนเกิดเป็นประเพณีวันมาชุมนุมปีใหม่ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี

หลวงพ่อนวม ถือว่าเป็นผู้มีบทบาททำให้ชาวกะเหรี่ยงผลักดันความเชื่อเรื่องผีसाงดั้งเดิมค่อย ๆ คลี่คลาย แล้วบูรณาการทางวัฒนธรรมกับพุทธศาสนาด้วยพลังศรัทธายิ่งสืบเนื่องจนถึงทุกวันนี้ แม้หลวงพ่อนวมมรณภาพไปนานแล้ว ชาวกะเหรี่ยงก็ยังไปนมัสการสร่งน้ำปีดทรงรูปหล่อของท่านทุกปี และยังได้ให้ความเคารพนับถือเจ้าอาวาสวัดแจ้งเจริญทุกรูปต่อมาว่าเป็น “หลวงพ่อกะเหรี่ยง” เหมือนกัน นอกจากนี้วัดแจ้งเจริญ ชาวกะเหรี่ยงยังมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในหมู่บ้านโป่งกระทิงบนอีกคือ สำนักสงฆ์บางกะมา และวัดป่าโป่งกระทิง

ดนตรีกะเหรี่ยงเป็นส่วนหนึ่งในพุทธศาสนา ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาอยู่เสมอ อีกทั้งด้านเพลงร้องยังเน้นสอนให้ประพฤติดี เป็นคนดี ทำแต่สิ่งที่ดีงามตามหลักพุทธศาสนา

จากการนำทฤษฎีรากแก้ว ของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ มาเป็นสิ่งที่ช่วยวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ทำให้พบว่า ชาวกะเหรี่ยงมีการรักษา ยึดมั่นวัฒนธรรมประเพณีของตนได้เป็นอย่างดี แม้จะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาแต่ก็ยังสามารถนำวัฒนธรรมต่าง ๆ มาบูรณาการร่วมกับวิถีชีวิตของตนได้ โดยไม่ล้มรากเหง้าและตัวตนความเป็นกะเหรี่ยง ดังจะเห็นว่าชาวบ้านโป่งกระทิงบนให้ความสำคัญกับการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ อีกทั้งยังช่วยกันผลักดันให้สังคมภายนอกได้รับรู้ว่ากลุ่มชนกะเหรี่ยงก็มีสิ่งที่น่าสนใจ น่าหวงแหนเช่นกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยดนตรีชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์เป็นลำดับขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ชาวกะเหรี่ยงมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยธรรมชาติทำให้เกิดเป็นความผูกพัน ส่งผลถึงเรื่องของความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จิตวิญญาณที่แฝงอยู่ในธรรมชาติรอบตัว สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการประกอบพิธีกรรมเพื่อบวงสรวงให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองให้อยู่ร่มเย็น ทำมาหากินได้อย่างสะดวก จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา ซึ่งการประกอบพิธีกรรม ประเพณีล้วนแต่มีเรื่องของดนตรีเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอทำให้เราทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดผ่านบทเพลงออกมาเป็นเรื่องราวแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยง แต่จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมทำให้มีผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ของดนตรีชาวกะเหรี่ยงที่ลดน้อยลงทุกที จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้คงอยู่และเป็นการปลุกจิตสำนึกให้คนในการเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมดนตรีของตน เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางชาติพันธุ์สืบไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ในตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
2. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้ศึกษารวบรวมองค์ความรู้เนื้อหาทางด้านดนตรี และ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ประวัตินักดนตรี เครื่องดนตรี บทเพลงที่ใช้ประกอบการร้องทั่วไป บทเพลงที่ใช้ประกอบการรำ บทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรม นักดนตรี การถ่ายทอด ดนตรี ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยโดยแบ่งออกเป็นเรื่อง สรุปผลการ ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

1. ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ตอนที่ 1 สำนวนสภาพทั่วไปของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน

ชาวไทยกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนใกล้เทือกเขาตะนาวศรี มีผู้สันนิษฐานว่า กะเหรี่ยงกลุ่มราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ น่าจะอพยพมาจากเมืองทวายในประเทศพม่า ชาวกะเหรี่ยงรุ่นเก่าที่อยู่ในตำบลสวนผึ้งเล่าต่อกันมาว่า ราว 200 ปีเศษ ถูกพม่ารุกรานจึงพากันอพยพข้ามเทือกเขาตะนาวศรีเข้าชายแดนไทยทางอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แล้วแยกย้ายกันไปอยู่ที่จังหวัดราชบุรี อพยพมาอยู่ที่บ้านเก่ากะเหรี่ยงและบ้านหนองกะเหรี่ยง (บ้านหนองนกกระเรียน) แล้วโยกย้ายต่อมาทางตะวันตกจนถึงลำน้ำภาชี ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา อีกส่วนหนึ่งแยกไปทางใต้จนถึงต้นน้ำเพชรบุรี กะเหรี่ยงที่อยู่ในอำเภอสวนผึ้ง กระจายกันอยู่ในเขตตำบลสวนผึ้ง และตำบลตะนาวศรี ส่วนชาวกะเหรี่ยงในกิ่งอำเภอบ้านคา อาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านบึง ตำบลบ้านคา นอกจากนี้ยังมีอยู่ที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่ออีกด้วย

กะเหรี่ยงราชบุรีเรียกตนเองว่า “กะเหรี่ยงโพล่ง” ซึ่ง โพล่ง มีความหมายในภาษาไทยว่า เราเป็นคนหรือเราเป็นมนุษยชาติ หรือชาวกะเหรี่ยงอาจเรียกตนเองว่า กะโพล่ง โพล่ง โป้ว หรือ โป ก็มี การที่มีการเขียนชื่อและเรียกชื่อกะเหรี่ยงที่แตกต่างกันหลายแบบนี้ ขึ้นอยู่กับเสียงภาษากะเหรี่ยงที่ได้ยินและนำมาเขียนในภาษาไทยซึ่งบางครั้ง ภาษาไทยก็ไม่สามารถเขียนแทนเสียงได้ทุกภาษา

2. ประวัติชาวกระเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

บ้านโป่งกระทิงบนตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เดิมชื่อ “บ้านกุ่มโน้” ซึ่งเป็นชุมชนของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงโพล่ง คำว่า “กุ่มโน้” เป็นภาษากะเหรี่ยง กุ่ม คือ บึงหรือหนองน้ำ โน้ คือ ต้นไม้สัตตบรรณหรือไม้ตีนเป็ด กุ่มโน้ จึงหมายถึง ชุมชนที่มีหนองน้ำ และมีไม้สัตตบรรณขนาดใหญ่อยู่ใกล้หนองน้ำ ต่อมาเมื่อมีการติดต่อค้ากับคนไทยพื้นราบ คนพื้นราบเห็นว่าอยู่บนพื้นที่สูง จึงเรียกว่า “บ้านบนเขา” และเมื่อหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ (นพค.) ของ กรป.กลาง ได้เข้ามาพัฒนาเส้นทางในสมัยที่มีการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ ได้เห็นกระทิงและสัตว์อื่น ๆ มากินดินโป่งอยู่เป็นประจำ จึงเรียกชื่อใหม่ตามเส้นทางที่จ ะต้องตัดไปถึงว่า “โป่งกระทิง” แต่เนื่องจากในสมัยนั้นมีโป่งดินอยู่หลายแห่ง จึงเรียกกลุ่มบ้านที่ถึงก่อนว่า “โป่งกระทิงล่าง” และเรียกโป่งกระทิงที่อยู่สูงขึ้นมาและถึงทีหลัง ว่า “โป่งกระทิงบน” ในปัจจุบันโป่งกระทิงบนอยู่หมู่ที่ 1 และโป่งกระทิงล่างคือ หมู่ที่ 2 ของตำบลบ้านบึง

3. สภาพภูมิศาสตร์

บ้านโป่งกระทิงบนเป็นที่ราบเชิงเขา มีเนินเขาองค์ห้วยและที่ลาดชันอยู่มาก และบางส่วนเป็นพื้นที่ลุ่มมีน้ำซับ ซึ่งเป็นต้นน้ำ เช่น บริเวณซับน้ำพุลูกไก่ และบริเวณชันตัวหอน ซึ่งจะเป็นลำห้วยไหลลงสู่หมู่บ้านโป่งกระทิงบน ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของหมู่บ้านเป็นส่วนหนึ่งของแนวเทือกเขาตะนาวศรีที่เป็นภูเขาสูงชัน มีสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ และยังเป็นบางส่วนของต้นน้ำแม่ประจันที่ไหลลงสู่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ส่วนบริเวณส่วนกลาง ด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่ราบเชิงเขา

ทิศเหนือ	ติดหมู่ที่ 12 บ้านโป่งกระทิงกลาง และหมู่ที่ 9 บ้างดงคา
ทิศใต้	ติดอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ซึ่งมีพื้นที่ติดเขตอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
ทิศตะวันออก	ติดหมู่ที่ 4 บ้านหินสี ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ
ทิศตะวันตก	ติดหมู่ที่ 10 บ้านห้วยมะกรูด ตำบลบ้านบึง

4. จำนวนประชากร

หมู่บ้านโป่งกระทิงบน มีประชากรทั้งหมด 285 ครัวเรือน จำนวนประชากร 775 คน แยกเป็นชาย 392 คน หญิง 383 คน

5. ศาสนาและความเชื่อ

ชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี นับถือศาสนาพุทธ ใช้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตโดยมีวัดแจ้งเจริญ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เป็นศูนย์รวมจิตวิญญาณของชาวกะเหรี่ยงในเขตวัฒนธรรมราชบุรี นอกจากนี้ยังมีวัดในหมู่บ้านที่มักไปทำบุญ กัน คือวัดป่าพระธาตุเขาน้อย และวัดป่าโป่งกระทิง ในขณะที่ความเชื่อที่ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินั้น เทพเจ้าเป็นผู้กำหนดและถึงแม้ความเจริญต่าง ๆ จะเข้ามาเกี่ยวพันกับชีวิตของพวกเขาก็ตาม แต่ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจนอกเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมก็ยังคงได้รับการเชื่อถือและปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน จึงมีการจัดพิธีไหว้ต้นไม้ประจำหมู่บ้าน เรียกว่า พิธีป่าเซี้ยฟ้าตุ้

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ กะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าทุกคนมีขวัญประจำกายและทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองให้เจ้าของขวัญมีความสุข หากขวัญของคนเราท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ ไม่อยู่กับเนื้อกับตัวของตนเองและอาจไปพบกับสิ่งที่ไม่ดี อาทิ ภูตผีวิญญาณจับเอาไว้ จะทำให้เจ้าของขวัญเจ็บป่วยถึงแก่ชีวิตได้ ด้วยความเชื่อนี้ชาวกะเหรี่ยงจึงจัดพิธีเรียกขวัญกินข้าวห่อ (อั้งหมี่ต่อง) ซึ่งเชื่อว่า เดือนหล้าคอกเป็นช่วงที่บรรดาภูตผีวิญญาณจะออกหากินขวัญของมนุษย์ ดังนั้น จึงช่วยกันรักษาขวัญและสร้างความเป็นสิริมงคลให้กับลูกหลาน

6. ภาษากะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนมีภาษาพูดที่เป็นภาษากะเหรี่ยงเป็นของตนเอง แต่ไม่สามารถเขียนภาษากะเหรี่ยงได้ เนื่องจากไม่ได้รับการศึกษาด้านภาษากะเหรี่ยง การใช้ภาษาไทยสามารถฟังภาษาไทยได้เกือบทุกคน สำหรับเด็กเยาวชน ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี เพราะได้เรียนในโรงเรียน การใช้ภาษาไทย ถือเป็นภาษาราชการ ซึ่งใช้สำหรับการติดต่องานราชการ และสื่อสารกับบุคคลภายนอกหมู่บ้าน และยังมีกลุ่มคนที่ไม่สามารถเขียนภาษาไทยได้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ เพราะไม่มีโอกาสได้เรียนในระบบการศึกษาของไทย

7. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

ในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมทางสังคม ทำให้การทอผ้าเพื่อนำมาใช้สวมใส่เองของชาวกะเหรี่ยงเริ่มน้อยลง เพราะต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมนที่เร่งด่วน มีการหาเสื้อผ้าที่สวมใส่สบาย สะดวกรวดเร็ว ราคาถูก ชาวกะเหรี่ยงจึงหันมาสวมใส่เสื้อผ้าตามสมัยนิยมที่ทันสมัยมากขึ้น สำหรับการทอผ้ายังคงมีให้เห็นบ้าง ส่วนมากจะทอผ้าฝ้ายเล็ก ๆ หรือย้อมไว้ใช้เอง

ปัจจุบันจะเห็นชาวกะเหรี่ยงใส่ชุดกะเหรี่ยงเฉพาะเวลาว่างงาน งานประเพณี และงานพิธีสำคัญเท่านั้น มีให้เห็นเพียงการแต่งกายของหญิง ชายสูงอายุ มักใส่เสื้อยืดสมัยใหม่ กับผ้าถุง หรือผู้ชายสวมใส่เสื้อเชิ้ตกับกางเกงผ้ากะเหรี่ยงในเวลาปกติ อย่างไรก็ตาม ชาวกะเหรี่ยงยังคงอนุรักษ์และสืบทอดการแต่งกายของตนไว้ในยามที่ต้องร่วมงานพิธีของหมู่บ้านโดยการใส่เสื้อ ผ้าถุง กางเกงที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า

8. ลักษณะบ้านเรือน

บ้านชาวกะเหรี่ยงแต่ดั้งเดิม เป็นบ้านชั้นเดียวยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยหญ้าคา (เย็บ) ใบจาก (กะเนย) หรือใบกะพ้อ (ลูลำ) ตั้วบ้านใช้ไม้ไผ่แล้วมัดด้วยหวาย ภายในบ้านมีบริเวณที่โล่ง แบ่งเป็นสัดส่วนคือ มีห้องนอน ห้องครัว ซานบ้าน คอกสัตว์และห้องน้ำจะอยู่ด้านล่าง แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีการสร้างบ้านแบบสมัยใหม่ เนื่องจากการง่ายต่อการหาวัสดุและความรวดเร็วในการก่อสร้าง

9. การประกอบอาชีพ

อาชีพดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงคือ การปลูกข้าวไร่ ผักสวนครัว ในปัจจุบันการประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับเรื่องของการเกษตรกรรม ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการประกอบอาชีพเป็นอาชีพหลัก และอาชีพรอง

อาชีพหลัก คือทำไร่ ที่สำคัญเช่น ไร่ข้าว ข้าวโพด มัน พริก มะเขือ ฝรั่ง (เป็นผักพื้นบ้าน) สมัยก่อนเป็นการปลูกเพื่อบริโภคและแบ่งขาย สำหรับการปลูกสับปะรด เพิ่งมานิยมปลูกในภายหลัง

อาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์ ทอผ้า ซึ่งมักทำหลังจากว่างจากการทำไร่ ทำสวน บางคนทอไว้สำหรับใส่ในงานพิธีสำคัญ

10. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

การศึกษาของชาวกะเหรี่ยงปัจจุบันเป็นการศึกษาในระบบ มีการส่งให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนตามกฎหมาย โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน เป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้านซึ่งสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากนั้นก็จะแยกย้ายกันไปโรงเรียนเขตอำเภอใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีการเรียนเรื่องการร้องเพลง รำ เล่นดนตรีของชนเผ่า เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมภายในต่อไป

ตอนที่ 2 ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบน

1. ประวัติความเป็นมาของดนตรี

ดนตรีชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีทั้งเพลงร้องและเครื่องดนตรีที่สืบทอดกันมา คือ แคนนิยมร้องเพลงเล่นดนตรีกันในงานประเพณี แต่เดิมร้องเล่นกันเฉพาะในงานกินข้าวห่อเท่านั้น ต่อมาเมื่อผู้ใหญ่ชูศิลป์ ชีช่วง ได้ขึ้นเป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้เริ่มฟื้นฟูวัฒนธรรมเก่าของชาวกะเหรี่ยงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นก็เริ่มกลับมาร้องเพลงเล่นดนตรีกันเหมือนเดิม ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวัน หรือในงานต่าง ๆ เช่น งานกินข้าวห่อ งานทำบุญต้นไม้ หรือแม้แต่การไปร่วมแสดงงานวัฒนธรรมของจังหวัดราชบุรี เป็นต้น

เพลงร้องและดนตรี เป็นเพลงดั้งเดิมที่ไม่เคยมีการประพันธ์ขึ้นใหม่เลย เพลงที่ขับร้องส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตามแบบธรรมชาติ เป็นการขับร้องโต้ตอบกัน คำร้องของเพลง มักจะมีความหมายเกี่ยวกับวิถีชีวิตจริงของชาวกะเหรี่ยง แสดงถึงความถ่อมตัวและยกย่องฝ่ายหญิง

2. เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านโป่งกระทิงบนมีแคน (เป่ย) เป็นเครื่องดำเนินทำนอง และสำหรับเป่าคลอไปกับคนร้อง มีเครื่องประกอบจังหวะคือ กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับไม้

3. วิธีการบรรเลง

การบรรเลงเป็นการบรรเลงตาม ลักษณะของเครื่องดนตรี ใช้วิธีการบรรเลงคล้ายกับของชาวไทย

แคน เป็นแคน 7 เป่าโดยมีระบบโน้ตเช่นเดียวกับแคน 7 ทัวไป กลองยาว ส่วนใหญ่ตีจังหวะแข็ง ฉิ่ง ใช้ตีกำกับจังหวะ และตีตามลักษณะความช้า- เร็วของบทเพลง ฉาบ เป็นฉาบเล็ก ตีขัดกับจังหวะของฉิ่ง กรับไม้ ตีกำกับจังหวะใหญ่ของฉิ่ง

4. การประสมวงดนตรี

การประสมวงแคน มี 3 ลักษณะคือ แบบที่ 1 มีแคน กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับไม้ และคนร้อง แบบที่ 2 มีแคน ฉิ่ง ฉาบ กรับไม้ และคนร้อง แบบที่ 3 มีแคน และคนร้อง แต่ละรูปแบบใช้ตามโอกาสและความต้องการของผู้แสดง

5. นักดนตรี

1. ชื่อ นายรวย นามสกุล ชีช่วง
2. ชื่อ นายวัลลภ นามสกุล กะพุก
3. ชื่อ นายสงว นามสกุล อยู่สุขเกษม
4. ชื่อ นายบุญมี นามสกุล พอชู
5. ชื่อ นายไล นามสกุล พอชู

6. บทเพลง

บทเพลงของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ ความรัก คำสอนเป็นส่วนใหญ่ จังหวะของเพลงมักจะมีจังหวะปานกลาง แบ่งเป็นเพลงร้องประกอบวงแคน และเพลงประกอบการแสดง

6.1 เพลงร้องประกอบวงแคน

6.1.1 เพลงนิทาน สำหรับร้องให้เด็กฟัง เพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน โดยมีการสอดแทรกคติคำสอน ข้อเตือนใจ มักร้องเล่นในยามว่างและในงานประเพณี บทเพลงที่นิยมได้แก่ เพลงจะเปยจิว เพลงกองก่องก๊วย เพลงไขล้ซ้าซ้อล่อง และเพลงกอลลอกตุ้

6.1.2 เพลงในพิธีงานแต่งงาน เป็นเพลงที่ใช้ร้องในขณะที่ขบวนขันหมากของเจ้าบ่าวกำลังเดินไปบ้านเจ้าสาว เพื่อเป็นการร้องบอกให้เจ้าสาวเตรียมตัว และบอกให้รู้ถึงความดี เก่ง ความแข็งแรงของผู้ชายที่สามารถดูแลผู้หญิงได้ ลักษณะเป็นบทเพลงสั้น ๆ แล้วนำมาร้องต่อกัน

6.1.3 เพลงในพิธีงานศพ เพลงที่ใช้สำหรับงานศพนี้ เป็นการร้องเพื่อยุติเป็นเพื่อนกับผู้ตาย ร้องก่อน และหลังจากที่มีการสวดพระอภิธรรมศพลักษณะเป็นเพลงสั้น ๆ ร้องต่อกันหลาย ๆ เพลง ซึ่งชาวกะเหรี่ยงถือว่าเป็นเพลงที่ไม่เป็นมงคลห้ามร้องเล่น หรือร้องในงานอื่นที่ไม่ใช่งานศพ เพราะอาจจะทำให้เกิดเรื่องไม่ดีขึ้น ได้แก่ เพลงตะเงาะ เพลงปรางแพ้อติง เพลงเม็งหล่างเน็ก

6.2 เพลงสำหรับประกอบการแสดง

เพลงประกอบการแสดง เริ่มมีในช่วงของการฟื้นฟูวัฒนธรรมของหมู่บ้านโป่งกระทิงบน โดยนำเพลงนิทานมาใช้ร้องประกอบการรำ มีวงแคนบรรเลง เพลงที่นำมาประกอบการแสดง ได้แก่ เพลงจะเปยจิว เพลงกองก่องก๊วย เพลงไขล้ซ้าซ้อล่อง

2. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี

1. กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอด

ชาวกระเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีการถ่ายทอดกันแบบมุขปาฐะ เพลงร้องส่วนใหญ่เป็น บทเพลงที่ร้องกันในชีวิตประจำวัน เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงสอนเด็ก เพลงในงานรื่นเริงต่าง ๆ ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการเรียนแบบซึมซับวัฒนธรรมจากวิถีชีวิต อีกส่วน หนึ่งเป็นการถ่ายทอดใน ลักษณะของการเรียนแบบตัวต่อตัวและเป็นกลุ่ม เยาวชนรุ่นใหม่เริ่มสนใจเรื่องเพลงร้องและการรำ เป็นเพราะปัจจุบันเริ่มมีงานแสดงมากขึ้นจึงต้องการร่วมแสดงด้วย สำหรับดนตรียังมีผู้ให้ความสนใจ ไม่มากนัก

2. ดนตรีในประเพณี และพิธีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

2.1 การเกิด

เพลงกล่อมลูก ปัจจุบันมักจะร้องกันไม่เป็นแต่หากเป็นชาวกระเหรี่ยงที่มีอายุประมาณ 60 ปีขึ้นไปจึงจะขับร้องเพลงกล่อมลูกได้ แต่ก็ขับร้องไม่ได้ทุกคน คำร้องมีความหมายหลายรูปแบบ เช่น สั่งสอน เล่านิทาน ชมขู่ เปรียบเทียบ เพลงกล่อมลูกนี้มักเป็น ลักษณะของการร้องอย่างเดียว ไม่มีการเป่าแคนประกอบ

2.2 การแต่งงานและความรัก

ประเพณีที่สำคัญในช่วงวัยหนุ่มสาว คือ ประเพณี เกี่ยวสาวและ ย่องสาว ในประเพณี ช่วงการเดินทางไปบ้านผู้หญิงจะมีการเป่าแคน ร้องเพลง เพื่อเป็นใบเบิกทางให้ผู้หญิงรู้ว่าจะมาขอคุยด้วย เมื่อทำความรู้จักกันจนเป็นที่พอใจจนกระทั่งตกลงแต่งงานกันก็จะมีการสู่ขอ ในพิธีแต่งงานเมื่อเริ่ม จะมีการร้องเพลงพอกโก๋โต้งสร้อยแดง เพื่อเป็นการหยอกเย้าเจ้าบ่าว

2.3 งานศพ (ทะพุงลิ่ง)

งานศพของชาวกระเหรี่ยงจะเริ่มในตอนเย็นทุกคนก็จะเข้าร่วมพิธีสวดสังวิญญาณ สวดแปรธาตุ ต่อจากนั้นจึงมีการเล่นดนตรี ขับร้องเพลงกะเหรี่ยงให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ญาติและผู้มาร่วมงานเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี คลายความโศกเศร้า ในการขับร้องเพลงสวดสังวิญญาณ ผู้ที่มาร่วมงานทั้งผู้ชายผู้หญิงจะช่วยกันขับร้องโดยทุกคนจะยืนอยู่ในปะรำล้อมรอบมธูตั้งศพ การสวดสังวิญญาณของผู้ตายถือว่าเป็นเพลงที่ใช้แสดงความอาลัยต่อผู้ตาย

3. ดนตรีในพิธีสำคัญในรอบปี

ชาวกระเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีประเพณีที่สำคัญซึ่งได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ การจัดงานในวันต่าง ๆ จะนับเวลาตามจันทรคติ โดยมีการจัดงานตามลำดับ ดังนี้

3.1 งานประจำปี วัดแจ้งเจริญ

3.2 พิธีก่อพระทรายเวียนเจดีย์

- 3.3 พิธีไหว้ต้นไม้ (ป่าชัยผ้าตู)
- 3.4 พิธีกินข้าวห่อ (อั้งหมีถ่อง)
- 3.5 แห่งฉัตรรับพุทธองค์ (สงทะเลิ่ง)

งานประเพณีที่สำคัญในรอบปีของชาวกะเหรี่ยงนี้ เป็นงานที่บ่งบอกถึงความเป็นชนชาวกะเหรี่ยงอย่างแท้จริง ทุกคนให้ความสำคัญกับงานประเพณีนี้มากถือว่าเป็นงานที่ขาดไม่ได้ ในทุกปีจะต้องเข้าร่วมไม่ว่าจะไปทำงาน หรืออาศัยอยู่ต่างถิ่นก็ต้องกลับมาร่วมงานเสมอ

วงแคน มีบทบาท คือ เป็นส่วนช่วยให้บรรยากาศสนุกสนานรื่นเริง เสียงแคน บทเพลงยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงตัวตน และรากเหง้าของวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

4. ดนตรีประกอบการแสดง

การแสดงรำฉียง เป็นการร้องเพลงประกอบการปรบมือ ซึ่งกล่าวถึงเรื่องของการสัจยันต์ของผู้ชาย ลักษณะเป็นเพลงสั้น ๆ ร้องเข้าไปเข้ามาตามความต้องการของผู้ร้อง เพลง ที่ใช้ร้องคือ เพลงหยองเหลอไอ้ว ใช้กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ และกรับไม้ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ

3. การวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

โดยใช้ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุณานนท์ มี 8 ประการ ดังนี้

1. อยู่อย่างไทย

ชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำไร่ มีการดำเนินวิถีชีวิตตามแบบอย่างบรรพบุรุษทั้งด้านความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณี มีลักษณะนิสัยโอบอ้อมอารี อธิยาศัยดีมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชาวกะเหรี่ยงโพล่ง นับถือศาสนาพุทธ และให้ความสำคัญต่อธรรมชาติคือ ต้นไม้ใหญ่ในหมู่บ้านเป็นตัวแทนผืนป่าทั่วแผ่นดิน จึงเกิดพิธีไหว้ต้นไม้ ที่เรียกว่า พิธีป่าชัยผ้าตู

2. ใฝ่ใจศึกษา

นักดนตรีบ้านโป่งกระทิงบนมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ฝึกฝนและพัฒนาฝีมือของตน เพื่อถ่ายทอดให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ มีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ เยาวชนในหมู่บ้านมักมาฝึกซ้อมการร้องเพลงและรำ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ โดยรวมกลุ่มกันเพื่อฝึกซ้อมและให้ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านที่มีความสามารถมาช่วยฝึกซ้อม เพื่อร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตนให้ยั่งยืน

3. เสาะหาความรู้

ชาวกะเหรี่ยงมักร่วมงานการแสดง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี ทั้ง ยังได้มีการศึกษาวิธีการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านอื่นอีกด้วย เช่น การนำผู้นำด้านวัฒนธรรมไปร่วมศึกษาวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านกอม่องทะเล จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาวัฒนธรรมต่างหมู่บ้านแล้วนำมาปรับใช้ในท้องถิ่นของตน

4. เข้าสู่คำนิยาม

ชุมชนกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน มีคำนิยามเรื่องการร้องรำทำเพลงเพื่อการประกอบกิจกรรม งานประเพณีของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทเพลงร้องกล่อมลูก เพลงนิทานสำหรับสอนเด็ก เพลงเกี่ยวสาว จนถึงการจัดงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อ และมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม อ.บ้านคา เพื่อเก็บรวบรวมเรื่องราวความเป็นตัวตนของกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ให้คนในหมู่บ้านได้ตระหนักถึงความสำคัญและค่านิยมอันดีงามของความเป็นสายเลือดกะเหรี่ยงสืบไป

5. สร้างสมอุดมการณ์

อุดมการณ์ด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยง คือ การส่งเสริม อนุรักษ์ ซึ่งพบว่า การร้องเพลงเล่นดนตรีของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบนไม่มีการนำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในกลุ่มชนกะเหรี่ยงบางพื้นที่ในจังหวัดราชบุรีมีการนำเอาเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาร่วมเล่นในวงดนตรีของตน ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

6. สืบสานวัฒนธรรม

วัฒนธรรมด้านภาษา ยังคงใช้ภาษากะเหรี่ยงในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน ปัจจุบันได้มีการฟื้นฟูเรื่องของภาษาโดยเริ่มมีการสอนภาษากะเหรี่ยงให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ วัฒนธรรมการแต่งกาย มักพบเมื่อมีงานประเพณีต่าง ๆ ในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงจะแต่งกายตามแบบดั้งเดิมของตน ผู้ชายมีการสวมใส่คุนองบนศีรษะ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องประดับอย่างหนึ่ง ด้านการร้องเพลงและเล่นดนตรี ชาวกะเหรี่ยงได้สืบทอดวัฒนธรรม โดยยังมีการร้องเพลงกล่อมเด็ก เพลงในงานรื่นเริง การเป่าแคนประกอบการร้องเพลงและเป่าเพื่อความสนุกสนาน

7. จัดจำประเพณี

ในรอบปีมีประเพณีที่ชาวกะเหรี่ยงสืบทอดกันมาและปฏิบัติกันเป็นประจำดังนี้

1. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 งานนมัสการหลวงพ่อนวม ที่วัดแจ้งเจริญ อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

2. แรม 14 ค่ำ เดือน 5 ประเพณีก่อพระเจดีย์ทราย เวียนเทียนรอบเจดีย์หรือเสาหลักบ้าน เรียกว่า ประเพณีเวียนเจดีย์
3. สิ้นเดือน 5 ย่างเข้าสู่เดือน 6 พิธีไหว้ต้นไม้ หรือ บำเช้ยผ้าคู่
4. ขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 ประเพณีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ (อั้งหมี่ถ่อง)
5. วันออกพรรษา พิธีแห่ฉัตร รั้วพุทธองค์ (ส่งทะเล้ง)

8. ของดีศาสนา

ชาวกะเหรี่ยงโพล่ง เป็นกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งเรียกกันว่า “พุทธแบบกะเหรี่ยง” มีพระอริการนาม อดีตเจ้าอาวาสวัดแจ้งเจริญ ตำบลจอมประทัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี เป็นพระภิกษุที่มีบทบาทสำคัญในการนับถือพุทธศาสนาของชาวกะเหรี่ยง นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงยังมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในหมู่บ้านไป่กระทิงบนอีก คือ สำนักสงฆ์บางกะมา และวัดป่าไป่กระทิง

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยดนตรีของชาวกะเหรี่ยง บ้านไป่กระทิงบน ด้านดนตรีและบทเพลง โดยใช้แนวทางของมานุษยวิทยาค วิทยา มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กับผลการวิจัย เรื่อง ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ของ พิระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล พิระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล (2539) ซึ่งกล่าวไว้ในบทที่ 2 ถึงลักษณะทางดนตรีและบทเพลงของกะเหรี่ยงสวนผึ้ง ที่มี ความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมด้านดนตรี บทเพลงของชาวกะเหรี่ยงบ้านไป่กระทิงบนเป็นอย่างมาก ทั้งด้านลักษณะของบทเพลง เครื่องดนตรี ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของดนตรี สำหรับ ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงบ้านไป่กระทิงบนนั้น แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวโพล่ง นอกจากนี้จะมีหน้าที่สร้างความบันเทิงแล้ว เนื้อหาของบทเพลงยังสะท้อนถึงความเชื่อ และวิถีชีวิต ดนตรีและบทเพลงมีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ถ่ายทอดกันทางวัฒนธรรมและวิธีมุขปาฐะ บทเพลงต่าง ๆ มักมี เนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาเช่น เพลงนิทาน เพลงในพิธีแต่งงาน งานศพ ล้วนแต่เป็นบทเพลงที่มีความสำคัญในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ส่งผลให้การสืบทอดทางวัฒนธรรมยังคงมีอยู่ในสังคมบ้านไป่กระทิงบน

ปัจจุบันการร้องเพลง เล่นดนตรี ของชาวกะเหรี่ยงบ้านไป่กระทิงบน ถึงจะมีการฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งแต่ยังขาดการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และยังไม่แพร่หลายมากนัก ผู้ที่สามารถร้องเล่นได้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สำหรับเด็กหนุ่มสาวยังให้ความสนใจน้อยมาก จะสนใจก็เพียงแต่เมื่อมีงานการแสดงเท่านั้นจึงจะมาฝึกหัดกัน ซึ่งอาจเป็นผลกระทบมาจากความเจริญทางวัฒนธรรมที่เข้ามาทางสื่อ เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่ง หากไม่มีการสืบทอดเรื่องบทเพลงและดนตรีแล้ว ก็เท่ากับประวัติศาสตร์ชาวโพล่งคงหมดสิ้น บทเพลงเปรียบเสมือนสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดเรื่องของภาษา วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีความเป็นกะเหรี่ยงให้คงอยู่สืบไป

ชาวกะเหรี่ยง บ้านโป่งกระทิงบน เป็นกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ที่ยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้เหมือนกับหมู่บ้านอื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัญ กาญจนประดิษฐ์ (2547) เรื่อง การศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองมอองทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี การใช้ดนตรีประกอบประเพณีต่าง ๆ ในรอบปี และดนตรีประกอบการแสดงนอกจากนี้งานประเพณีบางงานยังมีการปฏิบัติกิจกรรมที่คล้ายกัน เช่น พิธีผูกข้อมือ ของกะเหรี่ยงบ้าน กองมอองทะ กับพิธีเรียกขวัญ กินข้าวห่อ ของกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ที่มีการจัดงานในช่วงเดือนเดียวกัน เป็นพิธีซึ่งจัดขึ้นเพื่อเรียกขวัญที่หลุดออกไปจากตัว จะต่างกันก็ตรงหน้าที่ของดนตรีที่ชาวกองมอองทะใช้ดนตรีในขั้นตอนของการประกอบพิธี แต่ชาวบ้านโป่งกระทิงบนใช้ดนตรีเพื่อความบันเทิงหลังจากเสร็จพิธีแล้ว ด้านความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในชาติพันธุ์ ได้นำหลักทฤษฎีรากแก้วของ กาญจนา อินทรสุนานท์ (2543) มาใช้เป็นสิ่งที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านโป่งกระทิงบน ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้พบสิ่งที่เป็นตัวตน และอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจสืบค้นองค์ความรู้เรื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยง โดยมีหลักการทางมานุษยวิทยาเป็นแนวทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ เรื่องวัฒนธรรม และดนตรี การสำรวจชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการทำความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมของท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับความรู้เรื่องดนตรี ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อ บทเพลงและดนตรีของชาวกะเหรี่ยง สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโพลง เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาชุมชนด้านอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยง หมู่ บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเรื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยความรู้เรื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยงแบบเจาะจงพื้นที่ หมู่บ้านโป่งกระทิงบน การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจทำการศึกษาด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อความรู้ด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา ได้สมบูรณ์มากขึ้น
2. สามารถทำการศึกษาวิจัยดนตรีชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ได้ในลักษณะเดียวกัน และสามารถนำรูปแบบการวิจัยนี้ ไปพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
3. สามารถทำการศึกษาวิจัยดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เช่น ชาวมอญ ลาวพวน ลาวโซ่ง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงและเปรียบเทียบวัฒนธรรมด้านดนตรีของชาติพันธุ์ในประเทศไทยให้มีความชัดเจนมากขึ้น
4. การศึกษาวิจัยนี้ สามารถนำไปประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่องอื่นที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

บรรณานุกรม

- กฤษณา วงศาพันธ์; และคนอื่นๆ. (2542). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ: เอิร์ตเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2536). *เพลงพื้นบ้าน*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- (2543). *พื้นฐานทางมานุษยวิทยาการศึกษาภาควัฒนธรรม*. (เอกสารการสอน) คณะศิลปกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- โกวิท แก้วสุวรรณ. (2542). *ดูทุหล่า ในพิธีห่ล่าของชาวกะเหรี่ยงไป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงไป บ้านเกาะสะเด็ง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล มีคุณ. (2536). *สภาพสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. การวิจัยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล หินพานิช. (2532). *สังคมและวัฒนธรรม*. ในเอกสารประกอบการสอนชุดมนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1 – 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จรัญ กาญจนประดิษฐ์. (2547). *การศึกษาดนตรีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี* ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลาดชาย ระมิตานนท์. (2526). *พม่า : อดีตและปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: แสงรุ่งการพิมพ์.
- ชูศิลป์ ชีช่วง; และคนอื่นๆ. (2547). *รายงานการวิจัย เรื่อง การสืบสานประเพณีป่าเข้พ่าตู้ (พิธีไหว้ต้นไม้ประจำหมู่บ้าน) บ้านโป่งกระทิงบน หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศิลป์ ชีช่วง. (2552, 10 พฤษภาคม). *สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสมอ. ที่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*.
- เฉอมมัลย์ ราชภัณฑารักษ์. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์; และคนอื่นๆ. (2542). *ดนตรีของชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่หมู่เสด็จ*. วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรง ฐานดี. (2520). *มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม*. ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญมี พอชู. (2554, 23 ตุลาคม). *นักร้องเพลงกะเหรี่ยง*. สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสมอ ที่ บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. สัมภาษณ์.
- บุญยงค์ เกตุเทศ. (2536). *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์*. ภาควิชาภาษาไทยคณะวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.

- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2531). *วัฒนธรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ปพาณี ฐิติวัฒนา. (2523). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระยาอนุমানราชชน. (2515). *ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: บรรณาคาร.
- พีระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล. (2539). *ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*.
ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. ราชบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
ถ่ายเอกสาร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2527). *ดนตรีวิจักษ์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีของไทยเพื่อความชื่นชม*.
กรุงเทพฯ: สยามสมัย.
- รวย ชีช่วง. (2554, 13 สิงหาคม). *หัวหน้ากลุ่มวัฒนธรรมดนตรี*. สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสม
ที่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2438). *กรุงเทพมหานครในพระมหาราชวัง เล่ม 2 แผ่น 39 วันที่ 29*
ธันวาคม รัตนโกสินทร์ ศก 114.
- วนิดา ตรีสวัสดิ์. (2543). *วัฒนธรรมกะเหรี่ยง : การสื่อสารผ่านบทเพลง*. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*
ท้องถิ่นราชบุรี. 3(3).
- วนิดา พรหมบุตร. (2552). *วงชะพูชะอู : ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกอง*
ม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม.
(มานุษยวิทยาราชภัฏวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- วสันต์ชาย อิมโอบษฐ์. (2543). *เค่ง : เครื่องดนตรีของชนเผ่าม้ง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ดนตรี).
นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วิบูลย์ ตระกูลอัน. (2542). *ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์อุ้ง : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และ*
จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (ดนตรีศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภ กะพุก. (2554, 10 พฤษภาคม). *นักร้องเพลงกะเหรี่ยง*. สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสม ที่
บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี.
- สภาวัฒนธรรมกิ่งอำเภอบ้านคา. (2544). *กะเหรี่ยงโพลวงเขตวัฒนธรรมราชบุรี*. ราชบุรี:
สภาวัฒนธรรมกิ่งอำเภอบ้านคา สภาวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี.
- สมภพ ราชโรจน์. (2526). *ประวัติความเป็นมาของกะเหรี่ยง พ.ศ.2383-2475*. *ข่าวสารศูนย์วิจัย*
ชาวเขา. ปีที่ 7.
- สงว ชีช่วง. (2554, 13 สิงหาคม). *นักดนตรีบ้านโป่งกระทิงบน*. สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสม ที่
ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี.
- สุจริตลักษณ์ ดีผดุง; และสรินยา คำเมือง. (2540). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป*.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สุรินทร์ เหลือสมัย. (2544, พฤศจิกายน). กะเหรี่ยง : ความสัมพันธ์อันยาวนานกับไทย. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*. หน้า 126-134. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- (2547). *ไทย กะเหรี่ยง*. 8 ชาติพันธุ์ในราชบุรี. สำนักวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี และสภาวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สุริยา รัตนกุล. (2538). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสะกอ*. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2547). ชุมชนภาษาในจังหวัดราชบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 24(3): 211.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). *มนุษย์กับวัฒนธรรมในสังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ สุนทรวาท. (2548). เครื่องดนตรีของชาวไทยกะเหรี่ยง. *วารสารศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ราชบุรี*. 7(7): 88-104.
- อาภรณ์ สุนทรวาท. (2551). *รำกะเหรี่ยงอำเภอสวนผึ้ง ราชบุรี*. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- อารีรัตน์ เรืองกำเนิด. (2543). *การศึกษาวงโหม่งครึม : ดนตรีสำหรับงานศพ ในจังหวัดชุมพร*. ปรินท์นิพนธ์ สป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุไร กระพุก. (2554, 13 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย ศิริธร สาวเสมที่ ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวศิริธร สาวเสม
วันเดือนปีเกิด	3 พฤษภาคม 2523
สถานที่เกิด	ตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	88 หมู่ 7 ตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูรับเงินเดือนอันดับ คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสุวรรณ สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2534	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนวัดจันทนาราม (ศรีรองเมืองอุทิศ) จันทบุรี
พ.ศ.2540	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จันทบุรี
พ.ศ.2544	ครุศาสตรบัณฑิต จาก สถาบันราชภัฏนครปฐม
พ.ศ.2555	ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร